

VIÊN NGHIÊN CỨU PHẬT HỌC VIỆT NAM  
TỔ SÁCH TÍN HỌC TÔNG  
\*\*\*

Ti n s VIÊN HOÀNH O

# TÂY PH NG HI P LU N

THÍCH TRÍ THÔNG d ch

## L i g i i thi u

Vào ngày tr ng tròn trong d p t t Trung thu n m K Mão (1999), th y Thích Trí Thông n chùa T Quang ( qu n Th c, TP. HCM) th m tôi và có nh ỷ trao b Tây Ph ng Hi p Lu n th y v a d ch xong, và nh t i vi t l i gi i thi u.

B Tây Ph ng Hi p Lu n do tiên sinh Viên Hoành o, t c c s Th ch u vi t vào i Minh. Tiên sinh Viên Hoành o có m t ng i anh và m t ng i em u là ti n s, và là v n nhân siêu xu t ng th i. Dù th , c ba ông u không m àng t i b l i danh, mà u quy h ng v Ph t pháp r i tr thành ng i h u danh trong Ph t pháp; và u nh t tâm quy h ng v L c Bang. Khi ã v ỹng sinh r i, tiên sinh Viên Hoành o l i tìm ph ng ti n làm cho em mình là Trung o c th n du An D ng n ng nh ó s tu trì t ng ti n ... Vì c này c c “Ghi l i nh ng l i trong m ng” c a Viên Trung o thì rõ (Bài v n này th y Trí Thông d ch sau cùng c a b lu n). Ti p n i ây tôi xin d n m t o n ng n c a b lu n nh sau: “Tích ki p tình tr n, a sinh ái h i, t th c ki m chi ài hoa, nh c thôn châu chi nê tú. Vô l b t th kh c u ph ng minh...”. o n v n này thu c v ch ng Tu trì th chín c a b lu n. Thâm ý tôi d n o n v n trên là th y r ng th y Trí Thông d ch c b lu n này là ã có v n Hán v n c có ph n áng k .

o n v n trên, tác gi c a b lu n di n t v t ho c phi n n ỹo là m t th c ck khó o n. Vì th , ti p theo ó tác gi sách t n ng i tu mu n c gi i thoát hi n i, v mi n An D ng thì ph i h ts c c g ng! N i ây chúng ta th y rõ n m th ns c at ho c, tham ái là th khó o n nh t.

Cu i cùng tôi có vài l i thành th t nh sau:

1. Tôi thành tâm tùy h vi c làm c a th y Trí Thông ã c g ng phiên d ch b lu n này góp m t viên g ch, m t viên ngồi trong tòa lâu ài c a pháp môn T nh .

2. Tôi m t lòng kính mong nh ng b n ng tu T nh c k b lu n này vì nó s em l i nhi u l ích trên con ng v L c Bang.

Tác gi c a b lu n này là c s Th ch u ã c vãng sanh, có nhi u th ng l i h n nh ng v khác ã vãng sinh là nh lúc còn Ta Bà so n thu t b lu n này. B lu n này, 30 n m v tr c tôi ã c, là do c b T nh Th p Y u c a c Liên tông c u T , Tây ph ng hi p lu n và sau cùng có ph ng l c c a c Liên tông th p nh tt T T nh is thu c v th p y u c a b T nh th p y u.

ây là tác ph m u tiên c a th y Trí Thông d ch nên khó tránh kh i nh ng sai sót. R t mong nh n c s góp ý c a b n c khi có i u ki n tái b n, ch t l ng c a quy n lu n ngày c nâng cao h n.

T Quang t , Tây Ph ng t nh th t,  
Ngày 22 tháng 8 n m K Mão  
(1/10 DL 1999)  
Sa môn K Tây  
Thích Trí Minh.

## **ôi l i v quy n Tây ph ng hi p lu n**

Quy n Tây Ph ng hi p lu n mà quý v ang có trong tay là quy n sách chuyên kh o v pháp môn T nh , do ti n s Viên Hoàn o, t c c s Th ch u biên so n vào cu i th k 16 và c th y Thích Trí Thông phiên d ch hoàn t vào n m 1999. C s kinh i n c a tác ph m không ch gi i h n trong các b kinh tr ng tâm c a tông T nh nh Kinh A-di- à, kinh Quán Vô L ng Th , kinh Vô L ng Th trang nghiêm, kinh Vô l ng thanh t nh bình ng giác, kinh Quán Ph t tam-mu i, kinh Tùy nguy n vãng sinh, kinh X ng d ng ch Ph t công c mà còn v n d ng nhi u ph m Kinh i th a khác xi n d ng pháp ni m Ph t, nh ph m nói v Pháp h i Vô L ng Th Nh Lai, ho c ý t ng T nh xu th i n r i rác trong các kinh C âm v ng, kinh Hoa nghiêm, kinh Th l ng nghiêm, kinh Bát chu tam mu i, kinh i t p, kinh i bi, kinh L ng-già, v.v...

B n nguyên tác b ng Hán ng , c vi t b ng m t gi ng v n r t iêu luy n v i nhi u thành ng sâu s c, cô ng. B n d ch ti ng Vi t ã l t t khá thành công nh ng tri t lý cao siêu v pháp môn T nh v i m t phong cách v n r t trong sáng. S thành công trong b n d ch là nh vào ki n th c chuyên môn và s hành trì c a d ch gi v pháp môn này.

Tác ph m g m m i ch ng, m i ch ng trình bày v nh ng khía c nh tri t lý c ng nh nh ng h ng d n v ph ng đi n hành trì pháp ni m Ph t trong i s ng th ng nh t. ây chúng ta b t g p tri t lý trong hành trì và hành trì trong tri t lý. Có ch ng nói

v chuyên kh i c a pháp môn b t ngu n t lòng t bi vô h n c a c Ph t i v i các chúng sanh trong cõi Ta-bà. Có ch ng nói v các lo i hình và b n ch t c a Tnh . Có ch ng gi i thích v c s giáo t ng c a pháp môn, c ng nh c s kinh i n b lo i. T ch ng Lý n ch ng X ng Tánh là các ch ng gi i thích pháp môn Tnh thích h p v i c n tính c a chúng sinh trong cõi Ta-bà. Ch ng Tu Trì và ch ng Vãng Sinh là các ch ng c xác nh nh là y u t c n b n c a các hành gi Tnh . Tác gi dành riêng m t ch ng tháo g các nghi ho c v pháp môn, nh m làm t ng tín tâm c a hành gi Tnh . M i ch ng c trình bày trong m t c u trúc t ng quan, làm n i b t c giá tr và b n ch t c a pháp môn Tnh là thi t th c hi n t i và cao siêu không kém gì tri t lý c trình bày trong Kinh Hoa nghiêm.

Pháp môn ni m Ph t có m t v i t t c chúng sinh Ta-bà là vì m t i s nhân duyên l n là chuy n hóa Ta-bà thành Tnh , phi n não thành b - , sinh t thành gi i thoát. t c o qu an l c gi i thoát c a Tnh , hành gi c n ph i có chính nhân. ó chính là bi n trí ho c pháp thân c a t t c Ph t. Hành gi c n ph i có chính nguy n, m l ng tâm h i hà c a B -tát sinh không m i m t. Sau khi phát nguy n, hành gi ph i gia trì và an trú vào các công c và h nh nguy n c a B -tát, hóa chúng sinh.

Trong Kinh Duy-ma-c t, khái ni m “Tnh ” c nh ngh a nh là thâm tâm, là tâm b - c a B -tát. Tnh còn c ng th c hóa v i các pháp tu mang h nh nguy n B -tát nh b thí, trì gi i, kham nh n, tinh t n, thi n nh, trí tu , b n tâm vô th ng, b n pháp c nhân tâm, ph ng ti n quy n x o, ba m i b y i u ki n giác ng , tâm h i h ng và m i h nh lãnh v.v... Nói cách khác, n i nào có h nh nguy n B -tát, có gi i nh hu thì n i ó có Tnh . Tnh và các h nh lãnh t ng thân và giao thoa v i nhau theo nguyên lý “cái này có thì cái kia có” và ng c l i. Trong Tây ph ng hi p lu n, chúng ta th y s ng th c hóa này không ch là tri t lý mà còn là hành trì.

T tri t lý ph quát “Tnh hi n h u kh p m i n i” tác gi quy chi u v “Tnh trong tâm” i n kh ng nh “tâm chính là Tnh .” Nói cách khác, n u r i tâm không có Tnh thì Tnh chính do tâm bi n hi n. Ch ng nh ng th , tâm không ch là n n t ng c a th gi i Phạm thánh ng c , th gi i Ph ng ti n h u đ và th gi i Vô ch ng ng i mà còn hàm tàng th gi i Th ng t ch quang. B t c n i nào có m t chúng sinh ni m Ph t A-di- à trong chính ni m và tnh th c thì n i ó tính Ph t Vô L ng Quang và Vô L ng Công c s hi n hi n trong tâm trí c a chúng sinh. M t thân bao hàm nhi u thân. M t cõi n c dung ch a t t c cõi n c. Thân, cõi n c và tâm t ng tác trùng trùng vô t n.

Trong chân nh th t a, các pháp không có ch bám víu nh ng trên th c t con ng gi i thoát v n ph i th c hi n t các pháp lãnh mà ni m Ph t nh t tâm b t lo n là m t. M t khi tâm hành gi an tr trong thi n nh c a ni m Ph t thì dù không làm gi c mà v n th ng an tr các h nh lãnh. n lúc y thì m i ph ng th gi i dung hàm l n nhau, dòng ch y ba chi u c a th i gian s hi n h u trong sát-na hi n t i, y báo và chánh báo c viên dung, hành gi có th i ng n m ng i trong t t i, vô ng i và b t ng. T i ây, trong m i sát-na tâm ni m h ng v Ph t c hi n t i n, hành gi s ki n l p c muôn h nh, th u rõ c b n tính t ch di t c a muôn pháp, m i l i nói, ý ngh a và v i c làm u là trang nghiêm Tnh . Do v y, thành t u các pháp là nh ni m Ph t mà tâm hành gi không b v ng tr vào các pháp. Khi t c c nh gi i này, hành gi không c n h ng tâm vãng sinh v Tây Ph ng, mà m i b c chân i u hi n hi n Tnh và trong m i cái nhìn, cái làm hàng ngày u không r i pháp thân thanh tnh. N u ni m Ph t là ni m tâm vì tâm luôn ni m Ph t thì m c ích c a Pháp môn Tnh là nh m làm hi n l tánh Ph t trong tâm c a m i ng i và m i loài, và vãng sinh lúc b y gi chính là s th nh p chánh trí giác ng ngay n i cõi Ta-bà này. Nói cách khác, khi hành gi Tnh t c ni m Ph t tam-mu i, thì m i ph ng các cõi u là Tnh .

Cái c s c c a Tây ph ng hi p lu n là v n d ng các tri t lý trong kinh i n i th a làm n n t ng xác tín cho hành gi . Các tr duyên v chánh ki n c xem là y u t di t tr nghi ho c (t nh n th c cho n trong hành trì), nh m giúp hành gi hành trì pháp môn ni m Ph t có hi u qu . Do ó, c Tây ph ng hi p lu n, c gi s t mình xác tín r ng ni m Ph t không ch là pháp môn d a vào tha l c c a ch Ph t và B -tát c vãng sinh nh cách hi u thông th ng, mà còn làm sáng tính Ph t ti m n trong tâm c a m i loài. hành trì có hi u qu , hành gi c n ph i t ng tr ng ni m tin v pháp môn, v nhân qu , v s ô nhi m c a Ta-bà và s thanh t nh c a T nh , và nh t là tin tâm thanh t nh chính là T nh hi n ti n. Ni m tin ó c n ph i c nh n th c ch o và soi sáng. Theo ó, hành gi tr c nh n c n i ch nh u c a Ta-bà c ng th ng thanh t nh, dù vãng sinh nh ng pháp thân không n không i và cõi n c không trong không ngoài tâm. Hành gi v n d ng các pháp quán nhi p tâm ni m Ph t, nh m t c tr ng thái “t c tâm là ni m” và “t c ni m thì Ph t hi n ti n” và nh v y, ni m ni m sáng t , dòng ch y c a chính ni m và t nh th c bi n mãn kh p thân tâm hành gi .

c Tây ph ng hi p lu n, ng i c không ch xóa tan c nh ng m i nghi nhi u i, ng th i phát kh i chánh tín v pháp môn ni m Ph t n gi n nh ng cao siêu mà còn tin ch c r ng s hành trì ni m Ph t úng pháp s giúp cho hành gi thì t l p c T nh trong tâm, trong gia ình, n i làm vi c và d nhiên trong t ng ng tác i ng n m ng i c a chúng ta b t k n i nào trong v tr bao la và không cùng t n này.

Tây ph ng hi p lu n là m t trong nh ng chuyên kh o c s c nh t v pháp môn T nh t tr c ng i , v ình ng lý gi i và h ng d n r t khúc chi t, cao siêu, nh ng g ng i và thi t th c, có s c thu hút l n i v im i t ng l p c gi . Tây ph ng hi p lu n có th c xem là sách gi u gi ng cho t t c h c gi và hành gi v pháp môn ni m Ph t. Tôi xin tán thán công c c a th y Thích Trí Thông, ng i ã dày công phiên d ch và thành kính gi i thi u d ch ph m này cùng quý c gi và hành gi T nh .

Giác Ng , ngày 1 tháng 10 n m 2003

Ti n s Thích Nh t T

Kính bút

## L i t a

H ng Quang T mai danh n tích ch n núi r ng v ng v , chuyên tu t nh nghi p. Có m t thi n nhân ki n th c r ng, trình cao, quá b c n tnh th t lu n àm. Th y trên bàn có quy n Tây Ph ng hi p lu n c a c s Th ch u m i biên so n, thi n nhân xem ch a h t quy n lu n ã lên ti ng ch ng i:

- Nh pháp môn c a b lu n này v n ti p d n c n c trung, h . T i sao v y? Vì i v i ng i c n c trung, h , trí tu kém c i, s c nghi p sâu n ng thì ph i nh nh Ph t, ni m Ph t m i c sinh v T nh , nh t ng ánh chỉ c thuy n m i có th n b bên kia. Nh ng ng i này th t s c n ph i ni m Ph t! Còn nh chúng ta th u su t c i ngu n, tâm này t c là Ph t, l i tìm ki m Ph t âu n a? V m t lý tuy t i thì tìm ki m cái t ng ba

th i gian c a chúng sinh và Ph t, t i và lui, sinh và ch t không th y có m t m y may. V a há mi ng nói thành Ph t ã là l i nói d th a. Sao c phân chia nh ng vi c nh s ch, b ây, sinh kia ? N u ngay ch này t ng thì ó là ng i thông dong t t i. Ngay tánh dâm d c, gi n d và si mê u là o tràng bình ng c a A Di à, nh nh b t ng. Sao l i t b Ph t c a chính mình mà l y Ph t úc b ng vàng, b ng ng kia ? H n n a, b o r ng: “Ng và ch a ng u nên tu t p thì ó là ang vô s mà b ng nhiên sinh s . Tôi không th nào hi u n i !”

H ng Quang T nghe r i, th dài, nói r ng:

- N u ông nói nh th thì ch là nói cho s ng mi ng thôi. Ông không bi t m t khi nh c chân lên s r i vào h m l a. Vi c sinh t , vô th ng nháy m t l i n n, sao l i ghi nh thu c lòng nh ng l i t ng t có s n c a Tông môn r i cho là c u cánh ? Nh ng ng i trong Tông môn u nói r ng: “Ta ã thành Ph t, không c n ni m Ph t”. N u ng v ph ng đi n lý l mà nói thì con b chét, con r n th gian u có y th giác thanh t nh nh Nh Lai, không hai, không khác, cho n các c Ph t thành chánh ng giác, ch ng i ni t bàn mà b n th ch a t ng t ng thêm m t t tíc. Chúng sinh r i vào ba ng d , trôi chìm liên miên trong bi n c sinh t mà b n th ch a t ng gi m b t m t m y may. Th nh nh thì th ng còn, b t ng. Sinh t , ni t bàn u là cái th y sai l m, c ng không có Nh Lai, c ng không có chúng sinh. i v i vi c ch ng nh p này c ng không có ng i ch ng nh p, c ng không có pháp c ch ng nh p, b t d t tâm ngh ng i l ng x ng, v t thoát m i nh n th c sai l m. i a không có m t t c t thì m t ch Ph t nh m vào ch nào mà an tr ? Cho n pháp môn tinh ti n tu hành, tu ch ng trong không tu ch ng, ng c p trong không ng c p, muôn ngàn sai bi t. Tuy B -tát b c lên a v ng giác nh ng không bi t ch nh c chân lên, chân xu ng c a Nh Lai.

T x a, t s s d m ng Ph t, qu giáo c ng ch là l i nói ph ng ti n ng n ch p, vì tâm ng i ch p ch t giáo t ng, theo l i nói mà sinh tri gi i, không t ng c b n th ngoài l i nói, quen ch p ph ng ti n trong l i nói. H c mãi nói tâm, nói tánh, nói không, nói huy n, nói n, nói ti m, nói nhân, nói qu ; ngàn kinh muôn lu n u thông hi u c . Nh ng, khi h i n b n tánh c a h thì l i n em ngôn ng s n có trong kinh lu n i áp, n u d p b c ngôn ng s n có y thì h v n y nh tr c kia mù t t không bi t ph i làm sao. ó là i u mà ng i ta g i là m ti n cho ng i khác, còn chính mình thì không có m t ng. Ho c có ng i tu hành chân th t nh ng không th y Ph t tánh, hành trì kh h nh nh k u i mù, không c thi n tri th c h ng d n, không sinh vào nhà c a Nh Lai, ch g t hái qu báo tr i, ng i mà thôi. ây, các v t s bi t ct n n y, bèn dùng th o n c a quét s ch ngôn ng ã che l p con ng gi i thoát, bài tr tình th c kia khi n cho h ph i kh công tham c u miên m t, l i ng c dòng sinh di t. Khi th c tình sinh di t tiêu tan h t thì tâm ni m n m l y, x b ur ng không. Có nh th h m i bi t c cha m sinh ra mình, kho báu muôn ki p c a mình. B y gi tr l i c kinh, xem giáo thì h s th y cái gì c ng u nói nh vi c trong nhà. Sau ó nói n tinh ti n tu hành, v n d ng tri ki n Ph t quét s ch t p khí, l Nh Lai nh hoa m gi a h không, tu ph m h nh nh bóng tr ng trong n c, b c lên giai c p nh ánh n ng ch p ch n, chúng sinh nh âm vang trong hang á, không dính m c vào s ch ng c ni t bàn. ó là h t gi ng Ph t, th t gi ng nh m t tr i chối l i gi a h không, i trên con ng c a vua i, ch không ph i l i b c trong êm dài t i t m mù m t, v n níu cây gai, té nhào vào gai góc. âu c nói r ng sau m t khi t ng li n ngang b ng v i qu v Ph t, nh Cung Ph ng h i thi n s C nh S m:

- Trên qu v ni t bàn, trong thiên h , thi n tri th c ch ng c ch a ?

C nh S m áp:

- Ch a ch ng c.

Cung Ph ng h i:

- Vì l gì ch a ch ng c ?

C nh S m áp:

- Vì công phu ch a ngang b ng v i các v thánh.

Cung Ph ng h i:

- N u nh v y thì sao c g i là thi n tri th c ?

C nh S m áp:

- Th y rõ Ph t tánh c ng c g i là thi n tri th c.

Thi n s Ho ng Bi n nói: “Ngay khi t ng t tánh thì ngang b ng v i Ph t. Th nh ng, có t p khít vô th nên ph i nh s i tr. Vì c y ã khi n cho thu n theo t tánh kh i đi u đ ng, nh ng i n c m không ph i m t búng li n no”. Quy S n nói r ng: “Ng i s tâm c u o b ph i t các duyên n ng lý tánh c a chính mình. Tuy nhiên, còn có t p khít lâu xa t vô th, ch a th nào t ys ch ngay t c kh c c. Ph i d y h quét s ch hi n nghi pl u th ct c là ph i tu t p ch không có m t pháp nào khác, ph i d y h có ý chí h ng v i c tu hành”. N u bàn lu n n ch vì ng i c a các v t s thì nh vách á cheo leo muôn nh n, nh trong ngl a l n ch m n li n ph ng, nh r ng g m bên nh n ng t i li n t; ch a t ng m mi ng mà ã cách xa ngàn muôn đ m, n ngoài c duyên. Nói m t cách xác th c thì ch a t ng đ t tuy t giai c p, ch a t ng b v i c tu hành. Truy n ngl c nói rõ ràng và y nh ng i u này. Các thi n s i Tu , Trung Phong nói giáo r t kh n thì t, là t m lòng son khuyên b o và khích l . Ngài er ng nh ng ng i m ck t vào s hi u bi tr ng không thì r i vào vi c c a ma. Các Ngài y ã t ng nói r ng, sau m t khi t ng không c n đ ng công tu t p, li n ngang b ng v i b c L ng Túc Tôn c qu ni t b à t i h u.

i sau có ng i không bi t c ý c a giáo, không hi u c c c at , l i ch p ch t vào các l i quát Ph t, m ng t , các câu hi m học v m t kinh h n cho là hành trì. Ng i x a b chel p b i kinh, lu n v n là n t p các th lúa , g o, không th nào tiêu hóa c. Ng i sau này ghi nh no nê nh ng câu nói c a Thi n tông r i bài nhân, bác qu , v t quá thân ph n c a mình. Ngày hôm nay l y i hoàng, bã u (v thu c x c c m nh) cho là trà, c m. Không ch chính mình ã sai l m mà còn gieo r c i u sai l m cho ng i khác, th t không có gì t i t h n! Vì th , khi v a b c vào c a này, h li n khinh khi c Nh Lai kh p c m i ph ng, h ut nói: “Không có Ph t thành, không h nh tu”. Th y ng i ni m Ph t thì nói: “T tánh là Ph t”. Th y ng i tu T nh thì b o: “Ngay n i tâm t c là T nh ”. Nói n tham thi n thì tôn kính trên chín t ng tr i, nói n ni m Ph t thì chà p d i chín l p t. H hoàn toàn không suy xét r ng, tham thi n, ni m Ph t r t cu c là tháo tung ng c tù sinh t , là chi c c u b c qua bi n kh kinh khi p, là chi c bè bấu v t qua th gi i h u vi sinh di t. T t c u cùng m t nhà, ãu có h n kém. Trong môn tham thi n, s t ng c a các hành gi c ng có c n, sâu. Còn s tu t p c a các v ni m Ph t c ng có cao, th p, b t ng. T i sa o l i ch p ch tr ng ng i tham thi n là c n c b c th ng, ng i ni m Ph t l i là c n c trung, h ? T khi t Mat n n thành l p Tông môn này, Ngài ã huy n ký: “Hai tr m n m sau, ng i hi u o thì nhi u nh ng ng i th c hành o thì ít; ng i nói lý thì nhi u nh ng ng i thông hi u lý thì ít”. H i n nay, trong Truy n ngl c ghi l i ng i ng nhi u nh mè, nh lúa, nh ng k th c có nhi u tr i nh khác nhau; n nh ng i có duyên bát nhã r t sâu, c n lành vun tr ng i tr c, nh chim ca l ng t n già phá v v tr ng chui ra, nh con voi chúa r dòng n c v t qua; ho c th y c n c qua m t vài l i, ho c hi n hi n oai phong qua m t ti ng hét, m t nghe ngàn ng , c i t ng trì, ho c ôm p tâm ni m xu t th , y chí kh i c a b c i tr ng phu, buông b th tình tham c u vi c l n này, không đ a vào s hi u bi t nh mà ch c u trí Ph t. N m gai n m m t, u ngl nh nu t ng tr i qua th i gian ba m i n m, b n m i n m gian kh , h g p c minh s th ng thi t cho m t dùi, m t trát, giúp cho tâm h ng ngo i c a h ch t tuy t thì óa hoa c a tâm linh b ng n . Sau ó l i ph i kín áo tu hành, t p khít t tan rã. K i ng i v pháp còn ph i buông b , hu ng chi k i n gi i phi pháp, nh Tri u Châu ch tr hai th i c m cháo m i kh i tâm ng ni m, D ng Tuy n đ ng công tu t p su t b n m i n m mà tâm còn rong ru i, H ng Lâm h th công

phụ sự t b n m i n m m i n h i thành m t k h i. Hành gi v n ch m ch m c n tr ng nh gi u m t c a mình cho n khi khói tan, tr o l n h r i th i t nhiên m t n i m không sinh, nghi p không th bu c, tùy ý t t i i v i sinh t . H i n ch ch ng c c a h thi er ng c ng ch a th v t qua a v th ng ph m th ng sinh. C n c vào âu mà dám nói nh th ? B Tát Long Th là t khai sáng c a Thi n tông. Ngài c i trí tu , y i bi n tài, tr trì Ph t pháp, cho nên tr c ó vài tr m n m, trên h i L ng Già, Th Tôn ã th ký nh ng ch nói r ng: “Ch ng s hoan h a c vãng sinh v n c An L c mà thôi”. Và, Quán kinh ghi: “Hành gi sinh v cõi kia a v th ng ph m th ng sinh, kho ng m t giây phút ch ng qu s a”.

Các i t s c a Tông môn ngày nay gi s ki n gi i buông lìa c ng cái và th p tri n, ngôn ng tuân phát v t k h i khuôn sáo thì c ng âu có th t c kh c v t qua Long Th . Long Th ã ng cái ngh a vô sinh vô t ng, ã ki n gi i không r i vào giai c p mà còn sinh v An D ng, chính là ngang v i qu c a b c th ng ph m th ng sinh ch ng. Th thì, s ch ng c c a các v trong Thi n môn âu có ai có th v t qua Long Th . B i vì b c th ng ph m th ng sinh gi i nh t ng h a ngang v i b c t ng trong Thi n tông. Tin sâu nguyên lý nhân qu c ng ngang v i s t u t p trong Thi n tông, song ch khác bi t v i n i m Ph t vãng sinh mà thôi. Nh ng, tôi cho r ng ng i t u t p t ng trong Thi n môn ã không th bám víu vào cái ni t bàn vô d ng v i Nh Lai, c ng không ch u bám víu vào cái ni t bàn h u d ng v i nh th a. D nhiên là b c vào bi n h nh nguy n c a Ph H i n. Các v này n u không buông b m t thân, nh n l y m t thân t chúng sinh thì s t m t cõi này n m t cõi khác cúng d ng các c Ph t. ã th y các c Ph t thì c ng nh c vãng sinh, r t cu c c ng d vào a v th ng ph m th ng sinh. Do ó, Thi n, T nh c ng ngang nhau. Vì l gì l i coi tr ng t s mà khinh chê b n tu T nh ?

Ho c có ng i ã vào c a ng nh ng mà ng ng ngh quá s m, cho nên trí không vào ch sâu xa vì di u thì o c khó th ng n i thói quen. M t n i m không d t s ch là c i ngu n c a sinh t , là b lu ng gió nghi p th i d t, âm u vào bào thai, nh Ng T Gi i tái sinh thành ông Pha, Thanh Th o ng i sau làm L Công. Sau khi b thân c th thân m i, h s b l u chuy n theo t ng tình hu ng. o có tiêu vong mà không có l n m nh. Nghi p có t ng thêm mà không có gi m b t. Dù cho duyên bát nhã r t sâu, không r i vào ba ng d nh ng mà h ra kh i bào thai này âm u vào bào thai khác c ng r t ng cay ng m ngùi. So l i th y các v vãng sinh trung ph m, h ph m thì ã cách xa nh v c th m, tr i cao. S h n kém y không th nào ví d c. Hu ng chi tông phong i sau m i ngày m i suy vi, n ng l c t u t p c a con ng i m i ngày m i y u kém. S phát tâm ph n nhi u không chân th t, công phu c ng không thu n nh t. Ng u nhiên, i v i c phong c a Ph t t , ng ngôn c a thi n tri th c, ho ch ng c ch x a nay thành Ph t. Ngay ch y chính là ch mà ý th c b t l c không t n c, ngôn ng u i b t không k p. T t c u không th n m l y. Ngay cái không th n m l y c ng là ch không th n m l y. em các câu nói c a ng i x a ra tìm hi u, h u th y t ng t . ã c cái ki n gi i t ng t này, h li n nói r ng tâm tìm c u ã h t, ta là o nhân vô s ; bi t c phi n não nh m ng huy n mà m c tình phóng túng phi n não; bi t c tu hành v n không mà m c tình phá ho i s tu hành. Nói b thí v n không mà th c hành ng c l i, ô m l y s keo ki t. Nói nh n nh c v n không mà trái l i còn cho phép b ph s nh n nh c. Nói ng i thì b o r ng v n không trì, ph m, c n gi ph i tôn tr ng s trì gi i, xem th ng s ph m gi i? Nói n thi n thì b o r ng v n không nh, lo n, c n gi x b lo n t ng, gi l y nh t nh? H m c tình gi m p trên có mà l uáo nói không. ã nói r ng:

- Pháp còn ph i buông b , t i sao gi l y phi pháp?
- Chân c ng không c u, sao l i b chân c u v ng ?
- Tu quán, t p nh u thu c v d u v th u vi, sao ch tham danh c u l i m i riêng h p v i o vô vi?

Ng n l a yêu, ghét, khen, chê v a ng n l i n b c cao. Ng n gió sinh, già, b nh, ch t v a th i ph t qua ã lay ng. Tranh nhân, tranh ngã, nói ph i, nói qu y n n i h cho tánh nóng n y b ng b ng là khí phách, cho ngã m n là b n l nh, cho gian d i là huy n c di u d ng, cho l i nói d i là ph ng ti n, cho phóng túng là du hí tam mu i, cho l i nói thô t c là c i m s d i nh m c. Tán d ng ng i phá gi i, vô h nh, khinh khi ng i g ng m u chu n m c. Ch thiên ch p lý nên cho r ng ch cùng huy n t t di u không còn d u v t r i quét s ch pháp môn tu hành. Cho nên, h tùy ý phóng túng, không gìn quy c . Mi ng nói vãng sinh là pháp ti u th a, b o ng i tu t p, còn chính mình l i an nhàn, ho c quanh n m không l y m t c Ph t, quanh n m không l m t th i sám, quanh n m không c m t câu kinh . Tr l i xem sách v không b ích gì c a th gian. Làm nh ng vi c mà ng i hành o không nên làm, làm g ng x u cho b n h u sinh chuyên khoe khoang s thông minh, ch tìm ki m s hi u bi t. V a bi t c i u gì, h l p t c cho là v t thoát c nh gi i mê, nh y th ng vào c nh gi i giác ng , không còn có vi c gì n a, r i tùy ti n kiêu c ng, phách l i làm li u; mi ng nói n ng không l a l i, thân không có n th nh. Cha ã n tr mà con l i còn làm ngh c p gi t; vi t ch ô thành ch mã, truy n cho nhau nh ng i u sai l m, không nh ngh r ng tình d c trong th gian không có b mé nh con ê b ng p tràn. N u nh m t ngày nào ó vì nói cho s ng mi ng mà phá v c a nhân qu , p b b c t ng ng n ch n thì gi c s tràn vào. Chính mình ã mê l m mà còn gieo r c i u mê l m cho ng i khác. Làm sao tránh kh i tr m luân a l c! H n u không b ma tóm b t thì ch c ch n c ng s v nh vi n r i vào ba ng d . Núi ao, r ng ki m n tr cái nhân tr c kia. Mang lông, i s ng tr l i m ón n c . Vì v y, ng bao gi nói: “Ta là ng i t ng , nghi p không th bu c”. Nghi p không th bu c không ph i ngh a là có mà không có. Chính là vì không mà t không. Lúc s ng ã b ng theo c nh thì khi ch t làm sao tránh kh i s c m nh c a nghi p l o i kéo mà cam ch u tái sinh? Tr c m t, m t ni m sâ h n kh i lên t c là mang hình hài quái d c a con tr n. Tr c m t, m t ni m tham lam kh i lên t c là loài ng qu . Cái nhân kh i ni m vô hình r t nh , nh ng mà cái qu báo h u hình r t l n. M t ni m r t nh c gi l i m nh t t ng th c, tr i qua ng àn muôn ki p, không bao gi m t i, nh m t th y t kheo do có trí tu nên thân t a ra ánh sáng, nh ng vì nói d i nên mi ng tuôn ra dồi b . Ch m t l i nói nh nh t mà thân ph n cam ch u qu d kh c l i t nh th . Tuy có trí tu nh ng nghi p ác không bao gi tiêu tan. Hu ng chi ngày nay, con ng i vô minh, phi n não m nh m , không d th t d c v ng mà mu n em cái ki n gi i t ng t làm tiêu mòn nghi p ác, ra kh i ba ng d thì h n là không th nào c! Ví nh nh ng ng i y không ch p c chút ít cho là , mà th ng theo úng l i Ph t d y tu hành, không bao gi t b o r ng: “Ta ã t ng , ngay n i tâm t c là Ph t” thì âu th l i b ng ng i trung c n, h c n ni m Ph t c u sinh v T nh ? N u t ng sinh v n vô sinh thì nh ng ng i y càng m nh m c u sinh v T nh . Ngay n i tâm t c là cõi n c thì Liên Bang không ph i ngoài tâm. Không b vi c l y, không buông l i t ng ni m, v n d ng c hai n ng l c trí tu và tu t p ti n lên thì h s ng i trên ài sen th ng ph m, ng i trên l u báu l l ng gi a h không; bu i sáng n c m th m cõi Ph t H ng Tích; bu i chi u tham quan cõi Ph t Mãn Nguy t; nhìn l i nh ng ng i ph m v thai sinh i thông th trên t báu, không c nghe pháp ng , không c th y pháp thân còn gi ng nh voi, ng a khó h p b y; gà, ph ng khác lo i, hu ng chi cái qu nh c a c o i tr i, c o i ng i nh con ru i, con mu i trong cái h .

Th nh ng, l i có ng i ki n gi i r ng không mà tâm lý kiêu c ng, ch p không mà phá có. R t cu c do vì cái ki n gi i sai l m ch ch p m t bên mà ph i ch u qu báo phi th ng. Nh ng ng i y không ch u làm con c a A Di à mà l i làm tù ph m c a Diêm La, không làm b n v i chúng thanh tnh l i làm ng b n v i ng c t t a ng c, b r ng cây b ng b y ch t l i u quý báu mà i vào r ng ki m, b ph m âm thuy t pháp mà nghe ti ng gào khóc h t s c bi th m. Ki m i m l i thì th y h không b ng v i ng i quê mùa d t nát th gian làm vi c lạnh chút ít, làm công c chút ít c vãng sinh vào cõi ng i, cõi tr i v.v ...Do ó, xê xích m t ng t k tóc thì ã cách xa nhau nh tr i, t, có th không au xót l m sao ?



V y thì, i v i ng i trong Tông môn , b c th ng c n ch a ch c ã v t qua a v th ng ph m th ng sinh mà b c h c n thì r i vào ba ng d . Vì th , nên bi t, con ng này vô cùng gian nan, nguy hi m, ch a d g i v t qua; thành công thì làm Ph t, th t b i thì làm ma. Vua và gi c phân chia trong kho nh kh c, khanh t ng và t sai khác k tóc ng t . Ph n vui, ph n kh hã y mau mau l a ch n! Hu ng chi th h ngày nay, c a ng nh s i dâ y m t m ch không t, nh ng trong c a thì n thì v ng v không có ng i ch ng ng , ch có vài ba c s t i gia có c may c truy n th a pháp này. Th nh ng ã là c s, không ng v i các v sa môn Thích t còn có gi i lu t bu c thân m i có th d n thân trong ng l a l n, d i m tâm trong bi n c phi n nã o. Tuy trong i làm các vi c th gian nh ng hi m có c m t ng i vào c a gi i thoát, vì o l c r t c n, nghi p l c r t sâ u. Ngay c cái nghi p r t thô tr ng không chi b ng nghi p sát, dâm, h c òn không th g i n gi không làm; hu ng chi trong cái vòng l n qu n c a sinh t luân h i v i t kia, làm sao có th c an nhiên t t i? Ch th y nh ng ng i giàu có sang c nh Vu ch, gian ác nh L Hu Khanh, nóng v i nh Tr ng Thiên Giác, phong l u tr p nh B ch L c Thiên, Tô T Chiêm, ... u c li t vào Truy n ng mà bèn cho r ng t t c các v y u vô ng i, mà âu bi tr ng h tuy có y chánh ki n nh ng n u nói h t â y không còn mang cái thân sinh t ph n o n, nghi p không th bu c thì tôi không dám ch p nh n. H ang trong êm dài ch u qu báo, ch a bi t n bao gi m i ch m d t.

Vì th , nên bi t, m t pháp môn Ni m Ph t này i v i c s thì càng kh n thi t. S c c a nghi p tuy n ng nh ng mà ng ng nh n ng l c c a Ph t m i tránh kh i ch i m m trong bi n sinh t , nh ng i m c n tr n cung vua thì kh i ph i b i th ng. C ng v y, m t khi hành gi sinh v c i n c Ph t thì nh ng i u ã hi u, nh ng i u ã ng t tr c n nay u không b tiêu m t. L sinh t thúc gi c con ng i, h i th r a r i khó mong b o m. Hã y s m tìm con ng tr v kh i ph i n n i l a m vào tình tr ng b n l o n! Gi s ý chí hành gi a thích tham thì n l i ni m Ph t thêm c ng không có gi ch ng ng i. Ng i th gian làm quan ch c, làm các ngành ngh c òn cho r ng không có gi tr ng i tham thi n, hu ng chi s m h o m l l y, t ng ni m. H n n a, nh ni m Ph t kh n thi t càng làm t nh sáng cái tâm tham thi n. Nh th u s u t môn tham thi n thì ni m tin v T nh càng thêm v ng ch c. Do ó, hành gi n ng nh c hai bên thì r t yên n. N u không tin i u này thì th t là ngu si.

Lúc còn tr , c s Th ch u a thích tham thi n, c n tánh r t linh l i, trong m i n m tr i th u s u t có ch vào. C phong linh l i, s c bén; ngôn ng l u loát vô ng i. Bình th ng bàn lu n v i ng i n v i c này thì h bút có c ngàn l i, không p nh m câu nói c a t s , tr c t i p t hông ng c l u xu t. Th t là con c p s ng, con r ng s ng, không có m t l i nói ch t. Cu i cùng c ng t nói r ng t ng , không còn vi c gì làm n a. Tình i tuy gi m b t, không vào tr n lao nh ng c s còn h ng ngo n gió mát tr ng thanh, tham quan sông núi, l u luy n cu c v n th , r u chè, chìm vào cái nghi p say s a tao nhã. Vì kiêu ng o, ngông cu ng nên tâm ý ch a tránh kh i s phóng túng. Cái b nh tr c kia ch a th nào hoàn toàn thoát kh i. May thay! C s có t m lòng tha thì t i v i v n sinh t , không b mê mu i lâu dài, th ng thì t ngh r ng, g p c nh thì sinh tâm, ti p xúc v i các i t ng v t lý, tâm lý, sinh lý còn b v ng m c, ki n gi i phù phi m ch a th ng n i th c tình. N u gi i ng mà không tu t p thì r i vào c nh ma. Ranh gi i gi a Ph t và ma ch trong kho nh kh c. C s m i b t u chuy n cái ki n ch p không vào bi n c a Ph H i n. L i suy ngh r ng, trong các pháp môn tu hành không có pháp nào b ng Ni m Ph t, r i t m d n m i nghi ng c a nh ng ng i trung c n, h c n ch a phá h t. V sau xem r ng các kinh lu n m i bi t pháp môn này v n tóm thu c b c t ng nh t th a và ng i ch a t ng . H t th y m i ng i u ph i tu t p. Trong b lu n này ch n l y nh ng i u c a Ph t ã tuyên d ng, nh ng i u c a b t át ã nói rõ, nh ng i u c a các i thi n tri th c ã phát huy và thêm vào ý c a mình. Ngàn l n s óng ua n i d y chia ra kh p mu òn nhánh sông, th t ra xét k thì u cùng nhau chung m t ngu n. B lu n này l y nh t ngh a không th ngh bàn làm tông, l y t ng làm b c th y ch ng v ch l i. Trong m i hai

thi lý trị danh ni m Ph t, nh t tâm b t lo n, ni m ni m n i nhau liên t c làm s hành trì, lý lý c v n h nh làm tr nhân, lý ni m tin thâm sâu nguyên lý nhân qu làm c a ngõ b c vào. Khi b lu n này v a m i hoàn thành, có n m b n tu thi n phát tâm trì gi i, ni m Ph t. N m ng i y u mu n truy n bá b lu n này quét s ch s sai l m c a Tông giáo.

H ng Quang T tôi ki n th ch p hời, c n c kém c i; t lâu c ng say mê cái ki n ch p v không, tâm t m c tình buồn th nh con voi iên cu ng. N m ngoái, m t êm n ang chìm trong gi c ng , b ng tôi n m m ng th y i n a ng c Cách T . a ng c này l a cháy ngùn ng t, tôi trông th y v t ng quen thu c ã qua i. Lúc sinh ti n, ông ta hay bàn lu n v lý không, phá gi i. Hình hài g y gò y u u i, què chân ang kh p khi ng b c qua, ti ng gào khóc ch n ng c tr i t, nghe qua th t b t nh n! n khi gi t mình t nh d y, lông trên toàn thân d ng ng, tôi li n phát tâm n ng v pháp môn T nh . Sau khi c b lu n này, nh ng i u nghi ng x a kia u tiêu tan h t. Cho nên, ngày nay không ng il m l i nh ng i b nh lâu n m t bi t làm th y thu c, nh k tha ph ng bi t th ng ng il u l c. Ông hãy quét s ch cái ki n ch p tr c kia i! Ph i khiêm t n t ng t p thì t nhiên s có ch vào. V i c sinh t thì vô cùng l n lao, ng nên ch n ch n a!

Lúc y, thi n nhân v a bu n th ng, v a r i n c m t, t nói r ng:

- N u không g p c Ngài thì có l tôi ã b cái ki n ch p không làm h ng m t i. Ngài ã sinh ra tôi m t l n n a v y.

Thi n nhân tha thi t xin th nh b lu n trên bàn r i làm l cáo lui.

Ngày hai m i ba, tháng th hai c a mùa xuân  
Canh Tý, niên hi u V n L ch th 42 (1573).  
i vua Th n Tông, nhà Minh,  
Bá Tu Viên Tông o ghi B ch Tô Trai.

## Chương I

# CÕI N C

Pháp thân bình ng y báo, chánh báo an xen l n nhau. M i ph ng cõi Ph t nh , s ch không có sai bi t. Ch vì h nh nghi p c a chúng sinh b t ng nên các c Ph t hóa hi n có khác nhau , ho c nói quy n, ho c nói th t, ho c nói thi ên, ho c nói viên, ho c nói t m, ho c nói th ng, ho c nói ti m, ho c nói n, nh v ng tr ng t a chi u lung linh xu ng muôn ngàn dòng sông thì m i l n sóng nh p nhô c ng ph n chi u m t bóng tr ng, nh m t c n phòng có muôn ng n èn, ánh sáng c a m t ng n èn này u soi chi u t t c nh ng ng n èn kia. C ng v y, chân lý thì ch có m t nh ng s t ng có n vô vãn. N u không đ n nhi u kinh v n thì chúng sinh n m b t qui t c âu? Vì th , ng v ph ng đi n các giáo, tôi trình bày i khái m i môn:

- 1. Tịnh độ khắp tất cả chỗ.**
- 2. Tịnh độ duy tâm.**
- 3. Tịnh độ hằng chân.**
- 4. Tịnh độ do biến hiện.**
- 5. Tịnh độ ở cõi trời Sắc Cứu Cánh.**
- 6. Tịnh độ do phân thân.**
- 7. Tịnh độ dựa vào thân tha thọ dụng.**
- 8. Tịnh độ ở các phương.**
- 9. Chỉ một tâm này có đủ bốn cõi tịnh độ.**
- 10. Tịnh độ tiếp nhận tất cả loài hữu tình khắp mười phương không thể nghĩ bàn.**

1/Tnh kh pt tc ch

Tnh kh pt tc ch t clà cõi n cb n báo c a các c Ph t. Tnh này có m i th gi i Hoa T ng. Th gi i cu i cùng c a Hoa T ng nào c ng u có m i cõi r ng

l n nh s vi tr n th gi i Ph t thanh t nh, trang nghiêm; m i cõ r ng l n này l i có các cõ nh nh s vi tr n th gi i Ph t bao quanh, m i l p c àng t ng l ên g p b i. M i th gi i Hoa T ng u y c h không, xen l n vào nhau, dung h p nh s ch trùng trùng v t n. N u nh pháp mà bàn lu n thì m t ng n c , m t c i cây, m t m y lông, m t m y b i, m i m i u y c pháp gi i v t n này. Ph t và chúng sinh không hai, không khác. Ho c có ng i nói ây là Th t báo trang nghiêm c a chúng sinh cõ C c L c, là th t giáo không ng v i quy n giáo c u sinh v t nh ph ng khác. Ho c nói r ng, chúng sinh tuy Th t báo này nh ng ng t v i không th t ch ng chân nh vô tánh, nên mãi trong êm dài không th y c m t tr i, l n lóc trong bi n kh m ênh mông, không bi t n bao gi m i n b . Tuy nói r ng a ng c kh i tâm di u giác thì qu Ph t thì n bày cõ a ng c, nh ng mà gi ng s t, c t ng tr c m t thì sao? Nh ng qu ch t khát ven bi n, nh ng i nghèo m ti n hang vàng. Ch th y c nh t ng h o kia, vì l gì cho là th t ? N u không nh ph ng ti n t quy n vào th t thì chúng sinh âu có ngày ch ng nh p T lô ?

áp: N u ng v ph ng di n nghi th c giáo hóa c a các c Ph t thì có th c, nh ng trong cõ Th t t ng không có l i nói th a th ãi này. T lô giá na d ch là kh p t t c ch . Kh p t t c ch t c là bi u hi n ngh a Vô L ng Th . Do ó, T lô giá na âu có h n kém. Nh Lai vì m t s phạm phu ch p ch t vào hình t ng nên nói có A Di à ph ng Tây c ng nh trong kinh i Vân, Ph t A Di à nói v i m t v b tát r ng: “ Có Ph t Thích Ca th gi i Ta Bà”. Ph t Thích Ca ang làm giáo ch thì Ph t Thích Ca kh p t t c ch , còn Ph t A Di à là m t ch c a t t c ch . L i n a, Ph t A Di à ang làm giáo ch thì Ph t A Di à kh p t t c ch , còn Ph t Thích Ca là m t ch trong t t c ch , nh m t ng i l y chính mình làm b n v thì m i ng i u là ng i khác. N u l y ng i khác làm b n v thì mình là k n m trong t t c m i ng i. Vì ngh a này cho nên t , tha không ng v ng c. T , tha không ng v ng t c là t c ng kh p t t c ch , tha c ng kh p t t c ch , âu có ph ng khác áng ch p. Cho nên, T lô giá na ph ng Tây không có t , tha. T i sao v y ? vì T lô không th không kh p t t c . N u nói quy n, nói ph ng ti n thì có cái không trùm kh p. Có cái không trùm kh p thì ngh a T lô không ng v ng c.

## 2/ T nh duy tâm

Ngay khi t ch ng thì b n th vô tâm t c là t nh . Kinh Duy Ma C t nói r ng: “Này B o Tích ! Tâm ngay th ng là t nh c a b tát; khi b tát thành Ph t, chúng sinh không có tâm d i trá c sinh v n c kia. Tâm thâm sâu là t nh c a b tát; khi b tát thành Ph t, chúng sinh công c viên mãn c sinh v n c kia. Tâm b là t nh c a b tát; khi b tát thành Ph t, chúng sinh tu pháp i th a c sinh v n c kia”. Kinh v n nói r t nhi u, ây không th nào d n ch ng h t c. i lo i nói r ng: “Chúng sinh mu n sinh v t nh thì ph i thanh t nh tâm c a mình. Tùy theo tâm mình thanh t nh thì cõ Ph t thanh t nh”.

Tâm t c là tâm c a cõ n c ( ). Cõ n c ( ) t c là cõ n c c a tâm. Tâm thanh t nh thì cõ n c thanh t nh, vì v n t nhiên nh v y. L i nói này ch ng l không ph i là l i gi i thích v Tây Ph ng sao? Có nhi u ng i ch p tâm cho r ng T nh ngoài tâm khi n cho pháp môn này b xem là th p kém, ch ti p d n c n c ngu n. Ni m t c là tâm thì ni m Ph t ch ng l không ph i là t nh tâm sao? Tâm v n bao hàm cõ n c thì Liên Bang nào ph i ngoài tâm. Th nên, n u ng v ph ng di n s t ng thì T nh không trái ngh ch v i lý duy tâm. Nói T nh ngoài tâm thì làm tr ng i v vi c kh p chúng sinh.

## 3/ T nh h ng chân

Tâm h ng chân là ch tnh trên h i Linh S n. c Ph t ã ch d n b tát quy n giáo trong tam th a khi n cho nh ng ng i tin mà ch a th y, bi t c tnh này tuy nh b n nh ng h ng trong s ch. Tánh c a nh b n v n v ng l ng, t ng c a phàm t c th ng không. Vì v n v ng l ng nên b tát ch nh u mà tâm th ng l ng l . Vì th ng không nên b tát b c vào cõi i tr n t c mà tâm th ng r ng không, chính là hi n bày ngh a T nh. Ch vì bi n ch p c a chúng sinh mênh mông khó l ng, dây th c d bu c, cho nên nghe nói n nghi p v n không thì tâm t phóng túng mà t o nghi p. Nghe nói h nh không có b n ch t chân th t thì tâm ý buông th , th c hi n nh ng vi c m ám. Nh ng ng i này ph m vào ch qu trách c a V nh Gia, r i vào ch a l c c a Thi n Tinh ( a a ng c) cho n khi s ng b pháp lu t th gian tr ng tr, n khi ch t l làm quy n thu c c a ma, th ng th ng là nh v y.

Than ôi! mu n cho t t c m i ng i trên qu t này u thành b tát thì l i nói ph i th t s có l i ích. B tát trong thiên h thì ít, phàm phu thì nhi u. Vì v y, l i nói em l i l i c cho thiên h thì ít mà gieo r c tai h i cho thiên h thì nhi u.

#### 4/ T nh do bi n hi n

Trong kinh Pháp hoa, Ph t ba l n bi n hi n cõi Ta Bà thành t nh , di chuy n các tr i, ng i ph ng khác. Trong kinh Duy Ma, Th Tôn s d ng ngón chân n xu ng m t t, l p t c ba ngàn i thiên th gi i bi n thành tr m ngàn trân b o trang nghiêm. ây là Nh Lai m th i bi n hi n c ng là s t nhiên nh v y thôi. Trí tu nh Thu T (Xá L i Ph t) i v i T nh c ng gi ng nh ng i ui mù. Chúng sinh c n c kém c i không làm sao th y c cõi y. H n n a, tr i ng i b em ph ng khác, vì h hoàn toàn không có nhân duyên ti p d n nên th n l c t m hi n r im t, thì âu ph i là tnh th ng h ng; âu b ng tnh bang An D ng th ng tr qua s kí p nhi u nh h t b i, và t ph A Di à không b sót ng i gây t o m i i u ác! Rõ ràng có th bi t c cõi n ch n kém.

#### 5/ T nh cõi tr i S c C u Cánh

Nh Lai cõi tr i S c C u Cánh thành chánh ng giác thì cõi tr i này tr thành t nh Th t báo. Lu n *Kh i tín* ghi: “ cõi tr i S c C u Cánh, b tát thành t u công c viên mãn s hi n thân cao l n h n h t th y th gian”.

Câu nói y có ngh a là m t ni m t ng ng v i tu thì t c kh c quét s ch bóng t i vô minh, m nh danh là nh t thi t ch ng trí, t nhiên có nghi p d ng không th ngh bàn, có th hi n thân kh p c m i ph ng làm l i ích cho chúng sinh. Hòa th ng Pháp T ng nói: “T i sao báo thân th d ng c a b tát l i tr cõi tr i này? Vì m i a th báo thân làm m i vua tr i, a th m i th thân vua cõi tr i này, t c là ngay thân này th hi n thành b ”. V tr i này tuy nói là vô l u nh ng v n ch a b ng ng i Liên Bang ra kh i ba cõi. T i sao v y? Vì còn cõi tr i S c C u Cánh.

#### 6/ T nh do phân thân

Kinh *Ni t bàn* ghi: “Phật báo Cao Quý cứu chúng: Thiên nam t! Về Tây cách thế gì Ta Bà này khoنگ ba m hai cõi Phật như cát sông Hằng, có thế gì mà danh là Vô Thế نگ نگ نگ thế gì C c L c ph نگ Tây. Ta thế gì y xu thế gì giáo hóa chúng sinh và Ta c نگ ang thế gì này v n hành bánh xe pháp”.

Lina, kinh *ng Qu t* ghi: “Phật nói về *ng Qu t* r نگ:

- Ta c trú b mé vô sinh mà ông không biết.

*ng Qu t* h i:

- N u c trú b mé vô sinh thì t i sao Th Tôn h sinh cõi này?

Th Tôn áp:

- Có Phật ph نگ ông, ông hãy nh i Phật kia.

*ng Qu t* nh i, Phật kia áp:

- Phật Thích Ca chính là thân ta”.

Ý lý trích dẫn trên nói rằng thế kia là cõi Thế báo c a Phật, còn cõi này là cõi Phật phân thân. Tuy làm sáng thế nh gì y báo c a m t Phật, nh نگ ch a نگ a nh i p ph c giáo hóa chúng sinh. Bởi vì ch có ph n c a Phật mà ch a có ph n c a chúng sinh, cho nên thế y ch a thù thế نگ.

## 7/ Thế d a vào thân tha thế d نگ

Kinh *Ph m Vông* ghi: “Hôm nay, ta là Lô xá na نگ i trên ài sen xung quanh có ngàn cánh hoa. Trên ngàn cánh hoa hi n ngàn Phật Thích Ca. Mỗi cánh hoa l i có tr m c cõi n c, m i cõi n c có m t Phật Thích Ca...” Vì các v s a có kh n نگ bi n hi n tr m cõi Phật, nên hoa có tr m cánh. Nh a có kh n نگ bi n hi n ngàn cõi Phật, nên hoa có ngàn cánh. Tam a, hoa có v n cánh. T a, hoa có c cánh. C thế t نگ lên g p b i. Vì v y, d a vào thân tha thế d نگ mà hi n bày c nh gì i c a y báo, ch có các b c nh p vào nh نگ a này m i thế y, ch không ph i nh trên h i Liên Trì, chúng sinh ni m Phật c m i ni m l i n thế y c nh gì i Phật thanh thế nh trang nghiêm.

## 8/ Thế các ph نگ

Ti ph نگ ông có Phật D c S , ti ph نگ Nam có Phật Nh t Nguy t نگ, ti ph نگ Th نگ có Phật H نگ Tích, v Phật nào c نگ u có thế nh .

Các kinh nói r t nh i v t nh c a các c Phật u là Thế báo trang nghiêm. ây không thế nào ghi y c. Trong kinh, ho c có khi Phật v n d نگ thế nh l c t m thế i hi n ra, ho c có khi các i b tát n cúng d نگ các c Phật. Vì các c Phật kia ch a có thế nguy n ti p d n chúng sinh, cho nên chúng sinh không có nhân duyên sinh v

các cõi y, ch ng h n nh th gi i Di u H , Ph t Thích Ca tuy có nói n vãng sinh nh ng ch a nghe nói n Ph t Vô ng ( th gi i Di u H ) ti p d n t t c chúng sinh. H n n a, th gi i Di u H có các núi nh núi Thi t Di, núi Tu Di và có qu th n, ph n . Vì th , nên bi t, th gi i Di u H thanh t nh trang nghiêm không b ng An D ng.

L i nh D c S Nh Lai dùng m i hai l i i ng u n c u v t chúng sinh, trong kinh Ph t c ng khuyên ng i có ni m tin nên sinh v n c kia. Xét cho cùng, n ng l c th ng u n c a D c S Nh Lai ph n nhi u là c i m t t c n i kh au, bu n phi n a chúng sinh n ch an l c tuy t i. Nh ng, ch a b ng A Di à Nh Lai ch dùng m t pháp Ni m Ph t ti p d n t t c m i ng i ni m Ph t vãng sinh v t nh c a Ngài.

## 9/ Ch m t tâm này có b n cõi t nh

1. Cõi Phàm thánh ng c .
2. Cõi Ph ng ti n h u d .
3. Cõi Th t báo vô ch ng ng i.
4. Cõi Th ng t ch quang.

### 9.1- Cõi Phàm thánh ng c có ng c u và ng c t nh .

- ng c u có phàm, có thánh chung v i nhau. Phàm, thánh u có hai h ng.  
- Hai h ng c a phàm là chúng sinh d , t c là chúng sinh trong b n ng d ( a ng c, ng qu , súc sanh, a tu la ) và chúng sinh thi n t c là tr i, ng i.  
- Hai h ng c a thánh là th t thánh và quy n thánh. Th t thánh là các thánh nhân thu c b n o qu : b c bích chi Ph t, b c th t a trong thông giáo, b c th p tr trong bi t giáo, b c th p t i n h u tâm trong viên giáo. Nh ng v này tuy d t ph n ki n t ho c nh ng s c thân, qu báo v n còn, nên u g i là *th t*. Quy n thánh là các v pháp thân b tát và di u giác Ph t c trú các cõi: Ph ng ti n, Th t báo, T ch quang. Vì làm l i ích cho k h u duyên nên ng sinh vào cõi ng c . Vì tùy c th hi n nên g i là *quy n*.

Nh ng b c thánh y chung v i chúng sinh trong b n ng d , cho nên g i là u . L i n a, ng c t nh nh trong cõi n c C c L c có chúng sinh, trong cõi n c Di u H có núi Thi t Vi, nam n . Vì nh ng cõi n c này không có b n ng d , nên m nh danh là t nh .

Tôi xét th y, cõi ng c u ã có các v thánh c ng có th coi là ng c T nh , nh th gi i Ta Bà t i l p th m i b a c a th gi i Hoa T ng, c ng có th g i th gi i Ta Bà là th gi i Hoa T ng.

9.2 – Cõi *Ph ng ti n h u d* là ch c trú c a b c nh th a và ba b c b tát (th p tr , th p h nh, th p h i h ng) phá ki n t ho c, ch ng ph ng ti n o, nh ng tr n sa bi t ho c và vô minh ch a quét s ch. Nh ng v này do x b thân ph n o n mà sinh ngoài ba cõi nên m nh danh là H u d . *Thích lu n* nói r ng: “Ngoài ba cõi có t nh , ây là ch sinh v c a các v thanh v n, bích chi Ph t th thân pháp tánh, không còn ph n o n sinh t ”.

9.3 – Cõi *Th t báo vô ch ng ng i* là n i không cò nh th a, ch thu n là b c pháp thân b tát c trú. Nh ng v này ã d t h t tr n sa ho c, ang phá v t ng ph n vô minh nên c qu báo chân th t. Nh ng vì ch a quét s ch mây mù vô minh nên còn nhu n

nghiệp vô lậu, thân báo thân pháp tánh. Tên này cũng mang danh là Qu báo. Kinh *Nhân viên* nói rằng: “Tam hiền, thân pháp thân trư báo”.

Sở dĩ mang danh *Thật báo* là vì những lý do quán sát thấy, phát sinh các vô lậu chân thật, thân pháp thân báo thù thân, bởi vì chất liệu quý báu trang nghiêm, các công đức trù phú dồi dào. Mang danh *vô chấp niệm* là vì sự, tâm không hai; mọi lòng, cõi lòng cùng thông không ngại. Kinh *Hoa nghiêm* thuyết minh thấy rõ nhân quả là vọng chính là chấp niệm này.

9.4 – Cõi *Thiền tịnh quang* là lý pháp giới như như trí giác ngộ cùng tất cả chi u soi, mang danh là cõi lòng, cũng mang danh là pháp tánh. Thấy rõ, chứng đạt Phật tánh chân chính không phải thân, không phải cõi lòng ( ) mà nói là thân, là cõi lòng. Là thân không có cõi lòng, là cõi lòng không có thân. Đây là chấp niệm mà các bậc Nhị lai du hóa.

Sách *Diệu Tông* ghi: “Kinh luận nói rằng thân pháp thân chính là tâm đã xóa sạch tất cả nhiễm ô, chấp niệm không phải như thái hư vắng, không có một vật. Bởi vì ba họ (Kỳ, T, Vô minh) thanh tịnh tuyệt đối nên y báo, chánh báo, sự, tâm trạng vô cùng”. *Đi kinh* nói rằng: “Do diệt sạch nên thân pháp thân, thân, tâm, hành, thân cũng theo đây suy ra mà biết”. Kinh *Nhân viên* mang danh là pháp tánh. Đây là quán sát cùng.

## SƠ ĐỒ TÓM TẮT BỐN CỖ TỊNH ĐỘ



1/ Đồng cư uế độ:

a/ Phạm cư

a1-Chúng sinh dữ: chúng sinh bốn đường dữ.

a2-Chúng sinh thiện: trời, người.

b/ Thánh cư

b1-Thật thánh:

- Bạc bích chi Phật

- Bạc thất địa

- Bạc thập trụ

-Bạc thập tín hậu tâm

b2-Quyền thánh: các vị pháp thân bồ tát, diệu giác Phật thị hiện vào cõi

Đồng cư

2/ Đồng cư tịnh độ: cõi Cực Lạc

II/ Cõi Phương tiện hữu dư: chỗ cư trú của bậc nhị thừa và ba bậc bồ tát (thập trụ, thập hạnh, thập hồi hướng) chứng phương tiện đạo.

III/ Cõi Thật báo vô chướng ngại: chỗ cư trú của bậc pháp thân bồ tát.

IV/ Cõi Thường tịch quang : cảnh giới mà các đức Như Lai du hóa.

Tuy nhiên, mỗi pháp ngữ cõi nấc tùy theo tâm niệm mà thay khác nhau; thế thì b o, cát á ngay ý thì có sai biệt. Tráp Xuyên nói rằng: “C c L c có b n cõi b t ng. T i sao v y? Vì ng v ph ng đi n tr i, ng i t c là hai cõi tr c (cõi Phạm thánh ng c , cõi Ph ng ti nh u d ). ng v ph ng đi n B tát, Ph t t c là hai cõi sau (Cõi Th t báo vô ch ng ng i, cõi Th ng t ch quang)”. Nên biết, thân Ph t cao sáu m iv n c tr m tri u h ng sa do tu n c ng không ng i gì có thân m t tr ng sáu. Hoa T ng h i h i vô biên cõi Ph t c ng không ng i gì cõi n c có sống Ni Liên Thi n. T i sao v y? Vì t nhiên nh v y, ch không ph i do th n l c bi n h i n.

10/ Tnh ti pnh nt tc h utình kh p c m i ph ng không th ngh bàn.

Tnh ph ng Tây c a Ph t A Di à có công cr ngl n nh bi n c , có bi trí r ngl n nh bi n c , có nguy n l cr ngl n nh bi n c . N u nói y thì gi s trên t các c Ph t, b tát, thanh v n, bích chi Ph t, tr i, ng i, ng qu , súc sinh kh p c m i ph ng th gi i, d i n loài sâu b và t t c v t vô tri nh c cây, ngói á, m y b i c c nh , m i m i u có y vô l ng mi ng, trong m i mi ng u có y vô l ngl i, trong m i l i u có phát ra vô l ng âm thanh, nói mãi, nói nhi u, nói h ng. Nói nh v y tr i qua tr m c v n th i k vô s nh cát b i c ng không th nào nói h t c. Bậy gì xin gi i thích s l c qua n m ngh a sau ây:

1. Thân, cõi n c không th ngh bàn.
2. Tánh, t ng không th ngh bàn.
3. Nhân, qu không th ngh bàn.

4. n, i không th ngh bàn.
5. C u cánh không th ngh bàn.

### 1- Thân, cõi n c không th ngh bàn

Trong thân A Di à có vô l ng chúng sinh, trong thân chúng sinh có vô l ng A Di à. Cõi n c c ng ilo i nh v y. Cho nên, m t chúng sinh ni m A Di à thì m t A Di à hi n hi n. Nhi u chúng sinh ni m A Di à thì nhi u A Di à hi n hi n. Chúng sinh ni m A Di à trong m i ni m thì m i ni m A Di à hi n hi n. N u trong thân c a chúng sinh không có A Di à thì A Di à không th hi n hi n, nh trong cái kính lúp dùng l y l a t m t tr i không th nào tìm c n c, vì s n không có. N u trong thân A Di à không có chúng sinh thì A Di à c ng không th nào hi n hi n, nh ng i àn bà không sinh c (th ch n ) mà mong c u sinh con thì không bao gi c, vì không thích h p. Do ó, trong m t thân bao hàm m t thân, trong m t thân bao hàm t t c thân. Trong m t cõi n c bao hàm m t cõi n c, trong m t cõi n c bao hàm t t c cõi n c. Thân, cõi n c an xen l n nhau trùng trùng vô t n.

### 2- Tánh, t ng không th ngh bàn

N u lia tánh mà nói t nh thì t nh ngoài tâm. ó là huy n hóa. Huy n hóa là t ng o n đi t cho nên chúng sinh không sinh. N u ngay n i tánh mà nói t nh thì tánh có hình t ng. ó là c nh. C nh t c là không bi n i gì h t. Vì không bi n i, chúng sinh dù sinh mà c ng là không sinh. Vì ngay n i tánh t c là t ng, nên không có tánh thì không có t ng; h còn t n t i t c là và không ph i là thì u h ng.

### 3- Nhân, qu không th ngh bàn

Nhân qu không th ngh bàn có hai ngh a:

a/ *Nhân tr c qu sau*: Nh ni m Ph t là nhân, th y Ph t là qu . Th y Ph t là nhân, thành Ph t là qu . Thành Ph t là nhân, chúng sinh là qu .

b/ *Nhân qu không có tr c sau*: ngay khi ni m li n y c th y Ph t, thành Ph t, chúng sinh nh con ng i tu it ba m i n b n m i thì ba m i là nhân, b n m i là qu . Nh ng, t ba m i n b n m i không có t ng gián o n. N u không có b n m i thì không có ba m i. N u không có ba m i thì không có b n m i. Vì th , nên bi t, không th nào lia b ba m i n b n m i c. N u lia b ba m i n b n m i thì kho ng gi a có t ng gián o n, mà thân này c a ta không có t ng gián o n. N u t ba m i n b n m i thì kho ng gi a có t ng t ng t c, mà thân này c a ta cho n t ng t ng t c c ng không tìm c. Nhân qu ni m Ph t c ng theo ây suy ra mà bi t.

### 4. n, i không th ngh bàn

N u Ph t A Di à do th nguy n mà n cõi Ta Bà ti p đ n chúng sinh, thì chúng sinh do nh ngh n Ph t mà sinh v cõi C c L c. Vì v y có n, i; có n, i t c là có con ng i; có con ng i t c là có khó, đ nh ng i g n kinh ô y t ki n vua đ d dàng, ng i xa xôi y t ki n vua khó kh n. N u gi ng nh v y thì ni m Ph t c u sinh v Tây Ph ng l ra c ng có khó, đ ; nh ng th t ra con òng v T nh âu ph i xa xôi. Kinh *Bát chu tam mu i* ghi: “Ch ng ph i i n khi lâm chung m i sinh v cõi Ph t, vì Ph t không n, tôi c ng không i”. L i n a, tiên c có câu: “Sinh thì quy t nh sinh, i thì th t không i”, nh dóng tr ng Tr i, m i ng i xa g n u nghe; nh bóng tr ng trong n c, i

v h ng ông thì th y nó hi n h ng ông, i v h ng Tây thì th y nó hi n h ng Tây, nh ng th t ra thì nó không có i âu c .

5- C u cánh không th ngh bàn:

Nh núi non soi bóng d i m n c trong, nh tr m hoa n r d i n ng xuân, nh nghi p l c c a chúng sinh, nh ánh sáng c a v ng nh t nguy t, nh các c n trong th ai m , nh ngã trong thân, nh r ng c ng l i m m, nh mây ngang m i d c.

S d m i ph ng các c Ph th t lòng h t d i v i chúng sinh là vì mu n nói v cái pháp hi m có khó tin này mà thôi. Tuy có hi n t ng l i r ng dài trùm kh p ba ngàn i thiên th gi i tuyên d ng, nh ng c ng ch a th nói c trong muôn m t. Kh ng T có nói: “ o lý thông th ng thì k ngu d t có th bi t c, nh ng nói n ch vi di u thì thánh nhân c ng không bi t n i”. úng thay l i này! Cho nên, vô l ng pháp môn ch c n l y m t pháp môn T nh này là xâu su t h t.

## Chương II

# DUYÊN KH Ỉ

K thích ng i mùi hôi tanh thì không nh ngh n h ng th m chiên àn. Nh ng th t ra không ph i nh v y, ch vì ch ng có tâm ni m chán b mùi hôi tanh mà thôi. B ng nhiên, anh ta c d n vào nhà, xông t chiên àn, tr m h ng, ch a y m t ngày thì ã bu n chán mùi hôi th i kia r i. S th i tha nh b n c a sinh t mà chúng ta tham m còn h ng p b i s hôi th i mà con ru i, con nh ng a thích. Các c Ph t nh nhà kinh doanh h ng li u l n, vô cùng xót xa khi th y các tr i, ng i m chìm trong bi n nh . Cho nên , o s A Di à m r ng cõi H ng Nghiêm, t ph Thích Ca ch xác th c c a T nh . H t th y ng i trong qu t u là a bé nghèo, nên m t danh hi u Ph t chính là c a c i, v n li ng. Mu n ki m nghi m l i nói thành th t y thì ch là m i ni m. G p ch hôi nh b t m i lâu ngày thì t nhiên sinh tâm nhàn chán. Bây gi ng v ph ng di n d ng l p giáo ngh a c a Tây Ph ng, tôi trình bày i khái m i ngh a:

- *Vì m t vì c l n.*
- *Vì nhân i tr c thâm sâu.*
- *Vì hi n bày qu c.*
- *Vì d a vào tánh c a nhân.*
- *Vì thu n theo chúng sinh.*
- *Vì t ng nh b n r ng không.*
- *Vì ph ng tí n thù th ng.*
- *Vì d n ng cho nh th a.*
- *Vì s c chu ng b n ch c.*
- *Vì ch bày pháp chân.*

### 1/M t vì c l n

Chúng sinh cõi Ta Bà y d y n m y u t ô nhi m, c ng nh ng i b giam c m ch n ng c tù. Vì t i có n ng, nh nên cam ch u nh ng hình ph t khác nhau, ho c ph m nh m l i nh , ho c âm u vào t i l n. T i l i tuy b t ng nh ng n i kh b trí bu c b ng dây th ng, b ánh p b ng roi g y, ch a có ng i nào tránh kh i. T i sao v y? Vì ng i b c vào ng c u là t i nhân. cõi tr i, cõi ng i, chúng sinh u là thân nghi p báo ph n o n. M t khi vào ng c, t i nhân không có lúc nào ch ng mong c u ra kh i. N i kh trong ng c y th t là khó ch u. ngoài b c t ng th ng kh kia, t ph A Di à có thành l p th gi i i an l c. Hi n nay, chúng sinh l y phi n n ão làm nhà, l y sinh t làm hoa viên, c ng nh ng i tr ng tù ham mê áo m , m c tình cho vàng ng c gông cùm. H âu bi tr ng núi i Thi t Vi là b c t ng gai góc, ngoài pháp tr ng ba cõi l i có ru ng t quê nhà. Các c Ph t th ng xót h n n i au lòng xót d ; vì th phân bi t nh s ch, ch bày ng v L c Bang cho ng i xa quê ã lâu lang thang không bi t v âu. Các c Ph t l i xây d ng nhà c a t o l n cho h an trú. Ph t Thích Ca qua l i n i c a ng c s a sang con ng thoát kh ; Ph t A Di à ngoài c a ng c xây c t nhà c a. Cái ân nh th , thân nào có th n tr ? Ôi! Ph t Thích Ca ã soi sáng ng n u c trong êm dài ba cõi; Ph t A Di à ã l t ng a cái b n sinh t t i p d n chúng sinh. Các

c Ph t không n b r i chúng sinh. T i sao chúng sinh mãi l u luy n n i kh trí n miên? Kinh ghi: “Nh Lai xu thi n i vì m tvi cl n”. Vi cl n t cl là vi c này. T t c chúng sinh tr l i luy n t i c vi c nh nh m y l o n g, l y nh i l n, cam tâm ch u ch t v i ói l nh. Th t áng th ng thay!

## 2/ Nhân i tr c thâm sâu

### 1/ Chánh nhân

Chánh nhân t c là th thanh t nh t nhiên c a các h u tình và c a các c Ph t trong ba i, nh muôn hình v n tr ng u d a vào h không, nh núi sông d a vào t ai, nh lúa m d a vào h t gi ng, nh hoa qu d a vào h t nhân. N u không có cái nhân này thì qu Ph t không bao gi thành t u. T i sao v y? Vì t t c bi, trí u d a vào nhân này thành l p. *Hoa nghiêm hi plu n c a tr* ng gi Lý Thông Huy n có nói: “T ng thân c a Nh Lai t c là pháp thân, bi n trí c a các c Ph t u trong ó, nên g i là t ng. N u không th y pháp thân thì t t c ph c, trí, it, i bi u không t n c u cánh, r t cu c thu c v sinh di t”. Pháp thân chính là chánh nhân.

### 2/ Chánh nguy n

*B n kinh* (kinh *i b n A Di à*) ghi:” ch Th T T i V ng Nh Lai, t kheo Pháp T ng phát b n m i tám l i th nguy n l n. N u m t nguy n nào không thành thì Ngài không a v chánh giác”. ây là d a vào vô l ng bi, trí c a t tánh phát ra nguy n l c không th ngh bàn nh v y, ch không ph i th y có chúng sinh ngo ài tâm mà phát nguy n mu n c u, vì chúng sinh không ph i ngo ài tâm.

### 3/ Chánh h nh

*B n kinh* ghi: “Phát nguy n y r i, an trú các công c nh th, tu t p h nh c a b tát nh th tr i qua vô l ng vô s c tr m trí u tr m ngàn ki p”. Kinh *Nh th ng xu t sinh b tát* ghi: “Thu x a, Ph t A Di à là thái t nghe pháp môn vi di u này thì tinh ti n ph ng trì, trong b y ngàn n m l ng không bén chi u, không nghe vi c khác, không tham luy n t i n c a, v t quý, th ng m t mình, ý không lay ng, l i giáo hóa tám ngàn c v n tr m trí u ng i c b t thoái chuy n”. ây là s hành trì c a t tánh, s tinh ti n c a t tánh, ch không ph i làm công c h u vi. Tuy tr i qua c ki p nh ng không lia m t ni m, vì pháp môn vi di u là t t c h nh, t t c ki p.

ó là chánh nhân, chánh nguy n, chánh h nh, nh ba i m c a ch y D trong ch Ph n, h thi u m t i m thì không bao gi thành ch y. Vì c y không ph i làm mà c, c ng không ph i không làm mà c. Tiên c có câu: “R sâu thì qu t t, ngu n xa thì ch y dài”. Cái nhân i tr c ã thâm sâu thì giáo pháp phát tri n c ng r c r huy hoàng. úng thay l i này!

## 3/ Hi n bày qu c

Ph m *Ph Hi n h nh nguy n* trong kinh *Hoa nghiêm* ghi: “Các c Nh Lai kh i tâm i bi vì chúng sinh, do tâm i bi nên phát tâm b, do tâm b nên thành t u tu giác vô th ng, nh b i sa m c r ng mênh mông có cây to n u r cây hút c n c thì cành, lá, hoa, qu u sum suê, xanh t t. Cây b to l n c vun tr ng trên m nh t sinh t vô cùng r ng l n c ng theo ây suy ra mà bi t. T t c chúng sinh là r cây; các c Ph t, các v b tát là hoa, qu. S d ng n c i bit it m cho chúng sinh thì hoa, qu, trí tu c a các c Ph t, các v b tát có th thành t u”. Vì th, nên bi t, t t c các c Nh Lai c qu Ph t u d a vào chúng sinh. N u không có chúng sinh thì qu Ph t không bao gi thành t u nh vua nhà Hán: Vì c u muôn dân nên xông pha vào tr m tr n chi n; vì xông pha vào tr m tr n chi n nên vua b c lên ngôi v i b o; vì b c lên ngôi v i b o

nên tr m h c an c l c nghi p. N u không có tr m h thì nhà vua không có s nghi p v i. Xét cho cùng, khi th c hi n m t công c, m ts vi c, m t l i ích, m t danh ti ng, n u không có chúng sinh thì t c vi c y không bao gi thành t u. Cho nên, ta không có chúng sinh thì không thành ta. Chúng sinh là y báo, ta là chánh báo; chúng sinh là chánh báo, ta là y báo; nhân ngã bình ng, y chánh vô ng i vì v n t nhiên nh v y. T nhiên t c là qu ct nhiên. N u h ng bên ngoài thành l p thì không thành t u ngh a qu c.

#### 4/ D a vào tánh c a nhân

T t c chúng sinh u có t tánh thanh t nh nh v y, c ng nh vàng ròng ch bi n ra trâm, vòng xuy n, n ch khí ( ng nh ) v.v... N ch khí là ch a th nh u . N u em nung vàng y ch y ra làm n trang thì nó c ng là vàng thôi. Ph t, chúng sinh c ng ng m t t tánh thanh t nh nh v t kia, bên ngoài tuy th y có sai bi t nh ng tính ch t ch m t mà thôi. K phàm phu t m th ng ni m Ph t m i ni m li n c vãng sinh, vì s n có t tánh thanh t nh. Ph t A Di à mu n ti p nh n chúng sinh thì li n ti p nh n c, vì s n có t tánh thanh t nh, c ng nh ánh sáng trong g ng ch ng ph i do lau mà c. Sinh v T nh thành t u không ph i do h nh nguy n v i ni m l c. T i sao v y? Vì ni m l ch nh nguy n nh cái lò, cái búa... là nh ng đ ng c ch có th ch bi n vàng, ch không th nào sinh ra vàng c.

#### 5/ Thu n theo chúng sinh

Trìu m n tr th nên cho trái cây, bánh ng t. Yêu th ng ph n nên cho l a là g m vóc. v t mà t t c chúng sinh a thích nh t ch là ng c quý, y ph c, th c n. Vì v y, cõi C c L ct nhiên có các lo i nh : b y ch t li u quý báu v il u các nguy nga tráng l , y ph c, n, th c u ng...nh nh ng a bé vui ùa rong ch i trong nhà l a, n u không có xe dê, xe nai... thì chúng nó không bao gi ch u ra. Khi ã ra kh i nhà l a, ng i cha ch cho chúng nó chỉ c xe l n mà thôi. Hi n nay, Thích Ca Nh Lai thu n theo tri ki n th ng tình c a chúng sinh nên nói t nh , th t b o c a Ph t A Di à. Vì chúng sinh thích c nh nh v y, nên Ngài nói nh v y. Khi ã c vãng sinh thì t th y t ng gì c ng u trong s ch, m u nhi m, vit , không th nào t d cho c. Khi y, h m i bi t l u ly, xa c , mã não nh ngói á, c ng nh ng i quy n quý nói v i a bé nhà quê v s m l c a cung i n nhà vua b ng cách so sánh v i nh ng th vô cùng quý báu c a ng i y thì a bé kia c ng không làm sao hi u c, nh nói v i ng i ui mù v màu s c, c ng không cách nào so sánh cho h hi u c.

#### 6/ T ng nh b n r ng không

Trí lu nghi: “V i nh ng i kia có m t a con vui ùa trong ch nh b n, nó tích t t làm lúa m , l y c cây làm chim muông r i tr l i sinh tâm yêu m n. B t ng , có ng i khác nt c o t ch i c a nó, nó gi n h n, òa khóc n c n . Khi suy xét, ng i cha bi t a con này ch vì yêu m n ch i. Vì c yc ng đ r i b , vì khi l n khôn nó s thôi. T i sao v y? Vì v t y không th t. B tát quán sát chúng sinh yêu m n t m thân hôi nh và ng d c c ng ilo i nh v y. N u chúng sinh thành t u ng c n thì l p t c chúng sinh có th lia b nh ng th y. N u v t mà a bé ch p ó là th t thì dù n tr m tu i nh ng c ch p kia càng c ng ch ch n. N u các pháp mà chúng sinh ang ch p là th t thì dù thành t u ng c n nh ng chúng sinh c ng không th nào buông b c. Nh ng vì th y các pháp r ng không, d i trá, không th t nên d t b c d dàng. Nh Lai nói pháp môn T nh vì chúng sinh c ng ilo i nh v y. Vì chúng sinh ch p ch ts v t d i trá nên đ giáo hóa, nh con ng i lúc thi u niên am mê s c đ c, lúc tráng niên a thích quan t c, n lão niên ham mu n l i l c. N u nh ng th y áng a thì không thay lòng i đ theo

n m tháng. Vì d i thay nên Nh Lai nói v T nh thì chúng sinh c ng vui, c ng thích, c ng ham, nh ng i trong m ng c kêu li n t nh d y. N u m ng là th t thì có kêu g i d y c ng vô ích mà thôi. Do ó, các c Ph t nói pháp môn nh th vì t t c chúng sinh.

## 7/ Ph ng ti n thù th ng

Ph ng ti n thù th ng này không ph i t l c, không ph i tha l c, do trong bi n t tánh có y công ct t i n t t c us n . Vì th , m t câu thán h i u l i không phi n hà, m i ni m thành công v th n nhi u ki p nh muôn l i ph n n do s c c a gió t d i a lên c a mi ng nên phát ra c r ò ràng; nh hang sâu t m t i nh v ng d ng soi chi u nên c sáng s a; nh hang c a loài ki n nh b ng m t s i t mà có th xuyên v b ê, ó là nh s c c a n c, ch không ph i s c c a ki n; nh cánh bu m b ng c lát có th y chi c thuy n muôn h c, ó là nh s c c a gió ch không ph i s c c a c lát. T t c nh ng vì c y hi n bày u là n ng l c c a pháp gi i tánh h i vô tác, vô vi không th ngh bàn, ch không ph i t , không ph i tha, t t c us n . Ph ng ti n thù th ng nh th là con ng t t trong các con ng t t. K b ph ng ti n này, không tu t p thì th t là ngu si.

## 8/ D n ng cho nh th a

Các v nh th a tr n tránh c nh, h ng n ch v ng l ng ch ng nh p ni t bàn không th t, không c pháp thân Nh Lai, th , ho c, nghi p, kh . Có b n nguyên do:

- Do vô minh tr a nên không c qu ba la m t T nh, di t h t các phi n não c u tr c và t p khí hôi th i.
- Do vô minh tr a có hành h v ng ch a tr di t nên không c qu ba la m t Ngã vô tác, vô hành.
- Do h v ng vi t kh i nghi p vô l u, ý sinh các m ch a tr h t nên không c qu ba la m t L c, c c di t vi n ly.
- Do sinh t bi n d ch t n i không ng ng nên không c qu ba la m t Th ng, c c vô bi n d ch.

Vì b n th nghi p ho c ó, nên nh ng v y ch a ch ng nh p chân lý. Vì th ng xót h , Nh Lai ch d y chuy n tâm o n di t, tu h nh T nh khi n cho h bi t ngay n i không mà ch ng o n, ngay n i có mà ch ng th ng, c i trí i th a vào bi n ni t bàn.

## 9/ S c ch u ng b n ch c

B tát Long Th nói r ng: “ ng t trên b n tu i, d i hai m i tu i g i là ng t a. N u b tát m i sinh vào nhà c a b tát thì c ng nh a bé. B tát c vô sinh pháp nh n cho n th p tr a l i a các vi c ác c ng g i là ng t a. Mu n c a y, b tát nên h c bát nhã ba la m t, bao gi c ng không mu n r i các c Ph t”.

H i: B tát nên giáo hóa chúng sinh, t i sao b tát l i không mu n r i các c Ph t?

áp: Khi b tát ch a ch ng nh p a v c a b tát, ch a c th ký b t thoái chuy n, n u b tát xa l i a các c Ph t thì các c n lành d h , chìm trong phi n não, không th chính mình, làm sao có th ng i? Nh ng i giông thuy n ra bi n mà thuy n b h h ng, mu n c u ng i khác mà chính mình b ch t chìm; nh k s d ng vài gi t n c sôi d i vào t ng b ng, b ng tuy tan c ít ch nh ng n c sôi tr l i thành b ng. Khi ch a ch ng nh p chân nh , n u b tát xa l i a các c Ph t, em công c chút ít hóa

chúng sinh mà không có s c ph ng ti n thì tuy c l ích nh nh t, nh ng b tát s b sa ngã. Vì th , các b b tát tân h c không nên xa lia các c Ph t.

*H i:* N u nói nh th thì t i sao không nói r ng b tát không nên xa lia thanh v n, bích chi Ph t. Thanh v n, bích chi Ph t c ng có th làm l ích cho b tát ch ?

*áp:* B tát có tâm l ng r ng l n. Tuy thanh v n, bích chi Ph t có ni t bàn l ích nh ng vì các v y không có nh t thì t ch ng trí, cho nên không th nào giáo hóa, d n d t b tát c. Nh t thì t ch ng trí c a các c Ph t m i có th giáo hóa, d n d t b tát. Khi voi lún sình, n u không nh voi khác thì không th nào b c lên c. B tát c ng nh v y, n u b tát sa vào trong phi o thì ch có Ph t m i có th c u c mà thôi, vì b tát v i Ph t ng m t o i th a. Do ó mà nói b tát th ng không mu n lia các c Ph t.

L i n a, b tát ngh r ng: "Tôi ch a c Ph t nh n, tôi không khác chi ng i mù. N u không c Ph t v ch l ich ng thì tôi không bi t ph ng h ng ti n lên, l c vào ngo i o. Gi s c nghe Ph t pháp r i n n i khác th c hành thì c ng ch a bi t th i t i giáo hóa và hành pháp m c nào!"

L i n a, b tát th y Ph t c vô l ng l ích: m t th y Ph t thì tâm thanh t nh; n u tai nghe c l i thuy t pháp thì tâm c pháp l c, c i trí tu , tùy pháp tu hành c gi i thoát. G p Ph t c vô l ng l ích nh th , ch ng l b tát không nh t tâm th ng mong mu n th y Ph t sao? Nh a bé không nên r i b m hi n, nh i ng không nên r i b l ng th c, nh ti t tr i gay g t không nên r i b n c l nh, gió mát, nh lúc rét bu t không nên r i b ng n l a, nh qua khúc sông sâu không nên r i b thuy n bè, nh ng i b b nh không nên r i b th y thu c. B tát không xa lia các c Ph t còn h n nh ng vi c k trên. T i sao v y? Vì cha m , thân thu c, ng i tri th c, tr i, vua... u không có s l ích b ng Ph t. B tát g p Ph t c nh ng l ích: lia b các ch kh , c trú vào m nh t c a Th Tôn. Vì nh ng l y, b tát th ng không nên xa lia các c Ph t.

*H i:* Pháp h u vi gi d i, không th t, không áng tin c y, t i sao l i nói c nh nguy n, không lia các c Ph t?

*áp:* Vì ph c c, trí tu y nên m i g p c Ph t, hu ng chi là không xa r i các c Ph t. Chúng sinh vì t o nhân duyên t i l i t vô l ng ki p nên không c nh nguy n. Chúng sinh tuy có tu t p ph c c nh ng trí tu kém c i, tuy có tu t p trí tu nh ng ph c c kém c i. Do v y, các i u nguy n không c thành t u. B tát c u Ph t o ph i th c hành hai nh n là sinh nh n và pháp nh n.

- Vì th c hành sinh nh n, i v i t c chúng sinh phát tâm t bi nên tiêu di t t i t vô l ng ki p, c vô l ng ph c c.

- Vì th c hành pháp nh n, phá b các pháp vô minh nên c vô l ng trí tu .

Hai h nh y i ôi v i nhau thì nguy n nào mà không thành t u? Vì v y, i i, b tát không bao gi xa lia các c Ph t.

L i n a, b tát vì th ng a thích ni m Ph t nên khi b thân c th thân m i, b tát th ng g p c Ph t, nh tâm c a chúng sinh quen theo thói dâm d c n ng n thì mang thân dâm i u: chim kh ng t c, yên ng v.v... Tâm c a chúng sinh quen theo thói gi n d thì sinh vào trong loài c trùng: r ng d , la sát, r t, r n c v.v... Tâm b tát kia không ham mu n ph c báo cõi ng i, cõi tr i, a v c a chuy n luân thánh v ng mà ch ni m các c Ph t. Do ó, tùy theo s a thích c a tâm mà mang l y hình hài.



L in a, b tát th ng khéo tu Ni m Ph t tam mu i. Vì nhân duyên y cho nên sinh ra b t c ch nào, b tát c ng th ng g p c các c Ph t. Lu n *Tnh ho c v n c a Thiên Nh* có ghi: “B c t ng trong Thi n tông ã g i là th y tánh thành Ph t, t i sao l i c u sinh v Tnh ?

*áp:* B c t ng chính là ng i nguy n c u sinh v Tnh . Ch vì ông ch a t ng nên m i h i nh th . Gi s ông ã t ng r i thì muôn trâu không kéo l i c tâm ni m c u sinh v Tnh c a ông.

*H i:* Ng i h c o ch lo âu vi c l n ch a sáng mà thôi. N u vi c l n ã sáng thì nên th c hành theo l i Ph t d y, tùy loài hóa thân, không khi p s sinh t , lao vào ch bùn l y n c ng kh p sinh linh. T i sao l i c u sinh v Tnh chán kh , tìm vui ?

*áp:* Ông cho r ng sau m t khi t ng ã quét s ch phi n não, t p khí, li n c b t thoái chuy n sao? Và c ng không còn h c kh p Ph t pháp, không c n ph i tu t p thêm n a ch ng các qu v sao? Hay ông l i ngh r ng sau m t khi t ng li n có th ngang b ng v i các c Ph t, lao vào sinh t mà không b qu y nhi u b i các ch ng duyên? N u th t nh th thì các v i b tát tu l c v n h nh tr i qua s ki p nh cát c a sông H ng c ng u h th n v i ông! Ng i x a có nói: “Thanh v n còn b mê mu i khi ra kh i bào thai. B tát c ng b hôn mê khi b thân c th thân m i”. Hu ng chi th i gian g n ây, ng i ng gi i kém c i, t c u chính mình còn ch a xong. Tuy h có trình t ng thâm sâu, có trí thông hi u cao sáng, có ki n gi i và th c hành i ôi v i nhau, có mu n ng i khác, nh ng ng t vì ch a b c lên a v b t thoái chuy n cho nên n ng l c tu t p ch a c tr n v n; th gi i ô nhi m này mà giáo hóa chúng sinh kiên c ng, ó là i u tiên thánh ch a cho phép, nh k s d ng chi c thuy n óng ch a xong, không b n ch c, mu n a nhi u ng i qua bi n c sóng to gió l n thì t mình và ng i u b m chìm. Vì c y không bao gi tránh kh i. Lu n *Vãng sinh* ghi: “Hành gi mu n tham quan c a a ng c thì ph i sinh v cõi kia. Khi ch ng nh p vô sinh pháp nh n r i, hành gi s tr vào con ng sinh t nguy ng p c u chúng sinh kh . Vì nhân duyên y, cho nên hành gi ph i nguy n c u sinh v Tnh ”.

L in a, tiên thánh có nói: “Ch a b c lên a v b t thoái chuy n thì hành gi không nên l n l n vào cõi i tr n t c sinh, ch a ch ng nh p vô sinh pháp nh n thì không nên xa lìa các c Ph t, nh a bé không nên xa m , nh chim non ch nên chuy n cãnh”. Ngày nay, trong cõi này, Ph t Thích Ca ã nh p di t, Ph t Di L c ch a ra i, n i kh c a b n ng d , nhân qu dây d a, tà ma ngo i o, th phi r i lo n; s c p, ti ng dâm th ng quy n r ; c nh h , duyên ác mãi bao quanh. Th c tr ng y ã không g p Ph t n ng t a, l i b qu y r i b i hoàn c nh, nh ng ng i s tâm ng o ít có ai không b thoái lui? Vì v y, Th Tôn ân c n ch d n v C c L c l a có lý do. B i l , Ph t A Di à hi n ang thuy t pháp, c nh duyên nào C c L c c ng u thanh tnh. N u n ng nh Ph t kia thì nh n l c d thành, Ph t th a d ch ng; hành gi s c th ký. V saut i lui t t i vô ng i ng hóa sinh.

Các thi n gi ngày nay ph n nhi u không xét th u áo n li u ngh a c a Nh Lai, không bi t thuy n c c a t Ma, ki n gi i thì r ng không mà tâm lý kiêu c ng ã thành thói quen nông cu ng. th y ng i tu Tnh , h c i ch e và nói: “Ng i kia h c vi c làm c a k ngu d t”. Tôi th ng cho r ng nh ng ng i y không ph i khinh mi t k ngu d t mà chính là khinh mi t V n Thù, Ph Hi n, Long Th , Mã Minh v.v... Ch ng nh ng h t mê chánh o, t m t c n lảnh, t b quên tu thân, t tiêu m th t gi ng Ph t mà còn k t thành nghi p ch e bai pháp, t r c l y tai h a c a s khinh thánh. Ph t, t th y v y xót xa da di t!

Cho nên, hòa th ờng V ờnh Minh bu ờn th ờng th ờng thi ờt, ph ời bày tâm can, ch ờ tr ờng T ờnh . Ng ời ờt tu ời c ờn gi ờo h ờa ời . ờn khi l ờm chung c ờ c ờc hi ờn t ờng th ờu th ờng. ờn khi tr ờt , x ờ l ời thu ờ c ờ r ờt nhi ờu; sinh th ờng v ờ C ờ c L ờ c b ờ c th ờng ph ờ m ờn n ời Di ờm La cho là hi ờ m c ờ, h ờ a t ờng k ờnh l ờ. V ờnh Minh ờt ờng thi n ờt c ờ ch ờ c ờ a t ờ Malig ời th ờn v ờ C ờ c L ờ c. L ờ y s ờ k ờn này ời ời th ờch v ờ l ời ch ờ psai l ờ m c ờ a thi n ờgi , ờ g ờy ni ờ m tin k ờch l ờ cho ch ờng sinh th ời m ờt ph ờp. Qu ờ th ờt, Ng ời c ờ c ờng l ờn ời v ời b ờn T ờng c ờng nh ờ b ờn Gi ờo.

Không ch ờ V ờnh Minh làm ờ c ờnh ng ờ vi c ờnh th ờ mà c ờn c ờ thi n ờs T ờ Tâm T ờn vi ờ t ờ v ờn kh ờy ờn tu T ờnh . Trong bài v ờn kh ờy ờn tu T ờnh c ờ a thi n ờs Ch ờn Y ờt Li ờ u c ờ o n ờghi: “T ời sao ng ời trong t ờng T ờo ờng ngo ời s ờ t ờp thi n ời c ờn m ờt tu T ờnh ? V ời ph ờp m ờn Ni ờ m Ph ờt là con ờng t ờt trong c ờc l ời tu h ờnh. Xem trong ời T ờng, ph ờp m ờn này ch ờng nh ờng ti ờp nh ờn b ờ c th ờng th ờng c ờn mà c ờn ti ờp nh ờn c ờn c ờ trung, h ờ ... C ờc v ờ r ờt tài gi ời trong T ờng m ờn ờng ph ờp ch ờng kh ờng ch ờng c ờ, l ời gi ờ v ờng l ờp tr ờng ch ờ m ờ ch ờ m ờ v ờ t ờnh nghi ờp, v ời s ờ th ờ y Ph ờt c ờ a t ờng T ờnh r ờt gi ờn d ờ h ờn T ờng m ờn”. L ời n ời r ờng: “D ờ Ph ờt, dù t ờ, b ờn gi ờo, b ờn thi ờn u ờ tu t ờnh nghi ờp, u ờt v ờ m ờt c ời ng ờn mà th ời. H ờ b ờ c v ờo c ờ ph ờp m ờn này th ời h ờnh gi ờ c ờ th ờ b ờ c v ờo c ờ v ờ l ờng ph ờp m ờn kh ờc”.

ờn nh ờ thi n ờs Thi ờn Y Ho ời, thi n ờs Vi ờn Chi ờu B ờn, thi n ờs T ờ Th ờ Th ờm, thi n ờs Nam Nh ờ c T ờ, thi n ờs Ph ờp Chi ờu, thi n ờs T ờnh Y ờt, thi n ờs T ờnh T ời Th ờng, thi n ờs Thi ờn Thai Ho ời Ng ờc, thi n ờs ờ Tr ờn ời L ờng, thi n ờs ờ X ờ c ời ờng, thi n ờs T ờ L ờng Ph ờp Ch ờn, thi n ờs C ờ Tô Th ờ N ờt, thi n ờs B ờ c Gi ờn C ờ Gi ờn, thi n ờs Thi ờn M ờc Tri L ờ, v.v...là c ờc ời l ờo thi n ờs , là c ờc v ờ r ờt tài gi ời trong Thi ờn m ờn. X ờt cho c ờng, ch ờ m ờt tu v ờ hi ờn h ờa ờu ph ờt d ờng ý ch ờ T ờnh . Tuy kh ờng c ờ h ờn nh ờng ờng ờng”. N ờu n ời r ờng nh ờ ch ờnh v ờn th ời kh ờng th ờ nào ghi h ờt cho ờc. V ời th ờ, n ờn bi ờt, b ờ c m ờt tu Thi ờn t ờng kh ờng l ờa T ờnh , ng ời s ờ tâm ờng ch ờ a r ờa kh ời h ờng ờng ch ờn. N ờu h ờnh gi ờ ờ b ờ c v ờo c ờ a T ờnh này th ời m ời b ờ o m ờ b ờt th ời.

## 10/ Ch ờ bày ph ờp ch ờn

T ờt c ờ ph ờp m ờn tu h ờnh n ời kh ờng t ờ là o n ờ, n ời c ờt c ờ là th ờng, ch ờ a ph ời là c ờ u c ờnh. Ch ờ c ờ ph ờp m ờn Ni ờ m Ph ờt tam mu ời này th ời ngay n ời ni ờ m mà t ờnh, n ờn t ờnh ch ờng ph ời là kh ờng; ngay n ời t ờnh mà ni ờm, n ờn ni ờm ch ờng ph ời là c ờ. t ờ c ờ c ời t ờnh kh ờng ch ờn ng ờt a t ờ c ờ là th ờ c ờ a ni ờm. R ờ c ờni m v ờn l ời ni ờm t ờ c ờ là d ờng c ờ a t ờnh. Do ờ, ch ờng ph ời ngo ời t ờnh c ờ ch ờ th ờ ni ờm ni ờm t ờnh. N ờu ngo ời t ờnh c ờ ch ờ th ờ ni ờm th ời ph ời c ời t ờng c ờni m. V ời c ờn c ời t ờng n ờn ch ờng ph ời là t ờnh. M ờt kh ờc, ch ờng ph ời ngo ời c ời ni ờm c ờn c ờ c ời tr ờng th ời t ờnh nh ờp v ờo c ờc ni ờm. N ờu ngo ời c ời ni ờm c ờ c ời tr ờng th ời t ờnh th ời c ời t ờnh y c ờn ời ời. V ời c ờn ời ời n ờn ch ờng ph ời là t ờnh. N ờn bi ờt, c ờc c ờ Ph ờt thu ờn theo tâm t ờch di ờt tr ờng nghi ờm t ờnh . V ờy, ng ời ni ờm Ph ờt c ờu sinh v ờ t ờnh là ang ời v ờo t ờt c ờ c ờ a t ờch di ờt. C ờc c ờ Ph ờt thu ờn theo tâm th ờng, l ờc, ng ờ, t ờnh tr ờng nghi ờm t ờnh . V ờy, ng ời ni ờm Ph ờt c ờu sinh v ờ t ờnh là ang ời v ờo c ờ a th ờng, l ờc, ng ờ, t ờnh. C ờc c ờ Ph ờt thu ờn theo tâm ch ờng sinh b ờnh ng ờ tr ờng nghi ờm t ờnh . V ờy, ng ời ni ờm Ph ờt c ờu sinh v ờ t ờnh là ang ời v ờo t ờt c ờ c ờ a ch ờng sinh b ờnh ng ờ. C ờc c ờ Ph ờt thu ờn theo nghi ờp ời bi, ời tr ời tr ờng nghi ờm t ờnh . V ờy, ng ời ni ờm Ph ờt c ờu sinh v ờ t ờnh là ang ời v ờo t ờt c ờ c ờ a nghi ờp ời bi, ời tr ời. C ờc c ờ Ph ờt thu ờn theo nghi ờp v ờ t ờc, v ời v ời kh ờng th ờng b ờn tr ờng nghi ờm t ờnh . V ờy, ng ời ni ờm Ph ờt c ờu sinh v ờ t ờnh là ang ời v ờo t ờt c ờ c ờ a v ờ t ờc, v ời v ời kh ờng th ờng b ờn. C ờc c ờ Ph ờt thu ờn theo t ờnh phi ờn n ờo, tr ờn lao tr ờng nghi ờm t ờnh . V ờy,

ng ini m Ph t c u sinh v tnh là ang i vào t t c c a phi n não, tr n lao. Các c Ph t thu n theo t ng h t c i, h t b i trang nghiêm tnh . V y, ng ini m Ph t c u sinh v tnh là ang i vào c a h t c i, h t b i.

T t c pháp môn l n ã nói trên, ch c n m tti ng A Di à Ph t thì u ch ng nh p t t c . Nh ng, không có ch th ch ng nh p, không có it ng c ch ng nh p. N u không ph i nh th thì ó là tnh h u đ . Ni m Ph t tam mu i thì không ph i nh v y.

### Ch ng III

## B LO I

Nh Lai ã thuy t gi ng giáo lý có n vô v an pháp môn. Trong kinh có khi Ph t nói ra m tv n ho c nói ra do m t nhân duyên nào ó. Nh ng i u y không th nào k h t cho c. Th nh ng, ch có m t pháp môn Ni m Ph t là c c Ph t tán đ ng nhi u l n, nh gi a vùng ng b ng bao la b ng đ ng có ng n núi ng s ng s ng, nh ánh sáng c a ngôi sao mai chỉ u t a xu ng bãi sa m c mênh mông lúc tr i s p sáng. V s thù th ng c a các pháp môn ch a có pháp môn nào h n m t pháp môn này. Bâ y gi , tôi ch l y các kinh nói v tnh ph ng Tây c a Ph t A Di à, em vào ch ng b lo i th ba này, chia làm hai ngh a kinh và v . *Thuy tv n* có nói: “S d tv i ilo i có hai ng: Kinh và v . ng kinh c d t b it ph p nh ng s it d c. ng kinh không i mà ng v thì i thay”. N u kinh không chuyên nói v cõ i An Đ ng thì tôi không biên chép vào ây. Còn v n u có c p n pháp môn Ni m Ph t thì tôi c ng l y, nh k lên núi non lũng s c ng c quý ch nh t l y m đê, k xu ng bi n c tìm ki m tr m h ng mà l i n b h ng ng u u. Kh ng T nói r ng: “ i u nghi không bi t thì ng i ta há b c ch ng? Còn n nghe i u ch a c nghe bao gi thì ph i trông mong b c tri t nhân sau này”.

1/ *Kinh trong kinh.*

2/ *V trong kinh.*

3/ *Kinh trong v .*

4/ *V trong v .*

#### 1/ Kinh trong kinh

1- Kinh *Vô l ng thanh t nh bình ng giác*

2- Kinh *Vô L ng Th .*

3- Kinh *A Di à.*

4- Kinh *Vô L ng Th trang nghiêm.*

5- Kinh th m i tám trong *i b o tích m nh danh Vô L ng Th Nh Lai h i.*

N m kinh trên có cùng m t b n ch Ph n, b n b n tr c ch a c tinh t ng.

6- Kinh *i A Di à* là b n kinh mà c s Long Th em b n b n d ch tr c dung h i

vì nhau, ghi lại lời Phật thuyết pháp cho A Nan, Tỳ Đạt Đa, ... nghe tại núi Linh Thứu, thành Vương Xá.

Trong các bản dịch, bản *Vô Lượng Thọ Như Lai* trong kinh *Điêu Địch* có nội dung phong phú. Tôi không biết tại sao Long Thọ lại không thay bản kinh này?

- Kinh *Phật thuyết A Di Đà* và kinh *Xưng tán tith Phật nhi pth* có cùng một bản chữ Phạn, nhưng kinh trước chỉ nói sơ lược về Tịnh độ trong kinh sau. Tuy nhiên cả Cáp Cô C, bản Xá V, Phật thuyết pháp cho Xá Lợi Phất. Ngài thuyết pháp như dùng kinh này.

- Kinh *Quán Vô Lượng Thọ Phật* nói: "Trong núi K Xà Quật, thành Vương Xá, Phật thuyết pháp cho phu nhân Vô Ưu". Trong kinh trình bày ý nghĩa sáu pháp quán môn niệm và các pháp môn tu tập. Cho nên, Cô Sĩ phê phán là như thế này.

Tuy nhiên, ba lời kinh trên đều chuyên đề giảng pháp giáo nghĩa của Tây Phương, như vậy trong cõi trời, như vua trong cõi người, chỉ chỉ dạy pháp bài bác lẫn nhau. Liệu thái độ bao la, rộng rãi, không có một vị, chỉ nghĩ có một thế hai sao? Nghĩa lý sâu xa huyền diệu trong các kinh đã có nói ý các chương khác của sách này. Bởi vậy, tôi không thu thập vì dài dòng v.v.

## 2/ Vô trong kinh

- Kinh *Cấm vận* ghi: "Tại bên ao Già Già thu được thành Lân Chiêm Ba, Phật bố một trăm thứ tốt khéo: Nếu có bản chúng trì danh hiệu Phật A Di Đà thì khi lâm chung, như người gieo vào ruộng Phật và thánh chúng thì được đản sinh".

- Kinh *Hu xu t A Di Đà Phật* ghi câu: "Niệm pháp tốt khéo nãi tông Thích Như Nguyệt" câu: "Hoàng thượng vô lượng thế, thế thế khế hành".

Cùng chung tất cả các niệm sáu câu, tất cả đều là câu cú chỉ có kết mà thôi.

Hai kinh trên chuyên trình bày về Tịnh độ. Nói về nghĩa lý thì kinh *A Di Đà Phật* chỉ nói sơ lược, nên sắp xếp vào loại v.v. Vì vậy, ý nghĩa của kinh *Cấm vận* vì chỉ chú, còn *Kinh* thu được thì loại kết ngữ chỉ không phải là v.v.

## 3/ Kinh trong v

- Kinh *Hoa Nghiêm* ghi: "Bát Phạn Hiên khích lòng Thiệt Tài và chúng trong hiện nên phát nguyện niệm; khi lâm chung, tất cả các căn u tán rã, tất cả oai thế tiêu mất, chỉ có nguyện niệm này theo mãi không rời mà thôi. Trong tất cả thế, nguyện niệm này theo mãi không rời mà thôi. Trong tất cả thế, nguyện niệm này đản sinh trước. Khoảng một giây phút niệm về vô lượng sinh về thế giới Cực Lạc. Ngài thuyết pháp sinh trong hoa sen ruộng Phật thế kỷ. Khi thế kỷ rời, trải qua vô số kiếp chúng sinh mới phụng thờ ngài như không kết tội, tùy theo tâm niệm chúng sinh mà v.v. đản trụ tu làm lợi ích cho nên có thể đản thân vào biển niệm niệm thặng khế cứu

v t chúng sinh, a h thoát kh i sinh t và c sinh v th gi i C c L c". L i n a, tr ng gi Gi i Thoát nói r ng: "N u ta mu n th y th gi i An L c c a Vô L ng Th Nh Lai thì tùy ý l i n th y. T t c th gi i trong m i ph ng nh th u có Nh Lai, n u ta mu n th y thì tùy ý l i n th y. Ta có th bi t r o các vi c th n thông, c o n c trang nghiêm c a Nh Lai không n c ng không i, không có hành x c ng không có tr x , c ng nh thân ta không n c ng không i, không có hành x c ng không có tr x".

- Kinh *Pháp hoa* ghi: "Nghe kinh i n này, tu t p úng nh l i Ph t, n khi i s ng k t thúc, ng i y l p t c sinh v th gi i An L c c a Ph t A Di à, n i ó có các v i b tát bao quanh. Ng i y sinh trong hoa sen, ng i trên tòa báu, ch ng nh p vô sinh nh n, th n thông c a b tát. Khi ch ng nh p nh n y r i, thì nh n c n thanh t nh. Vì nh n c n thanh t nh nên th y c các c Nh Lai nhi u b ng s cát c a b y tr m v n hai ngàn c tr m tri u sông H ng".

- Kinh *L ng nghiêm* ghi: "B tát i Th Chí b ch v i Ph t r ng:

- Con nh thu xa x a, s ki p nh cát c a sông H ng, có Ph t Vô L ng Quang ra i. Thu y có m i hai c Nh Lai k ti p nhau thành Ph t trong m t ki p. c Ph t sau cùng m nh danh Siêu Nh t Nguy t Quang d y con tu pháp Ni m Ph t tam mu i, ví nh m t ng i chuyên nh , m t ng i hay qu n. Hai ng i y ho c có g p nhau c ng nh không g p, ho c có th y nhau c ng nh không th y. N u c hai ng i u nh nhau, c nh m i sâu vào tâm ni m c ng nh hình v i bóng thì i này n i khác không bao gi cách xa nhau. Nh Lai kh p c m i ph ng th ng t ng chúng sinh nh m hi n th ng nh con th . N u con th c ng quy t tr n tránh m hi n thì m hi n có th ng nh n c ng vô ích mà thôi. N u con th nh t ng n m hi n c ng nh m hi n nh ngh n con th thì i i m con không cách xa. N u tâm chúng sinh nh Ph t, ni m Ph t thì hi n t i hay v lai nh t nh th y Ph t, cách Ph t không xa, không nh ph ng ti n nào khác mà óa hoa c a tâm linh t b ng n , nh ng i x c n c hoa thì thân có mùi th m. ây g i là H ng quang trang nghiêm. B n nh n c a con là v n d ng tâm ni m Ph t ch ng nh p vô sinh nh n. Hi n nay, con c o i này ti p d n ng i ni m Ph t v T nh . Ph t h i v viên thông, con thu nhi p sáu c n, không có l a ch n, t nh ni m n i ti p không ng ng, vào tam ma a, ây là h n c".

- Kinh *B o tích* ghi: "Ph t b o ph v ng:

- T t c chúng sinh u là Ph t. Bây gi , ph v ng nên ni m Ph t A Di à th gi i Tây Ph ng, siêng n ng tinh t i n s c Ph t o.

Vua h i:

- T t c chúng sinh t i sao là Ph t?

Ph t áp:

- T t c pháp không có sinh, không có lay ng, không có n m l y, x b , không có hình t ng, không có t tánh, ph i an tr tâm y trong Ph t pháp. Ph v ng ch nên tin t ng vào pháp nào khác.

Khi y, ph v ng và b y v n ng i dòng h Thích nghe nói pháp này thì tin hi u, vui m ng, t ng vô sinh nh n. Ph t m m c i, nói bài k :

*H Thích trí quy t nh,  
Nên i v i Ph t pháp,  
Tâm an tr c tin.  
Sau khi b thân này,*

*Sinh viên An Lạc,  
Điền kinh A Di Đà,  
Chứng pháp vô sở úy,  
Thành tựu giác ngộ”.*

Liên lạc, Phật còn dạy Di Lạc phát tâm sấm cảnh vắng sinh viên C c L c. M i tâm là nh ng gì:

1. i v i chúng sinh kh i tâm t r ng l n, tâm không t n h i.
2. i v i chúng sinh kh i tâm bi r ng l n, tâm không b c n ão.
3. i v i chánh pháp c a Ph t không ti c thân m ng, vui v gi g ìn.
4. i v i t t c pháp phát sinh tâm th ng nh n, tâm không dính m c.
5. Không tham l i d ãng, cung kính, tôn tr ng, cho nên tâm ý thanh t nh, an vui,
6. Vì c u Ph t trí nên không quên m t chánh ni m trong b t c lúc nào.
7. i v i t t c chúng sinh tôn tr ng, cung kính, không h khinh khi.
8. Không dính m c vào th lu n, i v i thành ph n tu giác sinh tâm q y t nh.
9. Vun tr ng c n lành, tâm t thanh t nh, không có t p nhi m.

10. i v i các c Nh Lai xa lia các t ng, kh i tâm ni m Ph t.

ó là b tát phát m i tâm, do tâm này nên c vắng sinh. Trong m i tâm này, hành gi ch c n thành t u m t tâm và a thích sinh v th gi i c a Ph t kia, n u không c sinh thì th t là vô lý.

- Kinh *Bát chu tam mu i* ghi: “Ph t b o b tát B t à Hòa: N u có sa môn hay b ch y nghe nói cõi C c L c c a Ph t A Di à ph ng Tây, ng i y th ng ni m Ph t ph ng kia, không c ph m gi i, nh t tâm ni m Ph t ho c m t ngày êm, ho c b y ngày, b y êm, qua b y ngày r i, thì chiêm bao th y Ph t A Di à, ch không ph i th y khi th c gi c. Nh th y trong chiêm bao, ng i y không bi t ban êm, ban ngày, không phân bi t trong, ngoài; ch t i t m, ch b che khu t u th y c c . Này B t à Hòa! Khi b tát ang ni m danh hi u, c nh gi i, cõi n c c a các c Ph t, thì nh ng ch t i t m mù m t c a núi l n, núi Tu Di u c m ra sáng s a. M t không b che khu t, tâm c ng không b ng n tr . V i b tát y không c thiên nhãn mà nhìn th u su t, không c thiên nh mà nghe th u su t, không c th n túc mà n cõi Ph t. Không ph i i n khi lâm chung m i sinh v cõi Ph t, m i th y c Ph t, mà ngay khi t nh t a c ng th y Ph t A Di à, nghe Ph t thuy t kinh, u c th trì, t trong chánh nh có kh n ng, vì ng i thuy t pháp”.

- Kinh *Quán Ph t tam mu i* ghi: “V n Thù t thu t nhân i tr c c Ni m Ph t tam mu i, s c sinh v T nh . Th Tôn l i th ký r ng: Ông s vắng sinh v th gi i C c l c”

- Ph m *Hỉ nh* trong kinh *i t p* ghi: “Ng i c u tu giác vô th ng nên tu Ni m Ph t Thi n tam mu i. K r ng:

*N u ng i ni m Ph t A Di à,  
G i là thi n sâu m u vô th ng,  
Ngay khi quán t ng c th y Ph t,  
Chính là pháp không sinh không di t”.*

- Kinh *Th p tr o n ki t* ghi: “Trong khi t nh t a có b n c chúng t bi t ch t ây, sinh kia, dây d a không d t mà ái d c là ngu ng c, h a thích sinh v cõi n c không có ái

d c. Ph t b o: V h ng Tây cách ây vô s cỡi n c có Ph t m nh danh Vô L ng Th . Cỡi n c kia thanh t nh, không có dâm d c, gi n d v à si mê, hóa sinh trong hoa sen ch không do bào thai c a cha m , quý v nên sinh v cỡi kia”.

- Kinh Nh Lai b t t nghi c nh gi i ghi: “B tát bi t rĩ các c Ph t và t t c pháp u là duy tâm, nên c tùy thu n nh n ho c ch ng nh p s a, n khi x b thân này li n sinh v th gi i Di u H , ho c sinh v cỡi C c L c”.

- Kinh Tùy nguy n vãng sinh ghi: “Cỡi Ph t nhi u vô l ng, t i sao ch chuyên c u sinh v cỡi C c L c?”

áp:

1. Vì nhân thù th ng, m i ni m làm nhân.
2. Vì duyên thù th ng, b n m i tám l i nguy n kh p chúng sinh”.

- Kinh X ng d ng ch Ph t công c ghi: “N u có ng i nghe c danh hi u Vô l ng Th Nh Lai mà h t lòng tin a thì n khi i s ng k t thúc, Ph t A Di à và các v t kheo n tr c ng i y, ma không th nào phá ho i tâm chánh giác c a ng i y”. L i nói: “N u ai th trì, t ng ni m kinh này thì s c vô l ng ph c, v nh vì n ra kh i ba ng d , sau khi i s ng k t thúc c vãng sinh v cỡi kia”.

- Kinh i v n ghi: “Thi n nam t , v ph ng Tây c a th gi i Ta Bà có m t th gi i m nh danh An L c, có c Ph t m nh danh Vô L ng Th , hi n nay th ng vì chúng sinh mà tuyên gi ng chánh pháp. c Ph t y b o m t v b tát: “Này thi n nam t ! th gi i Ta Bà, Ph t Thích Ca Mâu Ni thuy t kinh i v n cho chúng sinh ph c m ng, n c n nghe. Ông nên n ó h t lòng nghe nh n”, b tát kia mu n n ây, cho nên tr c tiên hi n i m lạnh. Thi n nam t , ông hãy xem thân c a các v b tát cỡi An L c cao n m v n sáu ngàn do tu n.

- B ch Th Tôn, b tát kia s p n m nh danh là chi, ... n cỡi này vì nhân duyên gì ?

Ph t b o:

- B tát kia n ây không ph i mu n chúng sinh mà ch tha thi t ng ng mong Nh Lai vì chúng sinh mà phân bi t thuy t gi ng.

Thi n nam t , b tát cỡi n c kia n ây mu n nghe nh ng vi c th ký c a b tát T nh Quang, u mu n cúng đ ng chánh nh nh v y.

Thi n nam t , b tát kia m nh danh Vô Biên Quang ( i Th Chí), thông hi u ph ng ti n, có th khéo giáo hóa, d n d t chúng sinh”.

- Kinh L ng già ghi: “Này i Hu ! Sau khi ta di t , Thiên Trúc v ph ng Nam có t kheo danh c l n m nh danh Long Th . T kheo y có n ng l c phá tan các tranh lu n c a các tông h u, vô làm sáng t pháp i th a vô th ng c a ta, ch ng nh p s hoan h a c vãng sinh v n c An L c”.

- Kinh i bi ghi: “Sau khi ta di t , Thiên Trúc v ph ng B c có t kheo K Bà Già ã tu t p vô l ng c n lãnh t i th ng, n khi i s ng k t thúc sinh v cỡi Ph t Vô L ng Th ph ng Tây, cách ây h n tr m ngàn c th gi i. V sau thành Ph t hi u là Vô C u Quang Nh Lai”.

#### 4/ V trong v

- Ph m *T lô giá na* trong kinh *Hoa nghiêm* ghi: “Khi y, ng t i Oai Quang th y Ba La M t Thi n C n Trang Nghiêm V ng Nh Lai thành t u tu giác vô th ng, hi n hi n n ng l c th n thông, li n c Ni m Ph t tam mu i vô biên h i t ng”.

L i n a, ph m *Quang minh giác* ghi: “Khi y, ánh sáng chi u qua hàng ngàn th gi i, n ch c a b tát V n Thủ và ch c a Ph t thì ng th i phát ra âm thanh, thuy t bài t ng r ng:

*Trong t t c oai nghi,  
Th ng ni m công c Ph t,  
Ngày êm không ng ng ngh,  
Ph i nên siêng tu t p”.*

- Ph m *Hi n th* ghi:

*“Th y ng i lâm chung khuyên ni m Ph t.  
Và l p t ng Ph t cho chiêm ng ng.  
h quy y v v i Ph t,  
Do ó nay c ánh sáng này”.*

- Ni m t ng th tám trong ph m *Th p vô t n t ng* ghi: “Ni m này có m i th :

1- Ni m t ch t nh

2- Ni m thanh t nh

3- Ni m không v n c.

4- Ni m sáng su t.

5- Ni m lia tr n c u.

6- Ni m lia các th ch p tr c.

7- Ni m lia các th nh b n.

8- Ni m chi u sáng r c r .

9- Ni m áng a thích.

10- Ni m không th ch ng ng ì”.

- Trong ph m *âu su t k tán*, b tát Ly C u Tràng nói k :

*“L y Ph t làm c nh gi i,  
Chuyên ni m không buông b ,  
Ng i này th y c Ph t,  
Tâm cùng Ph t không khác”.*



- H i h ng th m i trong ph m *Th p h i h ng ghi*:” em pháp thí h ng n t t c các c Ph t th i gian hi n t i, v lai trong vô l ng vô biên th gi i nguy n c c ni m ch Ph t b ng v i pháp gi i v.v...”

- Trong ph m *Th p a*, t a th nh t n a cu i cùng u nói: “T t c vi c làm không lia ni m Ph t”.

- Ph m *Ph t b t t nghi pháp* ghi: “Nh Lai có m i th Ph t s :

1-N u chúng sinh h t lòng t ng ni m Ph t thì hi n t i th y c Ph t.

2-N u chúng sinh tâm không nhu hòa thì Ph t s vì ng i y mà thuy t pháp v.v.”

Ph m *Nh p pháp gi i* ghi: “T kheo c Vân b o ng t Thi n T ài:

- Thi n nam t , ta c n ngl c tri gi i quy t nh, tín c n thanh t nh, trí tu sáng t , quán kh p c nh gi i, xa lia t t c ch ng ng i, y h nh thanh t nh, tham quan kh p m i ph ng cúng d ng các c Ph t, th ng ni m t t c c Nh Lai, ghi nh chánh pháp c a t t c c Ph t, th ng th y t t c c Ph t thu n theo các th tâm a thích c a m i loài chúng sinh mà th hi n các th thành t u tu giác vô th ng, trong i chúng r ng ti ng s t . Thi n nam t , ta ch c pháp môn Ánh sáng trí tu th y kh p t t c c nh gi i c a các c Ph t c c ni m này.

1. Pháp môn này m nh danh là môn Ni m Ph t ánh sáng trí tu chi u kh p, vì chúng sinh ni m Ph t th ng th y các cung i n trong cõi n c c a t t c các c Ph t u thanh t nh, trang nghiêm.

2. Pháp môn làm cho t t c chúng sinh ni m Ph t, vì tùy theo s thích c a tâm chúng sinh u làm cho h th y Ph t, tâm h c thanh t nh.

3. Pháp môn làm cho chúng sinh an tr n i ni m Ph t, vì làm cho h nh p vào th p l c c a Nh Lai.

4. Pháp môn làm cho chúng sinh an tr n i pháp ni m Ph t, vì h th y c vô l ng Ph t, nghe c pháp vi di u.

5. Pháp môn ni m Ph t chi u sáng r c r kh p các ph ng, vì chúng sinh ni m Ph t th y cõi Ph t trong t t c th gi i ur ngl n nh bi n c , bình ng, không sai bi t.

6. Pháp môn ni m Ph t là pháp nh p vào ch không th th y, vì chúng sinh ni m Ph t th y các vi c th n thông t t i c a các c Ph t trong t t c c nh gi i v i t .

7. Pháp môn ni m Ph t tr vào các ki p, vì trong t t c ki p, chúng sinh ni m Ph t th ng th y các vi c làm c a Nh Lai không ng ng ngh .

8. Pháp môn ni m Ph t tr t t c th i gian, vì trong t t c th i gian, chúng sinh ni m Ph t th ng th y Nh Lai thân c n chung, không h xa cách.

9. Pháp môn ni m Ph t tr t t c cõi, vì t t c cõi n c, chúng sinh ni m Ph t u th y thân Ph t v t tr i h t th y.

10. Pháp môn ni m Ph t tr vào t t c i, vì tùy theo i u a thích c a tâm chúng sinh mà h th y kh p c các c Nh Lai trong ba i.



- Tâm thâm sâu là tnh c a b tát. Khi b tát thành Ph t, chúng sinh công c viên mãn c sinh v n c kia.
- Tâm b là tnh c a b tát. Khi b tát thành Ph t, chúng sinh tu pháp i th a c sinh v n c kia.
- B thí là tnh c a b tát. Khi b tát thành Ph t, chúng sinh có th x b t t c c sinh v n c kia.
- Gi gi i là tnh c a b tát. Khi b tát thành Ph t, chúng sinh tu t p m i nghi p lành c sinh v n c kia.
- Nh n nh c là tnh c a b tát. Khi b tát thành Ph t, chúng sinh ba m i hai t ng trang nghiêm c sinh v n c kia.
- Tinh ti n là tnh c a b tát. Khi b tát thành Ph t, chúng sinh siêng tu t t c công c c sinh v n c kia.
- Thi n nh là tnh c a b tát. Khi b tát thành Ph t, chúng sinh tâm không lo n ng c sinh v n c kia.
- Trí tu là tnh c a b tát. Khi b tát thành Ph t, chúng sinh chánh nh c sinh v n c kia.
- B n tâm vô l ng là tnh c a b tát. Khi b tát thành Ph t, chúng sinh thành t u t , bị, h , x c sinh v n c kia.
- T nhi p pháp là tnh c a b tát. Khi b tát thành Ph t, chúng sinh thu c v gi i thoát c sinh v n c kia.
- Ph ng ti n là tnh c a b tát. Khi b tát thành Ph t, chúng sinh có ph ng ti n vô ng i i v i t t c pháp c sinh v n c kia.
- Ba m i b y ph m b ph n là tnh c a b tát. Khi b tát thành Ph t, chúng sinh có b n ni m x , có b n chánh c n, có b n th n túc, có n m c n, có n m l c, có b y tu giác, có tám ng chánh c sinh v n c kia.
- Tâm h i h ng là tnh c a b tát. Khi b tát thành Ph t thì c cõi n c y t t c công c.
- Khéo nói lo i b tám tại n n là tnh c a b tát. Khi b tát thành Ph t, cõi n c không có ba ng d , tám tại n n.
- T gi gi i h nh, không nói l i ng i là tnh c a b tát. Khi b tát thành Ph t, cõi n c không có danh t ph m gi i.
- M i nghi p lành là tnh c a b tát. Khi b tát thành Ph t, chúng sinh không ch t y u l i r t giàu có, ph m h nh, nói thành th t, nói hòa nhã, quy n thu c không lia nhau, khéo gi i hòa ng i th a ki n, nói h u ích, không ganh ghét, không gi n d chánh ki n c sinh v n c kia.

ilo i nh v y, này B o Tích! B tát tùy theo tâm ngay th ng mà phát kh i vi c làm; tùy phát kh i vi c làm mà c thâm tâm; tùy thâm tâm mà ý c i u ph c; tùy ý c i u ph c mà l i nói, vi c làm i ôi v i nhau; tùy l i nói, vi c làm i ôi v i nhau mà h i h ng; tùy h i h ng mà có ph ng ti n; tùy ph ng ti n mà chúng sinh thành t u; tùy chúng sinh thành t u mà cõi Ph t thanh t nh; tùy cõi Ph t thanh t nh mà thuy t pháp thanh t nh; tùy thuy t pháp thanh t nh mà trí tu thanh t nh; tùy trí tu thanh t nh mà tâm thanh t nh; tùy tâm thanh t nh mà t t c công c u thanh t nh.

Vì v y, này B o Tích! N u b tát mu n c t nh thì ph i thanh t nh tâm c a mình. Tùy theo tâm mình thanh t nh thì cõi Ph t thanh t nh”.

L i nói: “B tát thành t u tám pháp, thì th gian này, h nh không t v t c sinh v t nh . Tám pháp là nh ng gì?

1. Làm l i ích cho chúng sinh mà không có mong c u báo áp.
2. Thay th cho t t c chúng sinh mà ch u m i n i kh , công c ã c u em cho chúng sinh.
3. Tâm bình ng i v i chúng sinh, khiêm nh ng vô ng i, xem các v b tát c ng nh Ph t.
4. Kinh i n ch a nghe thì nghe mà tâm không nghi ng .
5. Không ch ng i các v thanh v n.
6. Không ganh ghét s c cúng d ng c a ng i, không t cao v l i l c c a mình, cho nên t i u ph c c tâm.
7. Th ng xét l i mình, không rêu rao l i ng i khác.
8. Th ng xuyên nh t tâm c u các công c”.

- Kinh *Ni t bàn* ghi: “B tát tu t p sáu ni m, th nh t là ni m Ph t”. L i nói: “Vì chuyên chú, suy xét n ng l c c a nguyên lý nhân duyên, nên d t tr c phi n não”.

- Kinh *i bi* ghi: “Ch ni m danh hi u Ph t, nh c n lành y nên ch ng nh p c nh gi i ni t bàn không th cùng t n”.

- Kinh *i bát nhã* có ghi: “Ph t b o M n Thù Th t L i r ng: B tát có th tu t p úng Nh t t ng trang nghiêm tam mu i thì mau chóng ch ng tu giác vô th ng. Khi tu t p tam mu i này, b tát nên xa lìa ch n não, không suy xét t ng chúng sinh mà ch chuyên tâm bu c ni m v m t c Ph t, chú tâm v danh t Nh Lai, khéo t ng dung nghi Nh Lai t c là quán kh p t t c các c Ph t trong ba i, li n c t t c trí tu c a các c Ph t”.

- Kinh *T a thi n tam mu i* ghi: “Khi t a thi n, b tát ch ng ni m t t c mà ch ni m m t c Ph t, li n c tam mu i”.

- Kinh *T ng nh t a hàm* ghi: “N u so công c c a ng i em t s cúng d ng cho t t c chúng sinh trong cõi Diêm Phù v i công c c a ng i ni m danh hi u Ph t trong kho nh kh c nh th i gian l y s a bò, dê thì công c ni m Ph t là h n không th ngh

bàn”.

- Kinh *V n Thù bát nhã* có ghi: “Ph t b o V n Thù r ng: Ng i mu n ch ng nh p Nh t h nh tam mu i nê ch v ng v , buông b nh ng ýt ng r i lo n, không n m l y t ng m o mà chú tâm v m t c Ph t, chuyên ni m danh t , thân ng i ngay th ng h ng v ph ng kia. N u có th ni m m t c Ph t mà ni m ni m n i ti p không ng ng, thì trong ni m y có th th y các c Ph t i quá kh , hi n t i, v lai. Công c ni m m t c Ph t b ng công c ni m vô l ng c Ph t. Ph t pháp mà A Nan ã nghe v n còn có h n l ng. N u ng i c Nh t h nh tam mu i thì phân bi t pháp môn nào trong các kinh c ng u hi u bi t c . Ngày êm tuyên thuy t v trí tu , bi n tài c a ng i này c ng không bao gi d t tuy t. Tr m ph n, ngàn ph n, ... n ng l c a v n, bi n tài c a A Nan c ng không b ng m t ph n c a ng i này”.

- Kinh *it p* ghi: “N u ng i chuyên ni m c Ph t m t ph ng ho c i mà ni m, ho c ng i mà ni m, xuyên su t b n m i chín ngày thì ng i y th y Ph t hi n thân, li n c vãng sinh”.

- Kinh *Pháp hoa tam mu i quán* ghi: “Chúng sinh trong m i ph ng ch ni m Nam mô Ph t u s c làm Ph t. Ch có m t pháp i th a ch không có hai c ng không có ba. M t môn, m tt ng c a t t c pháp u m nh danh là t ng *không* tuy t i, không sinh không di t. Ng i t t p quán nh v y thì ng d c t d t, ng cái t tr , ng c n l n thêm, li n c thi n nh”.

- Kinh *Na Tiên* ghi: “Vua h i Na Tiên:

- Ng i i gieo r c các i u ác, n khi lâm chung ni m Ph t thì c sinh v cõi Ph t. Tôi không tin i u ó?

Na Tiên áp r ng:

- Nh ng i em t ng á to trên thuy n, nh thuy n, t ng á không b chìm. Ng i i tuy làm các i u t i ác nh ng nh ni m Ph t, nên không r i vào a ng c. H t cát tuy nh nh ng không nh thuy n thì d nhiên s b chìm. C ng v y, ng i gây t o các i u ác mà không bi t ni m Ph t, li n r i vào a ng c”.

T ng r ng:

*Kim kh u Nh Lai r ng tuyên d ng,  
C c l c tán d ng cõi Tây Ph ng,  
V ính l khách vào Tr ng An,  
ông, Tây, Nam, B c u vào c,  
M t khi ã vào kinh thành này,  
ô, thiên t không riêng khác.  
Ph Hi n, tr ng t c a c Ph t,  
B tát V n Thù, th y b y Ph t,  
Th ký bi t cùng v i h i h ng,  
Là qu v u nguy n vãng sinh.  
B y v n h Thích c pháp nh n,  
ng t Thi n Tài ch ng qu Ph t,  
Nguy n t n m t l A Di à,  
ó là b tát c vãng sinh.  
T Long Th phá h u, vô tông,  
Ngài K Bà c n c t i th ng,  
Hai v y Ph t u th ký,*

ó là thi n s c vãng sinh.  
 Nghe Ph t d y ni m tin a thích,  
 Siêng tu trì, t ng ni m s m khuya,  
 Nh á l n t trên thuy n,  
 Ví d y ch hàng h li t,  
 c sinh v L c Qu c an vui.  
 A Nan a v n trên i,  
 Trong t Ngài là b c nh t,  
 Nh ng không b ng chuyên ni m m t Ph t,  
 Li n thông su t pháp trong các kinh.  
 T i sao nh ng k thông ngh a lý,  
 Dám khinh chê ni m Ph t vãng sinh?  
 Các pháp môn nói v chánh ni m,  
 Trong kinh u ghi chép rõ ràng,  
 Ch m t pháp i th a viên n,  
 Không có hai mà c ng không ba.  
 V y kính khuyên nh ng b c ng t,  
 Nhân d p này b h n cu ng thi n,  
 Nh t tâm chuyên ni m A Di à,  
 Trong hoa sen ni m ni m hóa sinh,  
 Th ng t ch quang c nh gi i là ây,  
 Ch ng ph i Th t báo và Ph ng ti n,  
 Kh i quán nh v y là chánh quán.  
 Xin ng v ng sinh tâm phân bi t,  
 Thi n, Giáo, Lu t cùng v i tam th a,  
 ng tuôn v trong bi n T nh ,  
 Thì muôn pháp u vào T nh ,  
 Là ph môn vô th ng không hai.  
 Ngh a giáo h i vô biên, vô l ng,  
 Nh chum vàng nh t l y m t thoi,  
 n m t mi ng bi t v c ch o,  
 Trong ây có i t ngr i.

## Ch ng IV

# GIÁO T NG

Giáo lý thâm sâu trong i t ng c ng nh v t ch a h không. H không thì không có hình t ng mà v t l i có hình dáng vuông, tròn. Khi tr b v tr i, thì h không không còn b gi i h n trong v t n a. Khi nhân duyên h t, thì giáo pháp c ng tiêu vong. Cho nên, Nh Lai tùy duyên ng hi n kh p n i r i c ng th nh p chân nh , ni t bàn nh v t kia. Chuyên trì danh t ng thì x ng h p v i trí t t i nh h không.

Thu c không có bài thu c c nh, ch cho thu c theo t ng c n b nh. âu có th nói r ng m t ng c, san hô là thu c vô cùng tuy t di u có th i u tr b n tr m l b n ch ng b nh. Thu c tr h t b nh là lo i thu c quý thì n c t i ut clà h (thu c hay). Còn i v i nh ng ch ng b nh khác nhau mà ch dùng m t lo i thu c thì ph c linh, nhân sâm c ng tr thành c d c; hu ng chi thu c c ays b c nh t i u tr cho b c tam th a xu t th gian, và ch a tr nh ng b nh ung nh t cho phàm phu, ng i, tr i, thanh v n v.v... Vì v y,

ng v ph ng di n giáo ngh a, tiên c ho c nói m t, ho c nói nhi u. Danh t ng tuy có muôn vàn khác bi t nh ng lý thú ch có m t mà thôi. Tôi không ng i s hi u bi t gi i h n tôi, d a vào l i c a các nhà hi n tri t th i x a, phân bi t các câu làm sáng t ngh a lý nh t th a, khi n cho ng i xem qua bi t c pháp môn T nh bao hàm c giáo pháp mà Thích Tôn ã tuyên thuy t trong m t i. Ch b mê ho c b i nh ng ng i ch bi t qua loa v Thi n tông mà l i khinh khi giáo ngh a.

- 1/ Giáo gi có.
- 2/ Giáo h ng v ch v ng l ng.
- 3/ Giáo h u d .
- 4/ Giáo vô d
- 5/ Giáo n ng .
- 6/ Giáo viên c c.

### 1/ Giáo gi có

K phàm phu am mê, m chìm trong bi n c áid cr it o th nghi p d . Nh Lai th ng xót, ch bày nh ng n i kh trong a ng c, ng qu , súc sinh, và n i kh c a chúng sinh không có ph c c, ch p ch t vào cái ta và nh ng gì thu c v cái ta. Mu n sinh trong cõi tr i, cõi ng i, chúng sinh nên tu t p c n lành nh m i thành o, Ph t vì V mà tuyên thuy t nguyên lý nhân qu th gian. Khi ó có n m tr m ng i lái buôn cùng th n m gi i. Tr c tiên, h sám h i nh ng t i l i nh t i ng ngh ch, th p ác, t i khinh ch ê pháp ... ây là giáo gi có. Quán kinh ch d y tu t p ba i u ph c:

- 1/ Hi u d ng cha m , ph ng s s tr ng
- 2/ Tâm t bi không sát sinh.
- 3/ Tu t p m i nghi p lành.

Kinh Vô L ng Th h ts cr n nh cv n i kh dot on m i u d mà hi n i b chính quy n tr ng tr, thân b tai n n kh n cùng; i sau ch u qu báo trong ba ng d . Kinh d y m i ng i tu t p n m i u lành c ng bao hàm ngh a này. Nh ng mà, kinh này ch d y chúng sinh ng n d t các i u d vì c u vãng sinh, ch không ph i vì a thích qu nh c a ng i, tr i. Vì c tu t p tuy gi ng nhau nh ng s ch ng qu có thiên sai v n bi t. Kinh L ng nghiêm, kinh Hoa nghiêm và các kinh Ph ng ng tuy không nói riêng nh ng v n bao hàm ngh a này, không nên cho ó là giáo gi có. Quán kinh sao ghi: "Hành gi tu t p bên giáo viên n âu có trái ngh ch v i ng l i c a các v xu t gia bên ti u th a, c ng âu có trái ngh ch v i tam qui, gi i lu t, các oai nghi v.v...". L i nói: "Ng i m i n giai v tr c thì không t c các giai v sau, ng i n c giai v sau thì ã t c các giai v tr c". T i sao v y? Vì t t c c Ph t ut m i i u lành mà c gi i thoát. Kinh Hoa nghiêm ghi: "M i i u ch ng lành là nguyên nhân tái sinh trong cõi a ng c, súc sinh, ng qu , còn m i i u lành chính là nguyên nhân tái sinh trong cõi ng i, cõi tr i cho n cõi tr i H u nh".

- i v i m i i u lành th ng ph m này, hành gi v n d ng trí tu tu t p, do tâm l ng h p hoi, do s h i n i kh trong ba cõi, do thi u tâm i bi, do nghe l i d y t ng i khác mà t ng nên thành b c thanh v n th a.

- i v i m i i u lành th ng ph m này, hành gi do tu t p thanh t nh, không do ng i khác ch d y, do t mình giác ng , do ph ng ti n i bi không y , do gi i ng thâm sâu pháp nhân duyên nên thành b c c giác th a.

- Vì vì im i i u lành th ng ph m này, hành gi do tu t p thanh t nh, do tâm r ng l n vô l ng, do y lòng th ng xót, do ph ng tí n tí p nh n, do phát nguy n r ng l n, do không b r i chúng sinh, do mong c u trí tu thâm sâu, r ng l n nh c Ph t, do tu t p thanh t nh các a c a b tát, do tu t p thanh t nh t t c các n ên thành t u h nh r ng l n c a b tát.

- Vì vì im i i u lành th ng ph m này, hành gi do t t c các th thanh t nh cho n ch ng nh p m i l c, vô úy nên t t c Ph t pháp u thành t u.

Vì v y, hôm nay, chúng ta tu t p m i i u lành khi n cho t t c chúng sinh u c thanh t nh viên mãn cho n b tát tích l y c n lành, thành t u c n lành, thêm l n c n lành, suy xét c n lành, bu c ni m c n lành, phân bi t c n lành, a thích c n lành, tu t p c n lành, an tr c n lành. V i b tát ã tích l y các c n lành nh th , v n d ng k t qu mà c n lành này thành t u tu h nh b tát. trong m i ni m th y vô l ng Ph t, theo s ng hi n c a các Ngài th a s cúng d ng. L i nói: “Dù không có làm gì h t nh ng th ng an tr c n lành. Dù bi t các pháp không có ch n ng t a nh ng nói c gi i thoát do d a vào pháp lành”. Kính khuyên các v t ng ch khinh th ng gi i lu t, ch tham m h danh, hãy m nh d n xét rõ l i r n ngài V nh Gia v tại h i c a s ch p *không* mà s m tìm b n b t th nh trong B ch Liên xã thì Liên Bang không cách xa. Xin hãy c g ng!

## 2/ Giáo h ng v ch v ng l ng

Giáo h ng v ch v ng l ng t c là giáo t ch đi t c a nh th a h ng v ni t bàn. Vì vì s l i th a c a pháp môn T nh , nh th a không a thích. ó là s khác bi t gi a giáo lý ti u th a v i T nh i th a. Bây gi nói v ph n tí p nh n:

Kinh *Vô L ng Th* và *Quán kinh* u có nói n qu tu à hoàn cho n qu a la hán. Tiên c nói r ng: “Hàng tí u th a không sinh v T nh , vì c n c vào tánh quy t nh”. ây nói nh th a c sinh v T nh , vì th gian, tr c tiên, nh ng ng i này phát tâm i th a huân t p thành h t gi ng. V sau, tâm lui s t xu ng a v th p. Th nh ng, n khi lâm chung, h chuy n tâm tí u th a h ng v i th a.

*H i:* ã chuy n tâm h ng v i th a, t i sao h sinh v cõi n c kia l i ch ng qu v nh ?

*áp:* Vì tâm i th a c a h lui s t ã lâu mà công phu huân t p bên tí u th a l i thâm sâu. Cho nên, vì thích h p v i thói quen, Ph t A Di à nói pháp tí u th a khi n cho h ch ng c qu v. V vì c ch ng c qu v nh này, h không m c k t vào qu v nh mà kh i tâm r ng l n. Vì v y, s ch ng qu càng mau chóng, ho c n m ki p, ho c m i kí p ch ng c s qu. T i n trình tu t p nh th th t là thù th ng, cho nên có s b t ng. Trong kinh này c ng có nói n vua T n Bà Sa La ch ng qu a na hàm, nh ng không ph i là c n c c tí p nh n chính y u c a giáo này. Bây gi , Ph t d y Vi H y m i sáu phép quán v T nh còn không ph i thông giáo, bi t giáo, ch ng l là tí u th a sao? Ph t Thích Ca V n ra i c ng có thanh v n nh ng r t cu ch ng v i th a. ây chính là xe dê, xe nai, v.v... ch không ph i xe th t.

## 3/ Giáo h u d

B c th u su t chân lý nh không, tu t p v nh nh h ng v qu Ph t c a i th a thì không ch p nh n xi n , nh th a thành Ph t vì cho r ng xi n không có Ph t tánh, nh th a có tánh quy t nh. N u nói nh th thì ch a thông su t chân lý c a i th a, cho nên g i là h u d. Kinh này nói r ng: “Tr nh ng k t ot i ng ngh ch thì không sinh v



Tnh . Li nói r ng: “Nh th a c ng không sinh v Tnh ”, ngh a lý c a giáo này trên ã gi i thích r i.

Kinh nói nh ng k t o t i ng ngh ch không c sinh v Tnh vì kinh chê pháp, vì không tin t ng, vì tánh quy t nh nên không th nào thành t u. *Quán kinh* ghi: “Ng i phá gi i, n khi lâm chung, th y các t ng d . Ng i này nghe thi n tri th c tán d ng công c c a Ph t nên a ng c, l a d bi n thành gió mát cho n k t o t i ng ngh ch, th p ác ni m danh hi u Ph t y m i ni m thì th y hoa sen vàng gi ng nh v ng m t tr i, trong kho ng giây phút li n c vãng sinh”. ây là do công c không th ngh bàn c a t tánh, và c ng do n ng t a n ngl c Ph t không th ngh bàn mà thành t u. N u không có Ph t tánh viên mãn thì nh hòn ác ng ng c, nh n c v n c, v ng tr ng làm sao có th soi bóng? S ni m Ph t vãng sinh có kh n ng hi n bày t tánh nh v y. ó là do n ngl c c a t tánh, nh m t tr i có th chi u sáng kh ph không ch h không ch ng ph i là nhân c a m t tr i. T t c chúng sinh u thành Ph t. Vì v y, giáo Tnh viên n này không ng v i giáo h u d c a i th a th giáo.

#### 4/ Giáo vô d

T tánh c a t t c chúng sinh thì bình ng, u s thành Ph t. ó là giáo c c t c c a i th a; ch m t t tâm là th c a giáo, cho nên nói vô d . Nay pháp môn Tnh này d a vào pháp chánh tín, nguy n v.v... nh ng n ch c u cánh ch tr v nh t tâm mà thôi. Kinh ghi: “Nh t tâm b t lo n li n c vãng sinh”. L i n a, kinh *Vô L ng Th* nói ba t ng l p ng i c vãng sinh u do phát tâm b vô th ng. Tâm b t c là Ph t tánh. Kinh *Hoa nghiêm* ghi: “Tâm b nh h t gi ng có kh n ng sinh t t c pháp c a các c Ph t. Tâm b nh m nh ru ng t t có th t ng tr ng pháp lãnh thanh t nh. Tâm b nh t ai có th dung ch a t t c th gian. Tâm b nh n c s ch có th gir a t t c phi n nã b n nh . Tâm b nh ng ng ió l n th i kh p c th gian mà không tr ng i. Tâm b nh ng n l a b ng cháy có th thiêu t t t c c i ki n ch p”. Nh ng i u y c nói r ng trong kinh *Hoa nghiêm*. Nên bi t, tâm b là lo i thu c n nh y nh t trong nòng sủng i bác, còn ni m Ph t là ngòi n . Kinh *Hoa nghiêm* ghi: “Khi m i phát tâm li n thành chánh giác” t c là ngh a này. Trong n m giai v tu ch ng c a b tát, gia h nh v ch là ngòi thu c n . Vô l ng h nh tuy t di u âu có pháp môn nào khác h n pháp Nh t h nh tam mu i này.

#### 5/ Giáo n ng

*Hoa nghiêm hi p lu n c a tr ng gi Lý Thông Huy* n nói r ng: “Ch m t ni m không sinh t c là Ph t, không c n bản lu n theo a v, th l p, nên g i là n giáo”. Kinh *T ích* ghi: “N u t ng c tánh c a các pháp thì không c n tr i qua t a v này n a v khác”. Kinh *L ng già* ghi: “Th p a t c là s a, s a t c là bát a cho n không có th l p nào c ”. Nên bi t, n ng ngh a là không tr i qua các giai v . *Quán kinh s c a tông Thiên Thai* ghi: “ n ng r i thì d d n th nh p. ó là n giáo, nh Vi Hy và các th n u là phạm phu, ch a ch ng nh p qu nh . Vì th , nên bi t, n này không theo t i m mà vào”. Và gi i thích thêm r ng “Hi n nay, n c a kinh này chính là hóa pháp, l y viên làm n. T i sao v y? Vì bi t giáo s a, viên giáo s tr , ng i phạm phu thu c bi t giáo tu t p tr i qua vô s ki p m i n a v vô sinh pháp nh n; ch có vi ên giáo ngay i này có th ch ng nh p, nh Vi Hy ngay thân i này ch ng nh p vô sinh pháp nh n. Phán giáo là n thu c v viên n”. Kinh khác nói: “Ng i phạm phu t khi m i th gi i b tát và i nào c ng gi gi i h nh không khuy t ph m, tr i qua m t ki p, hai ki p, ba ki p m i n a v s phát tâm tr , và ti p t c tu t p m i ba la m t v i vô l ng h nh nguy n,...n i nhau không ng ng, m t v n ki p n l c chánh tâm tr . T ây tu t p t i n thêm n a m i n th t b t thoái tr . Nay kinh này nói: “K phạm phu t o t i ng ngh ch, th p ác mà trì danh hi u Ph t li n c vãng sinh, b c lên a v b t thoái” chính là

phù hợp với nghĩa này. *Quán kinh* ghi: “Tâm này làm Phật, tâm này là Phật”. Lị nói ý ch  
 thng Tâm tông không có quanh co. H n n a, m tti ng A Di à quét s ch c th phi.  
 Th ng t t bi t bao! Ng i x a nói r ng: “M t câu ni m Ph t là công án b c nh t trong các  
 công án”. D i áy c a v c n c sôi sùng s c thì âu th ch a giá b ng! trong ng  
 l a cháy h ng h c thì âu th dung m t ng n c ! Dù cho t Ma có s ng l i nh ng mà  
 không d ãi làm lay chuy n c l i nói c a tôi. Còn n u nh c ng p ng ng, do d thì tr  
 mu n c muôn d m, ngàn n m.

## 6/ Giáo viên c c

T Ân Thông Tán nói: “Ph ng này, các b c tiên c u phán quy t kinh, lu n có  
 b n tông:

- 1/ L p tánh.
- 2/ Phá tánh.
- 3/ Phá t ng.
- 4/ Hi n th t.

Kinh *Ni t bàn*, kinh *Pháp hoa*, kinh *Hoa nghiêm*, ... ã làm sáng t ngh a th t t ng  
 trung o: x b hóa thành tr v b o s . Cho nên, kinh *A Di* à chính là tông Hi n  
 th t. L i n a, n u l y giáo làm khuôn vàng th c ng c cho tông thì tông có tám th :

- 1/ Ngã , pháp u có.
- 2/ Có pháp, không ngã.
- 3/ Pháp không t i, lui.
- 4/ Hi n thông gi th t.
- 5/ T c v ng chân th t.
- 6/ Các pháp ch là gi danh.
- 7/ Th ng ngh a u không.
- 8/ ng lý viên th t.

Kinh *Hoa nghiêm* , kinh *A Di* à là tông th tám. Thi n s Ch n Y t Li u v.v... l y l i  
 báu có ngàn h t châu c a tr i Thích phát minh ngh a viên dung c a Tnh . Các  
 sách u có ghi y ngh a này. G n ây, các b c lão túc l y kinh *Hoa nghiêm* ph i h p  
 v i kinh *A Di* à, cho r ng viên giáo bao hàm hoàn toàn kinh *A Di* à, còn kinh *A Di* à ch  
 bao hàm c m t ph n c a viên giáo. C n c vào kinh phán quy t ngh a thì r t úng  
 tông ch . Th nh ng, ngh a viên c c không ph i toàn ph n mà c ng không ph i t ng ph n,  
 nh êm r m tr ng chi u v ng v c xu ng vô s dòng sông thì dòng sông nào c ng u có  
 bóng tr ng cho n cái bình ch a n cao h , m t gi t n c c ng i lo i nh v y, vì tr ng  
 không có phân bi t; nh gió th i vi vút qua các hàng cây thì thân cây nào c ng u th m  
 nhu n gió mát cho n lá cây, ng n c c ng i lo i nh v y, vì gió không có phân bi t.  
 N u trong viên có t ng ph n thì viên có t ng o n r i r c. N u trong viên có t ng ph n,  
 ch ng ph i toàn ph n, thì viên không còn trùm kh p n a. Vì v y, t ng ph n, toàn ph n i  
 ch i nhau thì ngh a viên không ng v ng c.

Bây gi ng v ph ng di n viên c c c a Liên tông chia ra n m ngh a:

- 1/ M i ph ng th gi i dung ch a l n nhau.
- 2/ M t th i trong ba th i.
- 3/ Vô tình làm Ph t.
- 4/ Y báo, chánh báo u vô ng i.
- 5/ Trùm kh p ch ng ng.

## 1/ M i ph ng th gi i dung ch a l n nhau

Cối n c, báo thân, hóa thân c a t t c các c Ph t u dung nhi p vào l n nhau. Cái này vào cái kia, cái kia vào cái này, ch không có ch ng ng i gì. N u cho r ng không th vào nhau c thì ây chính là cái tri ki n sai l m, không th t nh m t c n nhà choáng m t kho ng h không, trong ó các lo i ho c ng i, ho c qu , ho c súc v t, ho c côn trùng, ho c gh , ho c bình, ho c giá, ... u d a vào h không t n t i. Khi h không thu c v ng i thì qu , súc v t, côn trùng, gh , bình, giá, ... d a vào h không u thu c v ng i thu c v ng i, cho n h không thu c v giá thì ng i, qu , súc v t, côn trùng, gh , bình, ... d a vào h không u thu c v giá. T t c u vào nhau mà không l n l n, lia mà không tách r i, ch ng vào nhau mà c ng không ph i ch ng vào nhau. Kinh ghi: “Ánh sáng trong cối n c thì thanh t nh, trùm kh p vô cùng t n, chi u su t vô l ng, vô s th gi i không th ngh bàn, nh g ng sáng thì hi n muôn hình v n tr ng”. Nên bi t, ánh sáng c a u , t nh an xen vào nhau nh ngàn ng n èn r c sáng trong m t c n phòng.

## 2/ M t th i trong ba th i

Tri ki n sai l m c a chúng sinh ch p có ba th i gian: quá kh , hi n t i, v lai. ng v ph ng đi n th t t ng thì th c a th i gian không có b n ch t chân th t. T i sao v y? N u ch p sáng, t i là th i gian thì sáng, t i là t ng c a nghi p, nh ngu i b nh m t th y có bóng lòa, ch bóng lòa không ph i là t ng c nh. N u ch p tu i già, tu i tr là th i gian thì th t ra, b n ch t c a già, tr là h huy n nh gió trong cái l i rách, ch không ph i là b n ch t c nh. Làm sao trong th i gian này có ngh a chân th t c! Bây gi ng v ph ng đi n hai ngh a: th i gian dài, th i gian ng n vào nhau nói v th c a th i gian.

### a/ Trong th i gian ng n có th i gian dài

Nh ng i chìm trong gi c ng th y rõ ràng nh ng thành ph , th tr n, thôn xóm, nh ng ng i quen bi t tr c kia và nh ng chuy n bu n , vui tr i qua th i gian nhi u tháng, nhi u n m. Khi gi t mình t nh d y, anh ta li n h i k h u c n:

- Th i gian mà tôi ng say là bao lâu?

K h u c n áp:

- Th i gian mà Ngài ng say b ng th i gian m vài ngàn ng ti n.

Ng i kia t suy ngh : “Ta ng ch ng bao lâu, t i sao tr i qua nh ng tr ng thái khác th ng nh v y? Không ph i do b nh mà c ng không ph i do ng say. Rõ ràng là do ký c”, suy ngh mãi v ngh a này m i v l ra là th i gian không có b n ch t chân th t.

### b/ Trong th i gian dài có th i gian ng n

Nh ng i hai m i tu i b ng nhiên b b nh tâm th n, anh ta nu t dao, c m l a ho c nói nh ng vi c v lai v i ng i khác, ho c i v i v con thì c i gi n nh bình th ng, ho c sinh ra con trai, con gái, ho c b ng nhiên làm v n, tr tác các lo i sách v . Tr i qua th i gian n n m ba m i tu i, anh ta g p c m t d nhân ni m chú vào n c cho u ng. Nh k ng say b ng gi t mình th c d y, anh ta cho r ng nh ng vi c x y ra lúc hai m i tu i nh nh ng vi c m i x y ra vào ngày hôm qua. Ng i nhà vì anh ta mà b m t tay, m nh ng tháng, n m, ch rõ con trai, con gái, các lo i sách v . Còn anh ta thì t suy xét r ng, v n không có tháng, n m thì âu có nh ng vi c y, c ng không nh l i chính mình có b nh hay không có b nh.

T hai ví d k trên th ng xuyên quán xét t i, lui thì v l ra r ng quá kh , hi n t i, v lai u không có b n ch t chân th t. Kinh ghi: “Quán xét th i gian lâu xa nh ngày hôm nay, trong kho ng giây phút i cúng d ng các c Ph t kh p các cõi n c trong m i ph ng”. ó là ngh a ba th i gian không gián o n. Ba th i gian không gián o n, vì th i gian không có b n ch t chân th t.

### 3/ Vô tình làm Ph t

Quy n giáo cho r ng loài h u tình có Ph t tánh, v t vô tình thì không có Ph t tánh, ngh a là t t c c , cây, cõi n c, th gi i u không th thành o và chuy n pháp luân. ây là ki n ch p r t sai l m, cho r ng nh ng gì có ý th c thì có Ph t tánh, nh ng gì vô tri thì không có Ph t tánh, ch không bi t rõ các pháp u tr pháp v. T i sao v y? Vì ý là s c, ý là ngu n g c c a h không, ý là th i gian (quá kh , hi n t i, v lai), vì ý là vô tình.

H m t pháp vô tình thì t t c pháp u vô tình. Do ó, màu s c xanh, vàng là ý; âm vang c a gió th i, c a chim hót, c a hang ng là ý; c , cây, ngói, á là ý, là loài h u tình. H m t pháp là h u tình thì t t c pháp u là h u tình. Vì th , nên bi t, tình ó là Tình, c ng có th nói là mình, c ng có th nói là v t. Không nên nói r ng cái nào là h u tình? Cái nào là vô tình? Nh c p v ch ng có m t a con, không nên nói r ng ai sinh ra? Ai không sinh ra? Tóc, lông, r ng, móng c ng là vô tình. Vô tình cùng v i ta u có Ph t tánh hay vô tình cùng v i ta u không có Ph t tánh? Nh ng i n m chiêm bao th y núi, sông, cây, á c ng là vô tình. ó thu c v cái t ng c a tình th c hay không thu c v cái t ng c a tình th c? Nên bi t, trong gi c chiêm bao kia không ph i là ta, c ng không ph i là phi ta. T i sao l i ch p là h u tình, là vô tình? Kinh ghi: “ o tràng, cây báu u có th làm thanh t nh các c n. Âm vang c a n c, c a gió, c a cây u phát ra pháp âm vi di u”. Không m t v t nào ch ng ph i là thân Ph t. Không m t v t nào ch ng chuy n pháp luân. âu ph i là tri ki n sai l m có th suy l ng n c.

### 4/ Y báo, chánh báo u vô ng i

Y báo là cõi n c, th gi i. Chánh báo là thân th . N u ng v ph ng di n t t ng phạm phu thì ch p có y báo, chánh báo. Ki n ch p ó không úng. T i sao v y? N u nói h không là y báo thì nh ng i há mi ng ra, h không l t vào trong mi ng cho n bên trong l chân lông, kh p x ng, tim, b ng u có h không. Nh v y, h không là y báo hay chánh báo? N u nói t, n c, gió, l a là y báo thì n c dãi c a con ng i kh c vào ng nh là n c, tóc h khô là t, hai bàn tay chà sát vào nhau sinh ra h i nó ng là l á, h i th khi kh t là gió. Nh ng th y là y báo hay là chánh báo? Kinh ghi: “Vô l ng hoa báu thì trong hoa nào c ng u phóng ra ba m i sáu c tr m tri u tr m ngàn ánh sáng, ánh sáng nào c ng u phóng ra ba m i sáu c tr m tri u tr m ngàn c Ph t nói t t c pháp kh p c m i ph ng”. ó là do n ng l c c a Ph t bi n hi n có hoa báu. Vì có hoa báu nên l i hi n các c Ph t. Vì th , nên bi t, kh p m t cõi n c u là thân Ph t và cõi n c nào c ng u nh th . Không m t thân nào ch ng ph i là cõi Ph t và thân nào c ng u nh th . Không ph i là n ng l c th n thông c a Ph t bi n hi n mà ch do trí nh t chân pháp gi i c a các c Ph t làm y báo, chánh báo mà thôi.

### 5/ Trùm kh p ch ng ng

Chúng sinh ch p sai l m r ng thân Ph t có n, có i. Nh ng th t ra thân Ph t ch ng n, ch ng i mà c ng không ph i ch ng n, ch ng i nh àn chim tung bay gi a h không bao la vô h n, m t ngày bay c ngàn d m. H không ch ng ph i u i theo chim và chim c ng ch ng ph i tách r i h không. Kinh ghi: “Ph t A Di à th ng trú Tây Ph ng”. L i ghi: ‘Ph t n ch c a t t c hành gi ’. Trong kinh *Ni t bàn*, Ph t nói: “Này

thi n nam t , thành Ba La N i có m t u bà đi ã gieo tr ng các c n lành trong vô l ng c Ph t th i quá kh . Trong ba tháng h , u bà đi này cung th nh chúng t ng cúng d ng thu c. B y gi , trong chúng t ng có m t th y t kheo lâm b nh tr m tr ng. th y thu c ch n oán, b o r ng ph i có thu c c làm b ng ch t th t thì b nh m i kh i. Khi y, u bà đi t tìm con dao, c t th t b p v c a mình làm canh th t dâng cho th y t kheo. Sau khi dùng xong, b nh tr ng c a th y gi m b t. Nh ng, u bà đi b v t th ng hành h nh c nh i không th nào ch u n i, li n ni m to lên”Nam mô Ph t à! Nam mô Ph t à!”. Khi y, thành Xá V , nghe c âm thanh kia, i v i u bà đi, ta kh i tâm i t . u bà đi th y ta s d ng thu c bôi trên v t th ng nên thân th c lành l n nh tr c kia, và nghe ta thuy t pháp. u bà đi này vui m ng, phát tâm b vô th ng. Này thi n nam t , th t ra, khi y, ta không có n thành Ba La N i làm nh ng vi c nh v y. T t c u do n ng l c c n lành c a tâm t khi n cho u bà đi th y nh ng vi c nh th .

- L i n a, thi n nam t , i u t là k c ác, tham n quá . Do u ng nhi u s a cho nên u au, b ng tr ng, ph i ch u vô cùng th ng kh . i u t li n ni m:”Nam mô Ph t à! Nam mô Ph t à!”. B y gi , thành u Thi n Ni, nghe âm thanh kia, ta li n kh i tâm t . Khi y, i u t th y ta n ch c a ông y, l y tay xoa vào u, b ng trao cho n c mu i nóng. Sau ó kh i c c n b nh. Này thi n nam t , th t ra, ta không có n ch c a i u t làm nh ng vi c ó. T t cả u do n ng l c c n lành c a tâm t khi n cho i u t th y nh ng vi c nh v y.

- L i n a, thi n nam t , n c Ki u Tát La có n m tr m k tr m c p k th p l i thành ng c p. Vua Ba T N c cho quân lính truy lùng ráo ri t và b t c ng c p này. Sau khi b b t, chúng b tr ng tr b ng cách móc m t, t ng vào r ng r m ent i. Chúng ch u kh ão ghê g m và gào khóc th m thi t. Chúng u ni m vang lên: “Nam mô Ph t à! Nam mô Ph t à!”. B y gi , tinh xá K Hoàn, nghe c âm thanh này, ta li n kh i tâm t . Khi y, có ng n gió mát th i các lo i thu c h ng th m ngào ng t t trong núi h ng. Thu c h ng này l p y vào vành m t c a chúng, cho nên m t chúng c sáng t nh tr c kia. Khi m m t ra, chúng th y Nh Lai ng tr c mình thuy t pháp. Sau khi nghe pháp, chúng li n phát tâm b vô th ng. Này thi n nam t , th t ra, khi y, ta không có làm nh ng vi c nh th . T t c u do n ng l c c n lành c a tâm t khi n cho chúng th y nh ng vi c nh v y.

Các vi c k trên âu có th ngh bàn. T t c u là nh t chân pháp gi i (Pháp thân bình ng c a các c ph t). Không c nói là t tâm c m hi n, c ng không c nói là tâm Ph t hòa h p, vì trong Ph t a lia t , lia tha, lia hòa h p. Cho nên, b c vào c a này thì không ng v i tri ki n sai l m, phân bi t, suy l ng c a phàm phu, nh ngài Thanh L ng nói: “Ph t A Di à t c là b n s Lô xá nã” c ng hã còn là s suy l ng c a th c tình. T i sao v y? Vì m i ph ng th gi i ch có m t trí c nh, ch không có Ph t nào khác.

## Ch ng V

### LÝ

Ngay n i tánh t c là t ng. V y thì tánh, t ng ch ng ph i có, ch ng ph i không; cánh c a lý, s c ng không có tr ng i. Cho nên, l i nói kh ng nh, l i nói ph nh u s d ng b túc l n nhau. Nói không c ng nh h trong tr ng chỉ u, nh tr m ngàn bóng hoa hi n trên t m g ng sáng, khác v i cái không c a lông rùa, s ng th . Nói có c ng nh

gió cu n, mây bay, khác v i cái có c ng r n, tr ng i c a vàng ròn, á núi. Vì v y, nh ng k ch p vào danh t ng là phàm phu t ct . N u bài nhân, bác qu thì r i vào ki n ch p *không* c a ngo i o. Tuy bi t cõi Ph t trong m ng nh ng u nguy n vãng sinh. M c dù bi t thánh hi n nh bóng b t nh ng v n tha thi t chiêm ng ng. Nói chân, nói t ng c ng nh da lành n i ung nh t. Nói có, nói *không* c ng nh ch m tuy t trên lò l a h ng. Vì v y, ng v ph ng đi n chân , xin phân bi t làm b n môn:

1. *Ngay n i t ng t c là tâm.*
2. *Ngay n i tâm t c là t ng.*
3. *Không ph i tâm mà c ng không ph i t ng.*
4. *Ly t c ly phi.*

### 1. Ngay n i t ng t c là tâm

*T nh c nh quán y u môn* nói: “Kinh ghi: Chân tâm trùm kh p thái h , l ng kh p châu sa gi i”. L i nói: “Tâm nh h a s v ra các th ng m; trong t t c th gian u do tâm t o ra. H báu, t báu, cây báu, ba m i hai t ng, thân chánh báo c a i chúng... cõi C c L c u s n y trong t tâm c a ta, u do tâm ta làm ra, ch không ph i do ai khác mà c, c ng không ph i t bên ngoài n”. N u bi t r o c i u này thì m i có th bàn lu n v ngay n i t tâm mà quán Ph t. *Quán kinh* ghi: “Các c Ph t Nh Lai là thân pháp gi i vào trong tâm t ng c a t t c chúng sinh”, n câu “Tám m i v p tùy hình”. i s Thiên Thai gi i thích hai ngh a:

1. *ng v ph ng đi n c m ng o giao.*
2. *ng v ph ng đi n ki n gi i và th c hành i ôi v i nhau.*

N u không có l i gi i thích u tiên thì s tu quán không ph i là quán Ph t. N u không có l i gi i thích th hai thì cho r ng ngoài tâm có Ph t cho n gi i thích: “Tâm này làm Ph t, tâm này là Ph t”.

N u ng v ph ng đi n tu quán mà nói, thì m nh danh tâm này làm Ph t. N u ng v ph ng đi n s n mà nói, thì m nh danh tâm này là Ph t. ó là ngh a trùm kh p t u n cu i c a kinh này. C ng m t o n khác c a kinh này nói: “Tâm này quán t ng m t tr i thì tâm này là m t tr i, tâm này quán t ng Th Chí thì tâm này là Th Chí”, cho n trong chín ph m theo c nh quán t ng c ng u nh v y. L i nói: “Quán tâm, quán Ph t u thu c c nh h v ng”, ý mu n nói r ng r o c v ng t c là chân thì không c n phá v ng, sau ó li n hi n bày cái chân th t. Ngài Kinh Khê nói: “Nói duy tâm ch ng l ch có chân tâm sao? Ph i bi t tâm phi n não trùm kh p, ông còn không bi t tâm phi n não trùm kh p thì làm sao ông có th bi t r o s c ch t sinh t trùm kh p? T i sao s c ch t trùm kh p? Vì s c t c là tâm. N u nh v y, không c n ph i nhi p Ph t tr v ngu n tâm m i g i là quán Ph t trong tâm. Hi u rõ nh th thì không nh ng hi u sâu c ý Ph t mà c ng là v t h n th ng tình”.

*Tông c nh l c* ghi: “T tâm trùm kh p t t c ch . Vì th , n u th y tha Ph t thì th y t Ph t, ch không phá ho i c nh gi i c a t , tha, vì ch là m t tâm mà thôi. Chúng sinh nh khuôn bao ph t ng Ph t, n u p v c khuôn thì th y ct Ph t, mà c ng th y c tha Ph t. T i sao v y? Tuy th y tha Ph t nh ng c ng là th y t Ph t, vì t m t khuôn úc ra, mà c ng không ho i tha Ph t. B i l , trên b n ch t c a t Ph t, dù có bi n hi n ra hình nh c a tha Ph t mà v n là t t ng ph n”. L i nói: “T tâm c m hi n, thân Ph t n ti p d n”. Th nh ng, thân Ph t th ng t ch không có n, i. Tâm th c c a

chúng sinh n... ng nh... n ng l c công... c thù th ng c a b n Ph t mà th y có... n, i, nh  
muôn ngàn hình t... ng trên m t g... ng, khác gì nh ng vi c trong chiêm bao. Hình t... ng  
trên m t g... ng kia ch ng ph i bên trong, ch ng ph i bên ngoài. Tính ch t c a chiêm bao  
ch ng ph i có mà c ng ch ng ph i không, ch là t... tâm bi n hi n, ch... không có quan h... gi  
n Ph t bi n hi n.

Vì th... , nên bi t, khi t nh nghi p chín mu i thì hành gi th y thân Ph t. Khi qu... ác s p  
thành thì tâm hi n a ng c, nh ng i có ph... c c th i c m n m á nh ng tr thành  
vàng, ng... i có nghi p b n cùng thì c m n m vàng nh ng tr thành á. á không ph i là  
vàng mà vàng t... hi n, vàng không ph i là á mà á t... bày. Có... c vàng ch là tâm sinh,  
á hi n bày ch t... tâm hi n. Nh ng s chuy n bi n y là do t... tâm c a ta, ch không do  
âu khác mà có á, vàng. Kinh *Chánh pháp ni m x* ghi: “Nh... h a s thông minh, khéo léo,  
s... d ng... lo i màu s c, anh ta s... d ng màu tr ng thì v... ra màu tr ng. Anh ta s... d ng  
màu... , màu vàng, màu xám tro, màu en thì v... ra màu... , màu vàng, màu xám tro, màu  
en. Tâm nghi p ví nh... h a s c ng theo... ây suy ra mà bi t. Tâm nghi p ngh... n màu  
tr ng thì s... d ng màu tr ng;... trong cõi tr i, cõi ng... i v... ra màu tr ng. Màu tr ng có ý  
ngh a gì? Màu tr ng ch v... vi c không b... các d c, các l u d... b n làm ô nhi m. Tâm nghi p  
ví nh... h a s s... d ng màu... ;... trong cõi tr i, cõi ng... i có th v... màu... . Màu... có ý  
ngh a gì? Màu... ch v... s... a thích thính, h... ng, v... , xúc. Tâm nghi p ví nh... h a s s  
d ng màu vàng;... trong cõi súc sinh có th v... ra màu vàng. Màu vàng có ý ngh a gì? Màu  
vàng ch v... nh ng chúng sinh u ng máu, n th t l n nhau; tham lam, gi n d... , si m ê, gi t h i  
v i nhau. Tâm nghi p ví nh... h a s s... d ng màu xám tro;... trong cõi ng... qu suy t... , quán  
sát... v... ra màu xám tro d... b n. Màu xám tro có ý ngh a gì? Màu xám tro ch v... thân kia  
gi ng nh... r ng cây b... thiêu t... , mà c ng ch v... s... ói khát làm khó ch u, các th... kh b c  
bách. Tâm nghi p ví nh... h a s s... d ng màu en;... trong cõi a ng c v... ra màu en.  
Màu en có ý ngh a gì? Màu en ch v... nh ng nghi p ác nh... r i vào a ng c có b c  
t... ng b ng s t màu en, b... trói, b... t thân th... en ngòm. Tâm nghi p ví nh... h a s khéo  
s... d ng màu s c thu c v... thi n nh, ngh v c nh gi i trong sáng... khéo v... ra nh ng  
màu s c t... i p. T... t c... u là t... tâm, ch không ph i do m t ng... i nào khác làm ra. Vì  
th... , nên bi t, tâm nghi p ví nh... h a s s... d ng màu s c thu n t nh v... t nh... c ng theo... ây  
suy ra mà bi t”.

Kinh *Bát chu tam mu i* ghi: “Khi... c tam mu i này, b... tát dù a ng ng i ch c a  
mình nh ng th y Ph t A Di à, nh có ng... i nghe n... c T Da Ly có dâm n Am La Bà  
L i, n... c Xá V có dâm n Tu M n Na, thành V... ng Xá có dâm n... u Bát La Bàn Na.  
Khi y có ba ng... i khách mà ng... i nào c ng u nghe ng... i khác khen ng... i ba cô kia vô  
cùng xinh p. Ngày êm, ba ng... i khách... u ôm lòng th... m yêu tr... m nh cho n trong  
gi c chiêm bao c ng th y hình bóng ki u di m kia. Khi gi t mình th... c d y, c ba ng... i... u  
suy ngh... r ng: “Cô kia không... n, ta c ng không... i mà vi c dâm thành t... u”. Do ó, h... ng  
t... t c pháp... u nh... v y ch ng? H... n b ch với b... tát B... t à Hòa, b... tát nói: “Th... t v y,  
các pháp... u t... t tâm sinh ra”. Ba ng... i khách li n... c b... t thoái chuy n”.

trong cõi n... c này, nghe danh hi u Ph t A Di à, b... tát th... ng ni m. Vì th... ng  
ni m nên b... tát th y Ph t A Di à, nh có ng... i i xa... n m t a ph... ng khác, tâm t  
nh... v... quê x... a, v... ch ng, bà con thân thu c, tài s... n. Trong gi c chiêm bao, ng... i y tr  
v... c h... ng th y v... ch ng, bà con thân thu c vui m... ng, trò chuy n v... i nhau. Khi gi t  
mình th... c d y, ng... i y k... l i cho ng... i tri th... c bi t v... nh ng vi c m... ng m c a mình.

i lo i nh... v y, nghe danh hi u Ph t... ph... ng h... ng nào, b... tát th... ng nh... n  
ph... ng h... ng y và c ng mong mu n th y Ph t, b... tát th y t... t c Ph t, nh có th y t  
kheo quán t... ng x... ng c t c a ng... i ch t... tr... c m t mình. Có khi quán t... ng x... ng  
c t màu xanh, có khi quán t... ng x... ng c t màu tr ng, màu... , màu en. Nh ng x... ng  
c t kia không có ai... em... n, không có x... ng c t kia, mà c ng không t... ch khác... n, ch





nhân duyên sinh diệt mà có, chúng không phải không có u sinh và Tánh mà giống là vô sinh". Lu n Trung quán ghi:

*"Các pháp do duyên sinh,  
Ta nói tất cả là không.  
Đó gọi là gì danh,  
Chúng là nghĩa trung o".*

L i nói: "Các pháp không tồn sinh, không tồn cái khác sinh, không chúng sinh mà chúng không phải vô nhân, cho nên nói vô sinh..."

L i nói: "Như có người xây cất nhà cửa, nếu xây cất trên mặt đất thì tùy ý không có chướng ngại gì. Nếu xây cất giữa biển không thì không bao giờ được. Các pháp Phật thuyết pháp thán đả vào chân và t c , không phá bỏ cái gì danh nói thì tất cả các pháp. Người trí nóng lòng s tr u t c u sinh và Tánh , bị trở th c a sinh không thể có tất cả là vô sinh chân thật. Đây nói tâm thanh tịnh thì cõi Phật thanh tịnh. Kinh sư bị cái sinh trôi bu c, nghe nói sinh li n ngh là sinh, nghe nói vô sinh li n ch p là không sinh, ch không bị t sinh t c là vô sinh, vô sinh t c là sinh. Vì không bị t rõ lý này nên họ kh i tâm tranh chấp th phi, kinh chế người c u sinh và Tánh . Ôi, thế là mê l m làm sao!"

Tr ung Lô nói: "Người cho rằng sinh là sinh, đó là l i ch p sai l m thu c th ng ki n. Người cho rằng vô sinh là không sinh, đó là l i ch p sai l m thu c o n ki n. Sinh mà không sinh, không sinh mà sinh, đó là nh t ngh a ". V nh Minh nói: "Ngay n i tánh c a t ng thì đ ng không lia th . Ngay n i t ng c a tánh thì th không lia đ ng. Nếu mu n tán đ ng tánh thì chính là tán đ ng t ng. Nếu mu n h y di t t ng thì ch là h y di t tánh mà thôi". Thiên Nh nói r ng: "Tánh có th hi n bày tu ng, không sinh t c là sinh. T ng do tánh mà hi n bày, sinh t c là không sinh".

V y thì trong âm thanh mà không phải âm thanh như âm vang c a n c, c a cây, c a gió; trong sắc mà không phải sắc như cây báu, lan can, âu có ng v i cái ngoạn không c a khối t t, tro bay, chúng âu có ng v i quy n thu c c a ma phá b nguyên lý nhân quả .

### **3- Không phải tâm mà chúng không phải t ng**

Lu n T bà sa ghi: "Bát m i phát tâm, tr c tiên phải nh ngh n s c t ng, t ng th , t ng nghi p, t ng qu , t ng đ ng c a Phật, đó là s c đ ng công b c h . K ti p, tâm nh ngh n m i tám pháp b t c ng c a Phật, đó là s c đ ng công b c trung. K n a, tâm nh ngh n th t t ng Phật, đó là s c đ ng công b c th ng. Bát không v ng m c vào s c thân và pháp thân. K nói r ng:

*Không tham m s c thân,  
Không chấp ch t pháp thân,  
Khéo biết t t c pháp,  
Th ng t ch nh h không".*

Lu n B o tánh có nói: "Vì đả vào nghĩa Phật, kinh ghi: "Phật Bồ A Nan rằng, Như Lai không phải là pháp có thể th y, cho nên nhãn thức không thể th y c Như Lai". Vì đả vào nghĩa Pháp, kinh ghi: "Pháp không phải là i u có thể nói, cho nên nh thức không thể nghe c Pháp". Vì đả vào nghĩa T ng, kinh ghi: "T ng nghĩa là vô vi, cho nên thân tâm



- Linh cây trồng xanh thì tiếng sấm mà tr hoa, cây trồng kia không có tai mà thì sao nó nghe được âm thanh? Nếu nó không nghe được âm thanh thì tại sao nó tr hoa? Linh à, nếu do tiếng sấm mà nó tr hoa thì tất cả các vật khác là ra cũng tr hoa? Thỉnh thoảng không thấy bàn chải bắt cũng theo đây suy ra mà biết.

- Linh chàng dưng nghi ngờ rằng là bị lừa dối, anh ta liền nhìn ngẫm mà tìm toan gì để bắt lừa dối kia. Thấy ông, nhà ông mà yên không có phép vào trồng, trồng ác cũng không nghe mà nhà ông mà yên. Nhưng lòng tính thì không thấy bàn chải bắt cũng theo đây suy ra mà biết.

- Linh có người xa muốn đi, anh ta đứng chân, tìm người mà ngồi nhà hoang vắng. Giữa đêm, có một con quạ cắp một cây chổi trên tay anh ta. Có một con quạ thì hai người theo, bắt ông bắt người, quát rống:

- Đó là vật của tôi.

Con quạ thì nói:

- Tôi mang nó.

Con quạ thì hai người nói:

- Thưa ông do tôi mang nó.

Hai con quạ thì con nếm một cánh tay thầy chổi mà giành giật quyền lợi với nhau.

Con quạ thì nói:

- Đây có người, chúng ta phải đi cho ra đi.

Con quạ thì hai người nói:

- Thầy chổi này do ai mang nó?

Anh ta trầm ngâm suy nghĩ, hai con quạ có sự cảm nhận phi thường, ta nói đi cũng chú ý mà thôi, đầu ông nói thì, liền nói:

- Thầy chổi này do con quạ thì mang nó.

Con quạ thì hai người nói như vậy thì người ùng ùng, nó nếm cánh tay của anh ta bắt lấy ra, và bắt xuông. Con quạ thì em cánh tay của thầy chổi lập dính vào chỗ bắt kia. Cứ tiếp tục như thế, hai tay, hai chân, đầu, thân của anh ta hoàn toàn thay đổi. Hai con quạ thì cái thầy ã hoán đổi kia xong, chúng lau mi mắt, cười. Anh ta miên man suy nghĩ: "Chính một tay thầy chổi ã biến thành như thế này. Bây giờ, hình hài này là tất cả thầy chổi lập vào". Trong tất cả thế này, anh ta quán trọng thân khác nên không nghĩ đến mình, không cung kính, không sinh tâm yêu mến vì con cho nên vì mình nghĩ lại trách móc, nhảm nhí, anh ta cũng như vậy. Vì là thân khác nên không còn kiêu mạn nữa. Về sau, bắt ông bắt, anh ta nói: "Nếu là thân khác thì không có ta. Nếu không phải là thân khác thì cái thân khác thì hiện tại này, trong đó cũng có gì là thân khác, không phải ta, mà cũng không phải ông có ta, ta cũng không có bên chỗ chân tay, thân khác cũng không có bên chỗ chân tay. Xưa nay, nó hình thành như vậy", lập tức anh ta bắt tất cả pháp là ngã, mà cũng không phải ngã. Tất cả chỉ là hình vng mà thôi. Nhưng lòng quán chiếu không thấy bàn chải bắt tất cả thế này Ph, tha Ph cũng theo đây suy ra mà biết.

- Linh Thấy Khâu Khai là kẻ nghèo khổ, anh ta tin người giàu sang nói rằng vào là không bắt cháy, vào nhà không bắt chìm, tay trên cao rồi xuông không bắt tay dính gì hết. Vì tin người lừa dối kia, nên anh ta cũng bị lừa dối. Thấy ông, kẻ nghèo

y không có phép thu t c a ng i kia. Tham d c không th ngh bàn c a i b tát mong c a v b o v ng c a Ph t c ng theo ây suy ra mà bi t.

- L i nh hang sâu tr ng r ng, tùy theo âm thanh phát ra mà có ti ng vang d i. Ti ng vang d i kia không ph i t h không n, không ph i t hang sâu n, c ng không ph i t âm thanh n. N u ti ng vang d i t h không n thì h không ph i có ti ng vang d i. N u t hang sâu n thì trong hang sâu, b t c lúc nào c ng có ti ng vang d i. N u t âm thanh n thì ch t b ng ph ng, ti ng vang d i c ng lan truy n, cho n ti ng vang d i không ph i hòa h p n, không ph i nhân duyên n, không ph i t nhiên n. T ng âm thanh không th ngh bàn c a i b tát không n, không i c ng theo ây suy ra mà bi t.

- L i nh nhà o thu t s d ng o thu t, em con ng a mà ông tr ng gi yêu m n b vào cái bình nh , bình không l n thêm mà con ng a v n ch y nh y lung tung m t cách t nhiên. Tr ng gi bày th c n xong, con ng a v n c c t ch c . Pháp huy n thu t không th ngh bàn c a i b tát bi n hi n c o i Ph t c ng theo ây suy ra mà bi t.

- L i nh thu c ha tr ch ca, ng i ta s d ng m t l ng thu c này bi n m t ngàn l ng ng thành vàng ròng. Th nh ng, không ph i m t ngàn l ng ng có th ch bi n thành thu c c. Thu c tinh ch không th ngh bàn c a i b tát bi n hi n c o i u tr thành c o i t nh c ng theo ây suy ra mà bi t.

- L i nh có ng i s d ng thu c an thi n na bôi vào m t mình, tuy ng i y i vào ch n ông ng i nh ng nh ng ng i khác không th nào th y c. Công d ng thu c không th ngh bàn c a i b tát trong m i ni m sinh đi t liên t c mà c cái thân vô sinh c ng theo đây suy ra mà bi t.

- L i nh h ng th m vô nan th ng, n u có ng i s d ng h ng th m này bôi lên m t tr ng thì khi dóng tr ng lên, t t c quân ch u b ch y tán lo n.

- L i nh Chuy n Luân Thánh V ng có h ng th m h i t ng, n u ng i ta t m t viên thì vua và t quân u bay vút lên h không. H ng chánh ni m không th ngh bàn c a i b tát hàng ph c c b n ma quân, v t thoát ba c o i c ng theo ây suy ra mà bi t.

Vì th , nên bi t, Ni m Ph t tam mu i không th ngh bàn, nh l chân lông không th ngh bàn c a Ph Hi n, nh cái b ng không th ngh bàn c a phu nhân Ma Da, nh tr ng th t không th ngh bàn c a T nh Danh, nh cái bình nh không th ngh bàn c a u bà di C Túc. T i sao v y? Vì t t c các pháp u không th ngh bàn. N u có m t pháp nào b ng m t m y lông mà có th ngh bàn thì không ph i là bi n pháp gi i tánh.

Nh trên ã nói tâm, nói c nh, nói h u t ng, nói vô t ng u là pháp ngh bàn. Nh ng n u th nh p c c nh gi i gi i thoát không th ngh bàn thì bi t t t c m i s phân bi t v tâm, c nh, h u t ng, vô t ng ni m Ph t c ng u không th ngh bàn.

## Ch ng VI

# X NG TÁNH

T t c thánh hi n u t u t p x ng h p v i t tâm . Vì pháp tánh vô biên, nên bi n h nh không th nào l ng c. Cho nên, trong m t giây phút ã tr i qua kh p ba vô s ki p ho c ã tr i qua s ki p nh cát c a sông H ng mà ch a y m t ni m. Bàn lu n v ph m vic a các a v c ng nh nói v các d u chim bay. Nói v bóng dáng c a th i gian quá kh , hi n t i c ng nh nói v gi t n c m t ph i ngoài n ng g t, nh n ho a r i r ng tr c c n gió l c, nh loài không có chân mà mu n ch y n u b t ph A Di ã thì làm sao i n ch gi i thoát? C n c ch m l t mà mu n ch ng qu nhanh chóng, n u bi th ng v Tây Ph ng thì không còn cách xa, nh n m màu s c, màu en là màu sau cùng; nh muôn ngàn dòng dòng sông, cu i cùng u tuôn ch y v bi n c . Nay ng v ph ng di n các h nh c a i th a tóm thu vào m t h nh, tôi trình bày i khái n m môn:

1. *H nh tín tâm.*
2. *H nh ch quán.*
3. *H nh l c .*
4. *H nh bi nguy n.*
5. *H nh x ng pháp.*

## 1. H nh tín tâm

Kinh *Hoa Nghiêm* ghi: “Ni m tin là b c u vào o, là m c a t t c công c”. T t c các h nh u l y ni m tin làm chánh nhân cho n viên mãn qu b ch là hoàn thành cái g c ni m tin này, nh h t lúa gieo xu ng t, n khi thu ho ch c ng không khác v i h t lúa ã gieo; nh m ng tre non m i nhú, n khi có cành lá r m r p thì tr c sau ch là m t g c. B tât m i phát tâm u d a vào n ng l c c a ni m tin này thành t u. T t c ng i tu T nh hoàn toàn d a vào ni m tin này làm c n b n:

- M t là tin c n b n trí, b t ng trí c a Ph t A Di ã v i ta không khác, nh kho ng h không mà m t tr i chi u soi thì sáng t , mây en che khu t thì t i t m mù m t. H không v n không có ánh sáng, t i. V y thì mây v i m t tr i không ngoài th c a h không.

- Hai là tin Ph t A Di ã t khi phát nguy n n tr m tri u ki p, Ngài làm c t t c vic khó làm, nh n c nhi u i u khó nh n. ta c ng có kh n ng làm c nh th . T i sao v y? Vì ta t nh l i t ki p vô th n i chìm liên miên trong ba ng d , ch u s sinh kh , ch t kh , mang lông i s ng kh , n m gi ng s t, ôm c t ng kh . T t c n i kh vô ích y, ta u có kh n ng ch u ng c; hu ng chỉ ngày nay, v n h nh c u v t chúng sinh c a b tât, ch ng l ta không th th c hành c sao?

- Ba là tin Ph t A Di ã có vô l ng trí tu , vô l ng th n thông và thành t u vô l ng nguy n l c. Ta c ng s c nh th . T i sao v y? Vì trong t tánh ph ng ti n c a Nh Lai có các vic không th ngh bàn nh th , mà ta v i Nh Lai c ng ng m t th t tánh thanh t nh.

- B n là tin Ph t A Di ã không n, không i. Ta c ng không n, không i. Cõi Ta Bà và cõi Tây Ph ng không ng n cách ng t k tóc, n u ta mu n th y thì li n th y. T i sao v y? Vì t t c các c Ph t u l y pháp tánh làm thân, làm cõi n c.

- N m là tin Ph t A Di ã tu hành tr i qua s ki p cho n khi ch ng qu không d i i m t giây phút. Nay ta c ng không d i i m t giây phút mà ngang b ng a v c a các c Ph t. T i sao v y? Vì s phân chia th i gian là thu c v nghi p, mà trong bi n pháp gi i thì nghi p không có b n ch t chân th t.

Tin hi u nh th chính là tâm u tiên b c vào o, t c là tin h nh t nh c a t t c các c Ph t.

## 2- H nh ch quán

X a nay, i v i các kinh nh kinh *Viên giác*, kinh *L ng Nghiêm*, kinh *Hoa Nghiêm* và các kinh *Ph ng ng*, các h c gi trình bày r ng v các môn quán. Ch có ba pháp quán c a tông Thiên Thai trình bày r t th ng t t, ch bày ph ng ti n c a nh t tâm, là t p h p ch tr ng y u c a các pháp, là con ng t t c a s tu hành, không có m t pháp nào v t qua ba pháp quán này. Tông ch c a Tây Ph ng có m i sáu pháp chánh quán. Th nh ng, trong pháp quán nào c ng bao hàm ba ngh a này. Tông Thiên Thai gi ng kinh tr c ti p s d ng ba tóm thu m i sáu pháp quán kia. Sách *Di u tông* sao ghi: “Trong tánh, th c a ba c là ba thân c a các c Ph t. Ngay n i ba thân, ba c này là ba pháp quán trong nh t tâm c a ta. N u không ph i nh v y thì th y bên ngoài có Ph t, c nh không ph i là tâm. V y thì làm sao g i là pháp quán tuy t i c a viên tông c? C ng có th b o r ng ba thân c a A Di à là pháp thân, ba pháp quán c a ta là bát nhã. Khi pháp quán thành t u thì th y Ph t t c là gi i thoát. Nói m t pháp quán mà y c ba ngh a, nh ch y trong ch Ph n. Quán Ph t ã nh v y thì quán y báo, chánh báo c ng không khác”. N u mu n hi u r ng thì xem trong *S sao*. ây không th nào thu t l i y cho c. n nh thi ns Ôn L ng ch dùng m t ti ng ni m Ph t nh p vào ba pháp quán. Nói ni m Ph t c ba pháp quán thì c ng nh nói ngay m t ti ng ni m Ph t li n th u su t th c a ch th ni m này r ng không, nên it ng ni m c ng không có t ng. Nh v y, ngay khi ni m Ph t có Không quán; c Ph t it ng t c là ng thân, t c là cái tâm phá ki n t ho c. Tuy th c a ch th ni m r ng không, it ng ni m không có t ng, nh ng không ng is rõ ràng c a ch th ni m, s hi n bày c a it ng ni m. Nh v y, ngay khi ni m Ph t có Gi quán; c Ph t it ng t c là báo thân, t c là cái tâm phá tr n sa ho c. M t khác, ngay khi ch th ni m, it ng ni m ur ng không t c là ch th ni m, it ng ni m hi n bày. Ngay khi ch th ni m, it ng ni m hi n bày t c là ch th ni m, it ng ni m v ng l ng. Do ó, Không quán, Gi quán t n t il n nhau. Nh v y, ngay khi ni m Ph t có Trung quán; c Ph t it ng t c là pháp thân, t c là cái tâm phá vô minh ho c. Cho nên, ngay cái nhân ni m Ph t thì r t cu c y c ba , b n cõi t nh kia thanh t nh nh c m m th t b i r i bi n t ai thành vàng ròng.

ây chính là môn quán pháp gi i viên dung không th ngh bàn.

## 3- H nh l c

Lu n *i th a kh i tín* ghi: “T s chánh tín tr l i, n khi s p vô s ki p th nh t, trong pháp chân nh , b tát hi u sâu s c s tut phi n ti n v n l i a t ng. Vì bi t th c a pháp tánh xa l i a tham lam, nên b tát tùy thu n pháp tánh tu t p b thí ba la m t. Vì bi t pháp tánh không nhi m ô, xa l i a t i l i c a ng d c, nên b tát tùy thu n pháp tánh tu t p trì gi i ba la m t. Vì bi t pháp tánh không kh , xa l i a phi n não gi n h n, nên b tát tùy thu n pháp tánh tu t p nh n nh c ba la m t. Vì bi t pháp tánh không có t ng c a thân tâm, xa l i a s l i bi ng, nên b tát tùy thu n pháp tánh tu t p tinh ti n ba la m t. Vì bi t pháp tánh th ng nh, th không có lo n ng, nên b tát tùy thu n pháp tánh tu t p thi n nh ba la m t. Vì bi t th c a pháp tánh sáng su t, xa l i a vô minh, nên b tát tùy thu n pháp tánh tu t p bát nhã ba la m t”. Lu n *Trí* ghi: “Vì quán sát t t c các pháp u t t cánh không, nên b tát không sinh tâm tham lam. T i sao v y? Vì trong t t cánh không không có tham lam, vì g r c a tham lam ã b ch t t cho n b tát quán sát bát nhã ba la m t t t cánh không, nên b tát không bao gi sinh tâm si mê. S d nh v y là t i sao? Vì Ph t nói t t c các pháp không có cho, không có nh n, không có gi i, không có ph m cho n không có trí mà c ng không có ngu”. L i nói: “B tát tuy b thí nh ng không th y có s b thí, vì b

tát b thí mà tâm r ng rang thanh t nh. B tát suy ngh : S b thí kia thì r ng không, không có gì c , vì chúng sinh c n nên b tát cho, nh a bé l y t làm vàng b c, ng il n không th y ó là vàng b c nên hào phóng cho nó, nh ng th t ra cho mà nh không cho". N m pháp kia c ng theo ây suy ra mà bi t. ó là nói b tát tu t p l c . Còn ng i tu T nh thì không có danh t ng sai bi t nh v y, c ng không có h nh nào v t qua c m t h nh Ni m Ph t này mà y sáu ngh a:

1- X b các t p ni m là th c hành b thí. L i n a, vì chuyên chú vào ti ng ni m Ph t, nên tâm không có tr ni m, không có x ni m. ó là b thí x ng h p v it tánh.

2- Trong ni m nào c ng u tanh t nh, ó là th c hành trì gi i. L i n a, vì chuyên chú vào ti ng ni m Ph t, nên tâm không mong c u di t các ni m. ó là trì gi i x ng h p v it tánh.

3- Nh ng ni m l ng x ng v th gian u l ng l , ó là th c hành nh n nh c. L i n a, vì chuyên chú vào ti ng ni m Ph t, nên tâm không dính dáng n s d p các ni m. ó là nh n nh c x ng h p v it tánh.

4- T t c các ni m u không lui s t, ó là th c hành tinh ti n. L i n a, vì chuyên chú vào ti ng ni m Ph t, nên tâm không ch p vào các kh h nh. ó là tinh ti n x ng h p v it tánh.

5- c Ni m Ph t tam mu i, ó là th c hành thi n nh. L i n a, vì ni m nào c ng u là Ph t, nên tâm không m say thi n v. ó là i nh.

6- Th u su t c cái nhân c a vi c ni m Ph t là ngay khi ni m t c là Ph t, ó là th c hành trí tu . L i n a, vì ni m v n ch ng ph i có, Ph t v n ch ng ph i không, nên tâm không r i vào l i ch p o n, th ng. ó là nh t thi t ch ng trí.

Cho nên, m t môn Ni m Ph t có th tóm thu các h nh. T i sao v y? Vì Ni m Ph t là pháp môn nh t tâm, ngoài tâm không có các h nh nào khác, nh ng c ng không ph b các h nh. N u ph b các h nh thì c ng t c là ph b tâm.

#### 4- H nh bi nguy n

Các c Ph t, các v b tát có bi n tánh vô t n, có s cúng d ng, s trì gi i, s b thí vô t n cho n làm nhi u s l i ích c ng vô t n, nh Ph Hi n phát m i i nguy n: "Khi cõi h không, cõi chúng sinh không cùng t n, thì nguy n này c a ta c ng không cùng t n. Nghi p lãn c a thân, mi ng, ý luôn luôn ho t ng tích c c g i là nguy n v ng". T t c các c Ph t u thành t u nguy n v ng nh th , cho nên ch ng qu ni t bàn t i h u. B n môn tr c trong *T nh ng ni m môn* c a b tát Thiên Thân cho s l bái, s tán d ng, s phát nguy n, s quán sát là thành t u môn nh p công c; cho h i h ng n t t c chúng sinh phi n não, nh b t n i kh c a th gian là thành t u môn xu t công c. B tát tu t p *Ng ni m môn* thì mau chóng thành t u tu giác vô th ng.

*H i*: Ph t và chúng sinh v n không có gì c nh kinh *T nh Danh* ghi: "B tát quán sát chúng sinh nh ti ng vang d i, nh chùm b t n c, nh s b n ch c c a cây chu i, nh s lâu dài c a làn i n ch p, nh s c trong cõi vô s c, nh m m lúa b cháy khô, nh s tham lam, gi n d , h y ph m gi i c a b tát c vô sinh pháp nh n, nh t p khí, phi n não c a Ph t, nh ng i n m chiêm bao th y mình ã th c d y". B tát quán sát chúng sinh là nh th . V y thì chúng sinh v n không. B tát luôn luôn làm l i ích cho chúng sinh, ch ng l b tát không th y chúng sinh huy n nh hoa m trong h không sao?

áp: Lu n Trí ghi: “Th Tôn nói không có Ph t phá b cái ch p v Ph t, ch không ph i nói ch p ch t vào cái t ng không có Ph t. Vì th , nên bi t, nói không có chúng sinh quét s ch cái ch p có chúng sinh, ch không ph i nói m c k t vào cái t ng không có chúng sinh”. T nh Danh nói: “B tát quán sát xong, t nói r ng ta s vì chúng sinh mà thuy t pháp này, ó là tâm t chân th t”. i u y c ng cho bi t b tát không n m b t cái t ng không có chúng sinh. L i n a, b tát thuy t pháp này vì s l i sinh chân th t, vì tâm bi nguy n chân th t, ch không ph i ch vì vi c c u chúng sinh. Kinh *Bát nhã* ghi: “B tát thâm nh p tâm i bi vô b b n nh ng i cha hi n vô cùng au xót khi th y a con mình b ch t vì không có th c n. Th nh ng, a con này v n h o thì th nào nó c ng ph i ch t”. C ng v y, các c Ph t bi t các pháp r ng không, r t cu c u không có b n ch t chân th t. Chúng sinh ngu si không bi t l này. Vì th , cho nên, trong pháp r ng không mà say s a m nhi m. Vì b m nhi m, cho nên chúng sinh r i vào i a ng c. Do ó, các c Ph t thâm nh p tâm i t , v n d ng tâm t bi qu ng i c ng chính vì chúng sinh r ng không, c ng chính vì chúng sinh d i trá lao vào con ng sinh t nguy ng p. Các c Ph t âu có vì m t lý do khác mà lui s t tâm bi nguy n bao la. Nên bi t, b tát luôn luôn phát nguy n sinh vì hi u thâm sâu ng a không có chúng sinh. T i sao v y? N u th y có m t chúng sinh nào thì c ng còn có ngã, tâm t bi vì v y mà kém c i, âu có th th c hành các h nh l i ích nh th . Tiên c nói: “Ch a b c lên a v c u cánh thì hoàn toàn là môn t l i. T b c s tâm th p tín tr i qua các giai v nh th p tr , th p nh, th p h ng, th p a, th ng n di u giác, tr c khi thành Ph t tu h nh Ph Hi n v n là t l i. Còn môn l i tha ph i b c lên a v di u giác, sau khi thành Ph t tu h nh Ph Hi n m i là h nh l i tha”. c Ph t d y các th y t kheo: “Qu báo công c r t thâm sâu, không có ng i nào bi t cái nhân công c c qu báo thù th ng nh ta ã bi t. Ta tuy ã thành Ph t nh ng tâm v n a thích tu nhân công c không bao gi bi t . Tuy bi t công c không có b n ch t chân th t, nh ng tâm a thích tu công c c a ta không h thôi ng”.

Vì th , nên bi t, bi n h nh vô biên không th dùng sào tre, th c g mà có th o c áy bi n sâu th m th m kia, nh a bé ngu si th y ng i khác ch cây sào d ng ng tr c c a, nó bèn cho là cây sào cao n gi a tr i, v i vàng nói r ng kho ng cách t m t t n tr i cao l ng l ng ch b ng chỉ u dài hai cây sào kia. S hí lu n v Ph t pháp c ng theo ây suy ra mà bi t.

## 5- H nh x ng h p v i pháp tánh

Bi n pháp gi i thì vô l ng vô biên, bi n h nh c a b tát c ng vô l ng vô biên. N u mu n dùng b t màu, bút m c tô v h không thì th t là vô ích, vì pháp gi i bao la vô h n, làm sao tìm c d u v t? Cho nên, h nh x ng h p v i t tánh c a b tát ch ng ph i có, ch ng ph i không, ch ng ph i hành, mà c ng ch ng ph i không hành, ch là h nh x ng h p v i pháp tánh t t i mà thôi.

1- B tát t t c chúng sinh r t cu c n a v vô d ni t bản mà cõi chúng sinh không gi m b t, nh con r i b c lên hí tr ng rõ ràng là di n nh ng trò bu n, vui. Nh ng th t ra, con r i kia ch là m t l p bìn, r ng không, không có gì c . ó là h nh x ng h p v i pháp tánh.

2- B tát i vào a ng c vô gián mà tâm t không có phi n não, gi n h n; i vào a ng c mà không có t i ác; i vào cõi súc sanh mà không có các l i vô minh, kiêu m n, v.v...nh cô gái h Thanh kia h n lìa kh i xác i tìm l c thú cho n khi cô y sinh con mà thân v n th ng bên c nh cha m . ó là h nh x ng h p v i pháp tánh.



3- T thân c a b tát nh p nh, thân khác xu t nh. M t thân nh p nh, nhi u thân xu t nh. T thân h u tình nh p nh, t thân vô tình xu t nh, nh mãnh h x c thây ch t ng d y qu l y, nh y múa. ó là do mãnh h a thích vui ùa, ch thây ch t v n không bi t gì. ó là h nh x ng h p v i pháp tánh.

4- B tát vào trong thân hình m t chúng sinh nh bé v n hành bánh xe i pháp, t cháy bó u c i pháp, phát ti ng s m i pháp, làm s p cung ma, ch n ng a c u, vô lu ng vô biên chúng sinh nh ng mà chúng sinh nh bé kia không h hay bi t, nh v nh c th n c a Thiên ch y tr n vào m i c a cô gái, m i ng i tìm ki m không ra, mà cô gái kia c ng không h hay bi t. ó là h nh x ng h p v i pháp tánh.

5- Mu n tr lâu i, b tát li n em th i gian trong kho nh kh c kéo dài thành vô l ng vô s tr m ngàn c tr m tri u ki p. Mu n tr mau chóng i, b tát li n em th i gian vô l ng vô s tr m ngàn c tr m tri u ki p rút ng n l i trong kho nh kh c, nh a bé xem òn kéo quân ch y vòng vòng mãi không có u uôi. ó là h nh x ng h p v i pháp tánh.

Vì v y, n u ng i ch ng c h nh không th ngh bàn nh th thì t nh c a các c Ph t trong ba th i gian thu vào m t ni m không sót. ó là h nh trang nghiêm t nh c a b tát v n d ng trí chi u vô t th y, ch không ph i tri ki n th ng tình có th suy l ng. T i sao v y? Vì t tánh siêu vi th t th y m i s suy l ng.

## Ch ng VII

# VÃNG SINH

Ch có Nh Lai m i ch ng c qu v ni t bàn c u cánh mà thôi. Nh th a ch p *không*, phá có, ó là s t ch di t gi danh. Tuy b tát phát sinh trí tu vô l u chân th t, nh ng còn ph i phá b t ng ph n vô minh; hu ng chi nh ng ng i c n c kém c i, s gi i ng non kém nh m t gi t n c trong bi n c bao la mà v i vàng khoe khoang trí tu ngông cu ng. H quy t oán r ng không còn th thân i sau n a. H cho phóng túng là t t i, cho tu hành là trời bu c. ó là t gi t ch t mình c ng là gi t ch t ng i khác, c ng nh r u c. Khi Ph t còn th gian, có m t th y t kheo ct thì n sinh tâm t ng th ng m n cho r ng ã c qu a la hán, nên không còn tinh ti n tu hành n a. n khi lâm chung, v y th y thân trung m trong t thi n, li n phát sinh tà ki n, nói r ng: “Không có ni t bàn, Ph t ã d i g t ta.” Vì kh i ác ki n sai l m nh v y, nên khi m t thân trung m trong t thi n, li n hi n thân trung m trong a ng c A T. Khi qua i li n r i vào a ng c A T. T kheo y có trì gi i, có to thi n, nh ng vì kh i m t ni m sai l m cho r ng ch ng qu , cho nên r i vào a ng c ent i. Ng i tu thi n ngày nay c chút ít cho là , sinh tâm buồng lung không nghiêm trì gi i lu t thì qu báo ác kia không bi t s nh th nào? Ng i x a nói: “Không sinh v T nh thì sinh v cõi nào?”. Con ng tu t p tr i qua ba vô s ki p còn xa xôi di u v i. i v i các pháp môn khác ã có bi t bao nhiêu ng i thoái th t o tâm! Vì v y, x a nay, các b c thánh u ch tr ng pháp môn T nh . Nay tôi trình bày sáu lo i làm kim ch nam:

1/ B tát sinh vào cõi ng i.

2/ B tát sinh vào cõi tr i âu Su t.

3/ B tát sinh vào cõi tr i Tr ãng Th .

4/ B tát sinh ngoài ba cõi.

5/ Khi m i phát tâm, b tát sinh vào nhà c a Nh Lai.

6/ Khi tu t p ba vô s ki p, b tát sinh vào m i ph ãng th gi i làm l i ích cho t t c chúng sinh.

### 1/ B tát sinh vào cõi ng i

Kinh *Bát nhã* ghi: “Có b tát trong cõi ng i, n khi i s ãng k t thúc, b tát y sinh tr l i cõi ng i n a”. Tr b c b t thoái chuy n ra, b tát c n c ngu n không th t ãng ãng nhanh chóng v i bát nhã ba la m t, c ãng không th hi n ti n nhanh chóng v i các môn à la ni, các môn tam mu i. trong cõi ng i nh trong nhà l a, vì có tr m th kh cùng nhau trói bu c; ch có i b tát trong cõi ng i m i không b ô nhi m, nh con ng ng b i trong n c mà không b th m t. N u ti u b tát không gieo tr ãng c n lãnh sâu dày thì ti n m t b c mà thoái lui m t tr ãng, làm sao c tam mu i? Nh Xá L i Ph t tu t p o b tát tr i qua sáu m i ki p, n khi tu h nh b thí, b y gi có k n mà y n xin con m t, Ngài li n móc m t con m t a cho. tr c m t Xá L i Ph t, k n mà y ng i con m t, phun n c mi ng, v t xu ãng t, l y chân chà p con m t. Xá L i Ph t suy ãng: “Nh ãng k t ác nh th thì khó có th h , chỉ b ãng ta i u ph c chính m ãnh, mau mau gi i thoát cái kh ãnh t ”. Suy ãng xong, Ngài lui s t o b tát mà h ãng v ti u th a.

- L i nh tiên nhân Phi Hành b m t th n ãng, vì xúc ch m tay c a V ãng phu nhân.

- Thu xa x a, Thích Ca V n b thu c hoan h hoàn làm mê ho c, nên m say ãm n .

Các b c thánh hi n mà còn nh v y, hu ãng chi ãng i m i phát tâm. âu b ãng chuy n ni m A Di à thì tam mu i hi n ti n nhanh chóng, gi thân bên cõi Liên Bang thì v nh vì n xa lia tham d c! Lu ãng ghi: “V i b tát không th y Ph t hi n t i, cho ãnh tâm t ãm n. B tát ãnh th ãng ãng i Ph t, v i b c l i c ãng n Ph t thì nhanh chóng c bát nhã”.

### 2/ B tát sinh vào cõi tr i âu Su t

B tát còn tu t p m t i n a thành Ph t u sinh vào cõi tr i âu Su t. Hành gi mu n theo b tát y thì c ãng ãnh c u sinh v cõi tr i âu Su t. Lu ãng *Th p ãng* ghi: “Thiên cung âu Su t là cõi d c, có nhi u k lui s t. Cõi y còn có ãng i n làm l n m nh tâm tham m c a hành gi . Các thiên n xinh p tuy t v i làm cho ch thiên ph i m say. Sinh v âu Su t, t ãnh không th ãng b các d c, không b ãng sinh v t nh c a A Di à toàn là b n lãnh thanh t nh tu pháp i th a; phi n ão, ãng p ác không bao gi kh i d y, ãnh hành gi d b c l ãnh v vô sinh, nh b tát S T Giác, t khi sinh v âu Su t, v i a thích thiên nh c ãnh b tát không th y c Di L c. Các v ti u b tát còn b m nhi m ãng d c, hu ãng chi k ãnh phu”. Kinh *Di L c th ãng ãnh* ghi: “Hành gi i ãnh vào chãnh nh thì m i c ãnh v âu Su t”, ãnh a là b tát Di L c không có ph ãng ti n ti p d n. V y thì n i v i n âu Su t còn không c u sinh, hu ãng chi c u sinh v các cõi tr i D c gi i có nhi u lo i d c tuy t di u. âu có ãnh khát n c mà l i i vào sa m c, c ãng âu có ãnh mu n tránh s ch t chìm mà l i ãnh ãng n chìm xu ãng áy b i n ãnh.

### 3/ B tát sinh vào cõi tr i Tr ãng th

Lu ãng *Tr i* ghi: “B tát không có ph ãng ti n nh p vào s thi n cho ãnh không có ph ãng ti n tu t p sáu pháp ba la m t. Khi nh p vào s thi n, b tát không nh ãnh n chúng ãnh. Khi tr , khi xu t s thi n c ãng không nh ãnh n chúng ãnh. V i b tát ch

tham m thi n v, cho nên không hoà h p c bát nhã ba la m t v i s thi n. Vì tâm t bi, công c kém c i nên b tát y b qu báo c a s thi n lôi kéo sinh vào cõi tr i Tr ng Th . Cõi tr i này không ph i là cõi H u T ng, c ng không ph i là cõi Vô T ng. Nh ng v y s ng lâu n tám v n i ki p”. Ho c có ng i nói: “T t c nh vô s c u g i là cõi tr i Tr ng Th , vì không có hình t ng nên không th giáo hoá, không th nh m v n c o, th ng là ch c a phàm phu”. Ho c có ng i nói: “Cõi tr i Vô T ng g i là cõi tr i Tr ng Th , c ng không th nh m v n c o”. Ho c có ng i nói: “T s thi n nt thi n, tr cõi tr i T nh C ra, u là cõi tr i Tr ng Th . Nh ng v y khó phát sinh tâm lành, vì tham m tà ki n”. Kinh ghi: “Ph t h i các th y t kheo:

- t trên u móng tay c a ta nhi u hay t trên qu a c u này nhi u?

Các th y t kheo b ch Ph t:

- B ch c Th Tôn, t trên qu a c u này r t nhi u, không th nào ví d cho c.

Ph t d y:

- trên cõi tr i, ch thiên m nh chung sinh tr l i cõi ng i c ng nh t trên u móng tay c a ta, còn ch thiên m nh chung r i vào a ng c c ng nh t trên qu a c u. T i sao v y? Vì h v n ã phát tâm b vô th ng, ho c có v trong thi n nh ch a các ph c m i c sinh tr l i cõi ng i nghe Ph t pháp”. N u là ng im i phát tâm c u sinh v T nh thì th ng nghe c pháp, ti n th ng n a v b t thoái chuy n, âu có m c ph i nh ng l i l m nh th .

#### **4/ B tát sinh ngoài ba cõi**

B tát sinh ngoài ba cõi có hai v th :

1/ Ba b c b tát trong nh th a chi t ph c c phi n não hi n hành, x b thân ph n o n sinh t mà sinh ngoài ba cõi. Vì tâm bi, trí h p hoi, i v i vi c trang nghiêm cõi Ph t, l i ích chúng sinh, nh ng v y không sinh tâm a thích, nên b Nh Lai qu trách. Nh ng v y n u không chuy n tâm tu t p các h nh l c thì không bao gi nh p vào bi n trí i th a.

2/ B tát pháp thân

Kinh *Bát nhã* ghi: “Ph t b o Xá L i Ph t: Có i b tát c sáu th n thông mà không sinh vào cõi D c, cõi S c, cõi Vô S c. T cõi Ph t này n cõi Ph t khác, b tát y cung kính, cúng d ng, tôn tr ng, tán d ng các c Ph t. Xá L i Ph t, có i b tát v n d ng th n thông tham quan t cõi Ph t này n cõi Ph t khác, mà trong các cõi n c y không có thanh v n, bích chi Ph t cho n danh hi u nh th a. Xá L i Ph t, cõi n c y chính là cõi n c c a Ph t Vô L ng Th ”.

Gi i thích r ng b tát có hai h ng:

a/ B tát sinh thân.

b/ B tát pháp thân.

B tát pháp thân ã d th t ki ts , c sáu th n thông. Còn b tát sinh thân không d th t ki ts ho c ly d c, nên c n m th n thông ho c sáu th n thông, không sinh v ào ba cõi mà n th gi i nào c ng u là b c thanh t nh nh t th a, s ng lâu vô l ng vô s ki p. B tát sinh vào cõi kia a thích ch t ch a công c c a các c Ph t. Nên bi t, b tát y sáu th n thông m i c sinh v cõi Ph t Vô L ng Th . Còn k phàm phu nh

n người c b n người n c a Ph t t i p nh n c vãng sinh v cõi Ph t Vô L ng Th . Th t là hi m có làm sao!

V y thì ni m l c không th ngh bàn, vì trong ni m nào c ng u y sáu th n thông.

### 5/ Khi m i phát tâm, b tát sinh vào nhà c a Nh Lai

B c th ng th ng c n thì c n b n trí li n hi n bày, còn ng i m i phát tâm thì b c lên a v th p tr m i ngang b ng v i các c Ph t. Kinh *Hoa nghiêm* ghi: “Có m t th ng b tát tu t p sáu pháp ba la m t tr i qua tr m ng àn c tr m tri u ki p mà không sinh vào nhà c a Nh Lai. B tát y v n là b tát gi danh, vì tuy th y Ph t tánh nh ng ch a sáng t c trí nghi p”. Lu n *Tr ng gi quy t nghi* ghi: “Các v s phát tâm tr rõ ràng là t thi n nh mà hi n bày c môn Trí tu c n b n không. Khi quét s ch mây mù thì trí tu b ng sáng, m i sinh vào nhà trí tu c a Nh Lai, ó là c trú vào ch c trú c a Ph t. Cho nên c pháp môn Ánh sáng trí tu th y kh p t t c c nh gi i c a các c Ph t c c ni m. Do s ki n o này nên không có ki n ch p v th i gian, không gian”. Tr i qua n m giai v tu ch ng (T l ng v, Gia hành v, Ki n o v, Tu o vi, C u cánh v), hành gi mài gi a t p khí, t ng tr ng tâm t bi, g i là tu o v. Do v y nói r ng khi m i phát tâm li n thành chánh giác thì g i là tu o v, nh ng t Thi n Tài i v ph ng Nam c u các b c thi n tri th c. Các v y u nói: “Tr c kia, ta ã phát tâm b vô th ng. Nói r ng làm sao h c cái h nh c a b tát? Làm sao tu cái o c a b tát? Không nói Ph t làm l n m nh Ph t o, không nói c n b n trí nh nh hi n bày mà nói vô tác, vô tu. Ng i nào h c cái h nh c a b tát thì c n b n trí t sáng, t hi n. N u không c cái th c a chánh giác thì các hành u là vô th ng, u là nghi p báo sinh t trong cõi tr i, cõi ng i mà thôi”. L i nói: “Tr i qua m t i hi n t i này, khi phát tâm t ng ng, hành gi c chánh trí. Ngay n i thân ph n o n, hành gi thành t u tâm quán h nh, g m c s t u t p nghi p lãnh. n i sau, hành gi vào thân bi n d ch”. B i l , cái thân ph n o n c a i hi n t i này là do s t o nghi p c a i quá kh . Thân ph n o n c a i này mà v n d ng trí tu tu quán h nh thì n i sau, hành gi c th n thông bi n hóa, nh ng i tu m i nghi p lãnh c sinh lên cõi tr i, c nghi p báo th n thông; nh loài r ng, loài qu có s c m nh phi th ng, chúng còn nghi p ác vô minh mà v n có th n thông; hu ng chi b c có o nhân m bày, có n ng l c c n lành c a tâm t , cho nên có di u đ ng th n thông, trí tu . Su t i, nh ng v y t u t p mà n i sau không c công đ ng l n lao c a th n thông sao? *Tông c nh l c* ghi: “Khi m i phát tâm thì thành Ph t t c là nói các công c s n”. Kinh ghi: “ i th nh t, ng t Ph Trang Nghiêm nghe c i u lãnh, huấn t p i u lãnh. i th hai, ng t thành t u ki ng i và th c hành c a các i u lãnh y. i th ba, ng t b c vào bi n công c c a Ph t”. ng m t duyên kh i mà ba i này khác nhau ch do m t ni m, nh ng i xa xôi n c m c tiêu là do b c u tiên. Th nh ng, t b c u tiên này n c m c tiêu thì không th nói là không nh nh ng b c sau. Nói ng t c vào bi n công c c a Ph t c ng là nói ng t gieo tr ng c n lành ã lâu xa.

*H i:* Gieo tr ng c n lành tr i qua th i gian lâu dài m i c thành Ph t. T i sao nói m t ni m thành Ph t?

*áp:* Nói gieo tr ng c n lành tr i qua th i gian lâu dài t c là nói thu c v giáo pháp tam th a, vì t tam th a b c vào nh t th a ch là m t ni m, khi m i t u t p li n y c . Kinh ghi: “Khi m i phát tâm li n thành chánh giác”, nh muôn ngàn dòng sông cu i cùng u tuôn ch y v bi n c . Khi m t gi t n c các dòng sông ch y vào bi n c , v a vào bi n c thì m t gi t n c sông c ng li n thành n c bi n, không có tr c sau. Tr m dòng sông sâu khác c ng không b ng m t gi t n c c a dòng sông ch y vào bi n c . C ng v y, tam th a dù tu nhi u ki p nh ng c ng không sánh b ng m t ni m c a nh t th a. L i n a, th i



áp: Hoa nghiêm hi p lu n ch nói ba vô s ki p v n không là nói th i gian không có b n ch t chân th t, ch ch ng ph i nói không có th i gian, nh hi nt i con ng i có m t, tai, m i, l i, thân. Nói sáu c n v n không, không ph i là ph b sáu c n, c ng nh a bé th y bóng tr ng trong n c, nó sinh tâm a thích mu n ch p b t bóng tr ng, nh ng mà bóng tr ng không có b n ch t chân th t. Ng i trí b o nó r ng, m t có th trông th y bóng tr ng kia, ch không bao gi ch p b t c. Do ó, ch c n phá it ng ch p, ch không c n phá it ng th y. H nh nghi p c a các c Ph t, c a các v b tát trong ba i c ng nh v y. Tuy t c u không có b n ch t chân th t, nh ng không ph i là không tu hành. H n n a, Long Th , Mã Minh là hai v i b tát, c ng là t c truy n y bát trong Thi n môn, ch ng l các Ngài cam ch u d i mình, d i ng i và ánh l a ng i i sau sao? Ph i bi t, vì c sinh t thì vô cùng l n lao, không ph i hi u bi t m t ph n, th c hành n a v i mà có th v t thoát h th m sinh t .

Lu n Trí ghi: “Có b tát c n tánh linh l i, tâm c kiên c . Tr c khi phát tâm, b tát y ã ch t ch a vô l ng ph c c, trí tu . B tát g p Ph t, nghe pháp i th a, phát tâm b vô th ng, l pt c t ut p sáu pháp ba la m t, b c vào a v b tát và ch ng c a v b t thoái chuy n”. S d nh v y là t i sao? Vì tr c kia, b tát y ã ch t ch a vô l ng ph c c, vì c n c linh l i, tâm c kiên c , t Ph t nghe pháp, nh ng i i xa muôn d m ho c i b ng cách c i d e, ho c c i ng a, ho c v n d ng th n thông. Ng i c i d e i lâu l m m i n ch , ng i c i ng a n ch nhanh h n ng i c i d e. Còn ng i v n d ng th n thông v a kh i ý thì giây phút l i n n. V y thì không ch i r ng, kho ng th i gian kh i ý, t i sao l i n n? Cái t ng c a th n thông là nh th , không nên sinh tâm nghi ng g i n a. B tát c ng nh v y, khi m i phát tâm b vô th ng l i n b c vào a v b tát. Có b tát m i phát tâm, tâm u tiên tuy t t nh ng v sau xen l n nh ng ý ni m ác. B tát th ng ngh : “Ta c u Ph t o, nguy n em công ch i h ng qu v b vô th ng”. V b tát này tr i qua vô l ng vô s ki p ho c c, ho c không c qu v b vô th ng, là vì nhân duyên ph c c i tr c kém c i mà l i n c n, ý chí không v ng ch c, nh ng i i b ng cách c i d e. Có b tát mà i tr c có chút ít c n lành, ph c c, phát tâm tu t p d n d n sáu pháp ba la m t; ho c ba, ho c m i, ho c m t tr m vô s ki p, b tát y c ng c qu v b vô th ng, nh ng i i b ng cách c i ng a d nhiên s n n i. L i có b tát bi t t i m tu, n ch ng, các pháp b t ng. B tát y mong mu n a v Ph t thì c m t cách nhanh chóng, nh ng i i b ng cách v n d ng th n thông.

Tiên c nói: “Tuy tánh giác ngang b ng Ph t, nh ng ch a n qu v Ph t thì ch a ph i là c u cánh”. Do v y, hành gi t ng quy t c u sinh v T nh , nh pháp tu hành tránh a n tình tr ng sa ngã. i n khi nh n l c kiên c , hành gi b c vào i ô nhi m làm l i ích cho chúng sinh. Nh v y m i là qu Ph t c u cánh.

## Ch ng VIII

# KI N VÕNG

T t c các mê l m, iên o u phát kh i t ki n ch p. H d m chân lên ó thì chính là d m chân lên r ng r m phi n não. H m chìm trong ó thì chính là m chìm trong bi n n c sôi sùng s c, nh con t m làm kén, cái kén l i là nguyên nhân trói bu c con t m; nh con b m âm u vào ng n l a, vì a thích ánh sáng mà tan thân m t m ng. B c ti n b i nói: “Khi h th công phu thì ph i quét s ch các ki n gi i”. Vì v y, hành gi mu n b c vào nhà c a b c thánh thì tr c tiên ph i b c vào c a Ph Hi n. Hành gi

mu n tu chánh nhân thì tr c tiên ph i ch t t m ng l i tà ki n. Có ng i cho r ng không có m t pháp nào có th x b , ki ng i y ph i b qu trách. K tha ph ng m i bi t th ng ng il ul c. Th sinh nghèo hèn thì h ng thì m i bi t h t i u cay ng. Mong m i m i ng i thu n theo l i Ph t, ch n nên d a vào l i d y c a ma! Nay ng v ph ng đi n nh ng k b l t vào ki n ch p l m l c, tôi trình bày i khái m i t c:

1. o n di t a.
2. Khi p li t a.
3. Tùy ng a.
4. Cu ng t a.
5. Chi li a
6. Si không a.
7. Tùy duyên a.
8. Duy tâm a.
9. n ng a.
10. Viên th t a.

### 1- o n di t a

o n di t a có hai th :

\* Nho sinh vì ch p ch t vào cái thân hi n t i nên nghi r ng i v lai hoàn toàn không có gì h t.

\* Ng i m i phát tâm h c o vì ch p ch t vào cái t ng r ng không nên nghi r ng t t c các pháp u o n di t.

Nh ng ng i y còn không tin thuy t tái sinh, luân h i thì làm sao có ni m tin vãng sinh v i các vi c trong T nh ?

1. Gi i thích cho Nho sinh vì ch p ch t vào cái thân hi n t i nên nghi r ng i v lai hoàn toàn không có gì h t.

Kinh L ng nghiêm ghi: “Ph t h i vua Ba T N c:

- Hi n nay, ông au xót vì tóc ã b c, m t ã nh n. G ng m t c a ông d nhiên già nua tàn t h n thu u th . V y, bây gi , ông th y sông H ng so với thu nh th y sông H ng thì cái th y có già, tr gì ch ng?

Ba T N c b ch Ph t:

- B ch c Th tôn, cái th y không có già, tr .

Ph t b o:

- i v ng, tuy g ng m t c a ông b nh n nheo, nh ng mà cái th y ó ch a t ng b nh n nheo. Có b nh n nheo thì có âm th m bi n i, không b nh n nheo thì không bao gi bi n i. Có âm th m bi n i thì ch u s vô th ng sinh di t, còn cái không bi n i kia v n không có sinh di t. V y, l y gì th nh n sinh t cho ông, ông còn d n tà thuy t c a b n M t Già Lê cho r ng cái thân này ch tr i thì di t h n”.

Lu n Tr í có o nh i r ng, con ng i ch tr i thì tr v s ho i di t. S ho i di t có ba th :

- a. Thân này b thiêu t tr thành tro b i.
- b. Thân này b loài côn trùng n tr thành phân nh .
- c. Cu i cùng, thân này tr thành cát b i.

Bây gi , tôi ch th y s ho i đi t ch không th y có cái gì i ra nh n l y hình hài i sau. Vì không th y, cho nên bi t cái thân này ch tr i thì không có gì h t, ph i không?

áp: N u ông nói nh th thì t i sao l i có nh ng n i bu n, ni m vui, s s h ãi, v.v...mà i tr c, chúng sanh ã huân t p?

- Nh a bé m i sinh ra, nó òa khóc ho c t i c i. ó là do nó huân t p nh ng n i kh , ni m vui i tr c, cho nên i này không ai d y nó mà tâm lý nó có nh ng tr ng thái nh v y.

- Nh con nghé m i sinh ra, nó bi t sà vào vú m .

- Nh con dê, con l n sinh ra ch ng bao lâu mà con cái, con c bi t giao ph i v i nhau.

- Nh nh ng a con có cùng cha, cùng m mà có ng i xinh p, có ng i x u xí, có ng i giàu sang, có ng i b n cùng, có ng i thông minh, có ng i d t nát, m i ng i m i khác.

N u không có nhân duyên c a i tr c thì quy t không có s khác bi t nh th . Vì có nh ng nhân duyên y, cho nên bi t có i sau.

L i n a, o n tr c, ông nói r ng, không th y có cái gì i ra. Cái thân c a con ng i không ch con m t m i có th th y mà trong thân, sáu c n c n nào c ng có cái bi t. Có pháp, con ng i có th nghe, có th ng i, có th n m, có th ch m n, có th bi t. Có pháp, con ng i có th nghe mà không th th y, hu ng chi có th bi t. Các pháp có sinh, có di t, c ng có th th y, bi t. Vì nh c nh ãn c a ông không th y mà thiên nh ãn có th th y rõ ràng nh th y ng i ra kh i c n phòng này, b c vào c n phòng khác. Chúng sinh b thân c th thân m i c ng theo ây suy ra mà bi t. N u nh c nh ãn có th th y c nh ng vi c y thì âu c n v n d ng thiên nh ãn. N u nh th thì nh c nh ãn, thiên nh ãn, ng i ngu, b c thánh không có gì khác bi t. V y thì ông v i súc sinh th y c ng nh nhau, âu có th th y i sau; nh vi c s ng ch t c a con ng i dù không có n, không có i nh ng mà phi n não không d th t. n i thân, tâm t ng t c l i sinh ra thân tình ý. Thân tình ý t o nghi p c ng không ph i n i sau mà t nhân duyên này sinh ra n a ch u qu báo i sau, nh trong s a có ct , em s a y ch bi n thành l c, l c ch bi n thành tô. S a không ph i là l c, tô; l c, tô c ng không ph i là s a. Tuys a, l c ã ch bi n nh ng nh ng th y u có ct . Cái thân này c ng nh th , nhân duyên ng u n c a i này l i sinh kh i ng u n c a i sau. Vì hành nghi p n i nhau không khác cho nên ch u qu báo, nh mùa ông giá bu t tuy cây c i ch a khai hoa n nh y nh ng g p th i t i t thích h p, nó s m bông k t trái. Vì lý do y, nên bi t có vi c s ng ch t.

L i n a, i hi n t i có ng i bi t tíc m nh c ng nh trong gi c chiêm bao ng i y th y mình i lang thang m i m t. Khi gi t mình t nh d y thì nh rõ nh ng ch ã i qua. Kinh sách n i i n, ngo i i n c a t t c các b c thánh nhân u kh ng nh có i sau.

L i n a, i hi n t i con ng i phát ng quá nhi u v các pháp ch ng lành nên phát sinh ra nh ng gi n h n, ghen ghét, nghi h i vào trong b não khi n cho thân th khô g y, v m t bu n s u m m. Vì ch t ch a các pháp ch ng lành nên h cam ch u h u qu nh



th , hu ng chi nghi p c a thân, mi ng b c phát. N u nhân duyên nghi p sinh kh i pháp lành và ni m tin thanh t nh thì tâm t thanh t nh, c trí tu nh th t. Tâm c an vui thì thân th nh nhàng, s c m t t it n. Vì có nhân duyên kh , vui cho nên có i u lành, i u d . Bây gi ã tin ch c có i u lành, i u d thì ph i tin ch c có i sau. Vì nh c nhữ c a chúng sinh không th y, vì trí tu kém c i, cho nên sinh ra nh ng m i nghi ng l ch l c. Dù có tu t p ph c lành nh ng mà h th c hành c chút ít, nh y s tr b nh cho nhà vua, nhà vua âm th m xây c t nhà c a cho y s mà y s không hay bi t. Khi tr v th y nhà c a xây c t xong, y s m i h th n vì không t n tâm, t n l c ch a b nh cho nhà vua.

L i n a, thánh nhân nói v nh ng vi c hi n t i th t áng tin, cho n ên nói v nh ng vi c i sau c ng áng tin l m, nh k c t b c trên con ng nguy hi m vào ban êm, c ng i d n ng a tay điều d t. Vì t i t ng vào ng i h ng d n, k y i theo. D a vào t l ng trí và l i c a thánh nhân, nên tin ch c có i sau. Vì nh c nhữ t i n ng, vì t l ng trí kém c i, vì không có thiên nhân, vì t mình không có trí tu , vì không tin l i Ph t, làm sao ông bi t c thân sau? N u nh gi ng v l i c a Ph t có nhi u s bí n thì xin nói v th nh c c a qu th n. ây là nói rõ v vua Võ nhà Châu thông su t ch hi u, ch ch hi u bi t v tình tr ng c a qu th n, ph ng s v c ch ty nh ph ng s vi c s ng. Th mà tiên sinh Kh o ình gi i thuy t quanh co r i quy v nh khí (khí âm và khí d ng). Nào ng , ng i ta d a vào ó dám khinh khi b c tiên thánh, nghi ng v i sau ch ng?

H n n a, sách chép chuy n v t vãng không bàn, còn nh vi c Bành Sanh làm heo, Bá H u làm qu d , L u Thông làm qu c v ng Giá Tu, con c a T ng T xin làm quan tri huy n Thái S n, ó là chánh s . Bà Kh ng Nguyên nu t tr ng chim én sinh ra t nhà Th ng, vua V d ng lên nhà Chu, ó là chánh kinh nói. Chim s hóa làm con sò, chu t ng hóa làm chim nh , chim ng hóa làm chim c u, ó là chánh l nh.

Tri th c b ng m y b i thì vi c hi u bi t c bao nhiêu? L i ngh , mu n con ch ng l ng n c bi n, con om óm che ánh m t tr i; d i thánh, khinh tr i ph i m c t i gi)? Nh ng ng i bàn lu n th ng nói r ng: “Không ph i ch mà con ng i ã t ng tr i qua và có cái lý không th tin, t c là không làm b ng ch ng”. V y thì t i sao nh ng tính toán v s v n hành c a m t tr i, m t tr ng, tinh tú u úng? M c dù n i ó không ph i là ch con ng i ã tr i qua, mà tr i c ng không xu ng ây, ng i c ng không lên ó!

L i n a, t i sao gió th i, mây bay, tr i cao, t th p? T i sao mùa xuân thì cây c i âm ch i n y l c? T i sao mùa thu thì cây c i héo úa, tàn l i? T i sao các c n trong thai m không bi t mà chuy n ng? T i sao vú c a ng i n c ng ph ng?

Nh ng vi c k trên có cái lý nào b ng m t s i lông, m th t b i, m t ng n c , m t c ành cây có th làm b ng ch ng âu? N u có cái lý nào b ng m t m y lông có th làm b ng ch ng thì xin ông hãy ch ra. Ch ng qua là vi c th ng th y nên cho là chuy n bình th ng v y thôi. Th nh ng, vi c th ng th y y c ng là vô lý. Do ó, không ph i vì nh ng vi c ch a t ng th y mà nghi ng vi c vãng sinh.

**2. Gi i thích cho ng i m i phát tâm h c o vì ch p ch t cái t ng r ng không nên nghi r ng t c các pháp u o n di t.**

Lu n ghi: “Ng i h c o nghe nói r ng không thì kh i tâm nghi ng i v i lý nhân duyên nghi p sinh t ”. N u t t c các pháp t t cánh không, không có n, không có i, không có ra, không có vào, thì t i sao ch tr i l i có tái sinh? Hi n t i, m t th y các pháp còn không th y có, hu ng chi sau khi ch t tái sinh vào ch khác. trong Ph t pháp, ng i y không bi t các pháp t t cánh không nh ng c ng không ph i o n di t. Dù vi c sinh t

n nhau nh ng c ng không ph i là th ng h ng. Trong vô l ng vô s ki p, nhân duyên c a nghi p tuy ã i qua nh ng c ng có th sinh ra qu báo, ch không bao gi m t. ó là s vi di u khó bi t. N u t t c các pháp ur ng không thì Ph t không nói n vi c vãng sinh. âu có ng i trí nào mà l i nói tr c, l i nói sau l i mâu thu n v i nhau. N u cái t ng c a sinh t có b n ch t chân th t thì t i sao Ph t nói các pháp t t cánh không? Ch vì tr b tâm m nhi m, tà ki n, iên o i v i các pháp, cho nên Ph t nói các pháp t t cánh không. Nói t t cánh không khônh có ngh a là ph i phá b cái thân i sau, mà vì l p bí nhân duyên nghi p phát sinh ra t i l i. Nói v vi c vãng sinh, Ph t pháp không dính m c vào có, vào không, vào c ng có c ng không, vào phi có phi không. Ngay c không dính m c c ng không dính m c. Ng i bi t r ã nh th thì không còn th c m c gì n a, nh ng i c m con dao ch t m nh vào h không thì không có th ng tích. ó là cái t ng t t cánh không. Nói t t cánh không mà không có ng n nhân duyên nghi p sinh t . Cho nên, Ph t pháp nói vãng sinh. M i nghi này r t c n c t, ng i có chút ít hi u bi t có th o n tr . th gian có r t nhi u ng i kh i ki n gi i này, cho nên tr c tiên ph i phá tr nó. ó là cái ch ng n n th nh t cho vi c c u nguy n vãng sinh.

## 2- Khi p li t a

### 1. Nghi ng t p khí phi n não sâu dày

K phàm phu ch bi t nghi p l c ch không bi t tánh c a nghi p v n r ng khô ng. N u tánh nghi p c a chúng sinh có b n ch t chân th t thì kh p cõi h không c ng không có ch dung ch a gi ng nh mây en che khu t m t kho ng h không, n u gió th i n thì quét s ch mây mù. N u mây en th t có thì gió không bao gi quét s ch mây c. H không d cho th tánh, mây en d cho nghi p l c, ni m Ph t d cho gió th i. V y thì tánh c a nghi p t c là pháp tánh, nó có l c đ ng r t l n nh ng ng t vì ki t s che khu t nên th n l c không th nào hi n hi n, nh Ô Xô S c Ma nghe Ph t Không V ng thuy t pháp: “Ng i a dâm nh ng l a cháy ngùn ng t”. V sau, Ngài quán sát kh p toàn thân, t chi v i các h i m l nh thì th n quang ng ng t bên trong, tâm a dâm bi n thành ng n l a trí tu . ng m t nhi t não, n u tâm h ng v s dâm d c thì thành ng l a ngùn ng t, n khi xa lìa c dâm d c thì thành ánh sáng báu l n. N u tánh c a dâm có b n ch t chân th t thì t i sao trong ó l i c tam mu i? Cho nên, chúng sinh mê l m thì th thai trong a ng c, còn hành gi ni m Ph t l p t c b c vào bào thai sen, vì tánh c a bào thai sen y là t tánh bi n hi n ch không ph i t bên ngoài n, nh n c trong veo không ngoài n c v n c mà có.

### 2. Nghi ng n ng l c ni m Ph t kém c i

Chúng sinh mê mu i tin h nh nghi p h u hình thì l n, ch không tin ni m l c (n ng l c c a ni m) vô hình cang l n lao h n n a. T i sao v y? Vì ni m l c là c i ngu n c a h nh nghi p. N u không có ni m l c thì t c s nghi p không th nào thành t u, nh ng i vô tâm t o t i dù t i l i n ng n nh ng mà ch u qu báo nh . N u c ý t o t i thì ng i y ch u qu báo ng c l i, vì ni m l c là tr ng y u; nh khi vô ký, tâm t trôi d t theo chuy n ê hèn th t c; tuy tai có nghe, tuy m t có th y nh ng ng i y c ng không ghi nh c gì.

i v i nh ng vi c khó nh , khi âm thanh l t qua thính giác, n u có s chú ý thì su t i không bao gi quên, vì ni m l c v ng ch c. Tô T Chiêm nói: “Ph t do tánh giác viên mãn v i mà trùm kh p m i ph ng cõi n c. Còn ta do ch p ch t t t ng iên o mà n i chìm trong bi n sinh t”. V y thì t i sao do m t ni m mà c vãng sinh v T nh ? B i l , t vô th, ta ã t o nghi p v n t m t ni m sinh kh i. ã t m t ni m sinh kh i thì c ng ph i t m t ni m ch m d t. Khi ni m ni m sinh di t di th t, ta b c lên a v ngang b ng v i Ph t, nh dòng n c tuôn ch y v bi n c , nh ti ng tr ng lu ng trong gió. Dù cho có trí c a b c i thánh nh ng mà c ng không th nào phân bi t c. T nh quy t nghi ghi:

“Cái ni m c a con ng i trói bu c r t nhanh”, nh n c c a tr m ngàn dòng sông d nhiên ch y v bi n c , nh trên ng n l a bùng cháy d nhiên nóng h ng h c, nh vung thanh g m bén d nhiên có t n th ng, nh thu c c u ng vào d nhiên b ch t. Vì v y, không ph i không có hi u l c. M i ni m ni m Ph t c ng theo ây suy ra mà bi t; nh ng i nam dâm d c, chính ni m dâm mãnh li t y bi n thành ng n l a t cháy mi u th th n; nh ng t Nguy t Quang quán t ng n c, có ng i t lên nhìn vào th t thì ch th y toàn là n c; nh Thanh Bi n và ngo i o ngh lu n, vì ch p ch t ki ng i c a mình nên b ng nhiên ngo i o bi n thành t ng á. Thanh Bi n còn vi t ngh lu n trên t ng á. Sáng mai n xem c ng th y có l i áp l i. Sau ó, b ng nhiên, t ng á v tung, r ng nh ng âm thanh kh ng khi p trong h không. Nh ng vì c y u ch do ni m l c v ng m nh sinh ra, ch không có nguyên nhân nào khác, thì âu lý nào ni m Ph t mà Ph t không hi n!

Nên bi t, ni m l c là vua trong t t c pháp, nh Ma Ha Na Già là i l c d ng s. M i khi bùng lên c n gi n d , trán anh ta có v t nh n. N u v t nh n y ch a h t thì cõi Ta Bà, m i ng i không có ai ch ng c n i.

### 3. Nghi ng C c L c cách xa v n c cõi n c

K phàm phu ch p ch t C c L c cách xa m i v n c cõi n c. Dù cho ng a ch y r t nhanh, thuy n b i r t l , nh ng mà su t ngày ch y không c ngàn d m. T i sao trong giây phút c sinh v cõi n c kia?

H không ngh n cõi n c xa, g n là t thân ph n o n này suy l ng vì c vãng sinh hay t nh c nhân này suy l ng vì c vãng sinh? Ng i c vãng sinh là thân ph n o n c vãng sinh hay tâm c vãng sinh? N u nói thân ph n o n c vãng sinh thì nó là m t kh i v t ch t, làm sao c vãng sinh? N u nói tâm c vãng sinh thì tâm này trùm kh p pháp gi i, T nh s n trong tâm, âu có n, i, nh ng i Tr ng An nh v quê h ng ho c nh v t nh Phúc Ki n (Trung Qu c), ho c t nh Vân Nam ( Trung Qu c), tùy theo s nh ngh , hình nh kia hi n n ch âu có ng i. L i nh ng i n m chiêm bao, tuy thân trên gi ng nh ng tâm, ý, th c lang thang n ph ng nào ó. C s Vô Công nói: “Tuy C c L c cách xa m i v n c cõi n c, nh ng n khi lâm chung, trong giây phút, k phàm phu li n n vì t tâm s n m u nhi m v y”. Kinh *L ng nghiêm* ghi: “Ông còn ch a hi u c các t ng huy n hóa c a t t c pháp h u vi là tùy duyên sinh ra, c ng tùy duyên ho i di t. Nhân duyên hòa h p thì h v ng th y có sinh ra. Nhân duyên tan rã thì h v ng g i là ho i di t”. V n d ng lý này mà suy xét: ngay khi lâm chung, vì duyên huy n tan rã nên hành gi huy n di t ngay cõi Ta Bà; vì duyên t nh hòa h p nên hành gi huy n sinh ngay cõi C c L c. ây di t, kia sinh, không ng n cách ng t k tíc, c ng âu kho nh kh c nào mà lu n.

X a kia, quê tôi có ng i bi t d i c tiên. Ng i y chính là anh c a tôi. Sau ó, anh y c tụy n n th ô. Anh tôi và nh ng ng i b n có vi c c n ph i c u c , nh ng ng i c m c tiên t Ngu, xa xôi, không th i n c. B t c d, h vi t vào lá bùa, c nh ng l i mu n nói. Giây phút sau, ng i t Ngu li n n. Nh ng ng i y còn nghi p h mà n c nhanh chóng nh th , hu ng chi n ng l c c a ni m không th ngh bàn n ng nh công c b n nguy n c a A Di à nh thu n n c tr ng bu m, có gi ch ng n n.

Vì v y, hành gi ni m Ph t nên d t tr ba i u nghi ng trên. N u không d t tr nó thì th t là phi n não, t p khí sâu dày, n ng l c c a ni m kém c i. ó là ng xa m i v n c cõi, nh ng i mu n ra kh i c a ngõ mà t mình óng c a gài then. Chính ng i y không mu n c t b c, ch ch ng ph i không có c a i ra.

### 3- Tùy ng a

L c T nói: “Ng i ông ph ng t o t i thì ni m Ph t c u sinh v Tây Ph ng. Còn ng i Tây Ph ng t o t i thì ni m Ph t c u sinh v n c nào?”

C s Bàng U n nói: “ ng v ph ng di n s t ng thì cõ Ph t cách âm i v n d m, bi n c mênh mông không b b n, theo cu ng phong d y sống”.

Có b n ng i ngu si d a vào câu nói này mà rao truy n nh ng l i b y b : “Pháp môn T nh không c n tu”. L i nói y ã làm ch ng ng i mình và ng i khác. Th t áng th ng xót làm sao!

Bàn lu n v vi c x ng c a Tông môn còn không nói có Ph t, hu ng chi có cõ Ph t. S d Tông môn nói nh v y là vì phá t ng minh tâm, quét s ch c th phi nh l i g m bén, h ch m n thì l i n t tay; nh h t kim c ng, h t d , cây gai, âu ph i là trà, c m th ng dùng trong nhà. H n n a, trong Tông môn, nh ng ng cú y có r t nhi u. N u ng cú nào c ng u ch p ch t vào thì ông già Thích Ca có ra i s b p ch t l i ng cho con chó c a Vân Môn n. C c nói: “Nh th nào là Ph t?” – “ chùi phân”.

N u th c nh v y, m i khi th y xe phân, gánh phân, h xí thì ph i nên l l y, cúng d ng. *Di à s* sao ghi: “Tây Ph ng cách âm i v n c cõ n c”. *àn kinh* nói: “m i v n tám ngàn”. ó là i u sai l m, vì cho Ng Thiên Trúc, v.v... là C c L c. L i nói y g n úng, vì L c T ch a t ng xem qua i T ng nên nghe ng i khác nói Tây Ph ng l i n cho là Ng Thiên Trúc. Trong giáo nói rõ ràng: “Ng i sinh v C c L c thì ba c không còn sinh kh i, c b t thoái chuy n”. Bâ y gi l i nói: “Ng i Tây Ph ng t o t i thì c u sinh v n c nào?”. â y c ng là m t d n ch ng v s sai l m nh trên. Th nh ng, trong Tông môn, nh ng l i nói nh t th i y có r t nhi u, c ng không c n bi n lu n n a.

Ôi! Qu th c ng i h c o có th n ng , n tu, ki ng i v và th c hành i ôi v i nhau nh L c T ; nh c s Bàng U n ném vàng xu ng sông Hán, tham quan t do trong ng c tù sinh t . Tuy nh ng v y không c u vãng sinh, nh ng c ng âu có h i gi i v i vi c vãng sinh.

### 4- Cu ng t a

Có b n dân ma chuyên rêu rao trí tu ngông cu ng. Ch ng nh ng chúng không ch u trì gi i, tu hành mà còn b y b d n nh ng ngôn ng t ng t trong kinh, nh chúng nói: “Phi n nã o t c là b , nh ng th dâm d c, gi n d , si mê t c là ph m h nh”. Chúng d a vào ngôn ng phát sinh tri gi i, d a vào tri gi i phát sinh nh ng s ch i. N u nh l i nói ó thì:

- Ph t Thích Ca V n ng o l ra ph i g ng i cung phi m n .

- A Nan b d n vào nhà dâm, âu c n V n Thù n c u h !

- Khi ch a th gi i, s ng chung v i nh ng ng i th s n, t i gì mà L c T ch n rau bên th t!

Kinh nói còn không có sát sinh, không tr m c p, không dâm d c; hu ng chi l i có nh ng vi c sát, o, dâm... âu có ng i nào khinh chê h ng tr m th y mà a thích h xí.

Ngày xưa, Ng Thiên Trúc có t Ma t có trí tu , bi n tài. Ngài th th y là tôn gi S T . Tôn gi bi trở trình gi ing c a t mình. Tr c i chúng, tôn gi trao truy n T v cho Bà Xá T a. Ma t ôm lòng oán h n, nói r ng: “Tôn gi v n bi t ki n gi i thâm sâu c a ta. T i sao không c n c vào ki n gi i trao truy n T v?”

M t ngày kia, i m t mình qua b sông, g p ng i con gái ang gi t gi tr n b p chân ra ngoài. Ma t th m ngh : “B p chân c a nàng tr ng nỡn quá ch ng!”. B ng nhiên, bên c nh Ma t, tôn gi nói r ng: “Tâm ng ày nay c a ông có áng trao truy n T v ch ng?”. Ma t bèn nhi p tâm, l y chân tôn gi , c u xin sám h i. T m t gi i dâm này có th suy ra các h nh khác. Kinh *Bát Nhã* ghi: “Vì c t i và phi t i u không có b n ch t chân th t, nên ph i th c hành trì gi i ba la m t m t cách y ”.

*Gi i thích:* C t i và phi t i u không có b n ch t chân th t, không ph i là l i nói c a b n thô tâm, tà ki n. Nói không có b n ch t chân th t vì b tát thâm nh p th t t ng c a các pháp, vì th c hành pháp Không tam mu i, v n d ng tu nhãn quán chi u, cho nên th y t i không có b n ch t chân th t vì t i v n không, mà phi t i c ng không có b n ch t chân th t. N ung i m nhi m vào phi t i, th y ng i t o t i, phá gi i thì sinh tâm khinh mi t, th y ng i lãnh trì gi i thì sinh tâm cung kính. N u trì gi i nh th thì ó là nhân duyên phát sinh t i l i, không c g i là trì gi i tr n v n. Vì th , nên bi t, ng i ch p vào gi i t c là phá gi i, hu ng chi ng i h y ph m gi i. Ch p vào vì c trì gi i c ng ph i ng n c m m i g i là trì gi i. Các *i kinh* nói: “Ph m h nh không có b n ch t chân th t...” u là ngh a này. V nh Minh nói: “Còn t p khí thì b ngo i c nh lôi kéo, có hi n hành thì âu tr n kh i các duyên trời bu c, nh con voi say không có câu móc, nh con v n ngu n m c cành cây; h nó bôn ba thì ph i l p t c gi l i, c ng nh con chim ang s ng b nh t trong l ng. Do v y, b tát tôn kính gi i nh b c th y, th ng gìn gi và r t s m t gi i”. L i nói: “Th i m t pháp, trong Tông môn, ng i h c i th a ph n nhi u khinh th ng gi i lu t”. Vì th , trong kinh *Ni t bàn*, Ph t à l i tuyên thuy t gi i lu t tr giúp cho pháp môn gi i lu t thì th a, gi i u nhanh. Cho nên, kinh này vô cùng quý báu kéo dài sinh m nh c a th ng tr . T i sao v y? Vì n u không có l i d y này thì nh ng ng i y ch nói chuy n gi i thoát trên u môi chót l i, hoàn toàn không có tu hành gì h t. V y thì th a, gi i u m t. Th a ngh a là ng nh t ngh a . Gi i ngh a là d ng t t c nghi p ác. ây, t s phân ra *T li u gi n:*

1. Gi i c p th a hoãn (D ng nghi p ác nhanh nh ng ng nh t ngh a ch m).

Vì d ng nghi p ác nhanh nên chúng sinh sinh trong cõi tr i, cõi ng i nh ng i b n m i tên th ng lên h không, khi l c tác ng vào m i tên h tr i, m i tên r i xu ng t. Tuy có nghe i pháp nh ng ng i y c ng nh k câm, k i c, vì ng nh t ngh a ch m.

2. Th a c p gi i hoãn (Ng nh t ngh a nhanh nh ng d ng nghi p ác ch m).

Vì d ng nghi p ác ch m nên chúng sinh sinh trong ng d . Vì ng nh t ngh a nhanh nên chúng sinh th ng nghe pháp i th a, nh tám b lo i qu th n trên h i Hoa Nghiêm.

3. Th a gi i câu c p (Ng nh t ngh a và d ng nghi p ác u nhanh).

Vì ng nh t ngh a và d ng nghi p ác u nhanh, nên chúng sinh sinh trong cõi tr i, cõi ng i và th ng nghe pháp i th a.

4. Gi i th a câu hoãn (Ng nh t ngh a và d ng nghi p ác u ch m).

Vì người nh t ngh a và d ng nghi p ác u ch m, nên chúng sinh sinh trong ba ng đ , v nh vi n không nghe c pháp.

Do ó, hai pháp d ng nghi p ác và ng nh t ngh a nh chỉ c xe có hai bánh xe, h ph b m t bánh thì không th c. Long Th nói: “Ng i phá gi i c ng nh cái ao n c s ch, mát m mà có r n c, không th t m gi trong ó c. Nhà c a c a ng i y c ng nh n m m , không có ai dám bén m ng n. Ng i y b tiêu m t các công c nh cành cây khô héo, nh m nh ru ng b m a á, không th nào trông mong thu ho ch gì, nh ng i m c b nh tr m tr ng thì không ai dám ng n, nh ng i ói ra thì không bao gi n tr l i”. B tát l m l i qu trách nh th , có t ng ch p nh n cho ng i phá gi i ch ng? Cho nên, dù h c gi i c ngàn ngày nh ng mà không b ng m t ngày trì gi i. âu c tham cái h danh ng o mà cam ch u th m h a ch n a ng c; kinh m ình, d i ng i b chính quy n tr ng tr m t cách không th ng ti c.

Ồi! N u con ng i s a b a bãi thì không có cái gì mà không phá ho i. Vì ng n l a tà ki n hung tàn thiêu h y gi i b o tr c tiên, nên nay ch nói v gi i. Gi i là n n t ng c a t nh nghi p, vì t t c pháp lành thanh t nh u do gi i phát sinh ra.

## 5- Chi li a

Có nhi u pháp s nghiên c u giáo i n, ghi chú ch ng cú, ch p ch t vào cái gi danh c a pháp thân, phân tích ph m vi c a danh t ng, tìm ông b t Tây, su t tháng quanh n m. Nh ng v y ùa v i hình t ng T lô trên gi y m c, ng i n i pháp gi i c phô bày trong kinh sách, r i sinh ra kiêu ng o, nông cu ng, c chút ít cho là . Nghe ng i ni m Ph t, h nói r ng: “Pháp môn Ni m Ph t là pháp nhi p v ng t ng trong tì u th a”, ho c nói: “Ngh a giáo h i r t sâu, các ông n c n ni m Ph t c ng c”, ho c nói: “Trong ba t ng, pháp môn Ni m Ph t thu c v t ng nào?”. Ho c nói: “ ây thu c v giáo nào? Gi ng nh b n tr con cãi vã xóm trên, bên nào nhi u thì bên ó th ng”. Vì c gì c ng u em ki n gi i c a mình ra tranh cãi, ch không có tu hành chân th t gì h t, nh ph m chí Tr ng Tr o v n d ng n ng l c ngh lu n c a mình chỉ t ph c các lu n s . Khi chỉ n th ng, ông cao h ng ng t nh y múa, không ai có th ng n ch n c. V sau, n ch Ph t, ph m chí suy ngh : “T t c ngh lu n u có th phá v , t t c c ch p u có th lay chuy n. Trong ó, cái gì là th tt ng c a các pháp? Cái gì là nh t ngh a ? Cái gì là tánh? Cái gì là t ng?”. Ph m chí t duy iên o nh th r i b ch v i Ph t:

- Cù àm, tôi không th t t c pháp.

Ph t h i:

- Ông không th t t c pháp, v y có th cái ki n gi i này ch ng?

Ph m chí áp:

- Cù àm, tôi không th t t c pháp, ngay cái ki n gi i này c ng không th .

Ph t h i:

- Ông không th t t c pháp, ngay cái ki n gi i này c ng không th . V y thì không có th cái gì c , ông v i m i ng i không có gì khác nhau. Ông âu c n ph i kiêu ng o, sinh tâm nông cu ng?

Ph m chí câm l ng.

T ó, ph m chí h t s c tin ph c c Ph t.

Th nên, ph i bi t, k ói khát i ngang qua quán n, ch c àng th y thềm thu ng mà không no c b ng ói.

X a kia, Giang Nam có m tt a ch c n tánh linh l i. Ông ta phân tích cho tôi nghe v Duy th c, và ch ra ngh a lý thâm áo trong giáo pháp mà ông ta ã ti p nh n. i v i các chú s c a các b c danh c, ph n nhi u ông ta buông lung ph ê bình, bài bác.

Tôi h i:

- S hi u bi t y có th ch ng c n i v i sinh t không?

T a ch m nh m tr l i:

- Có sinh t gì ch ng c .

Tôi nói:

- úng thì úng l m, nh ng e r ng tr c i n Diêm La, t a ch không chuy n d ch c ch s ng, Diêm V ng không hi u c ng ngôn tam mu i c a t a ch .

Tuy nói ùa m t chút, nh ng vi c y r t úng v i cái b nh c a gi ng s . Kính khuyên các v b tát tr tu i, ch ng ng n thiên dài, b lòi kéo b i v n t , ng ngôn; mi ng c, tâm nh ngh n n inh c óc, m m t. Th nh ng, xét k s hi u nghi m c a nó ch ng qua là m y l n b c lên pháp tòa, m y l n gi ng kinh, c bao nhiêu k si mê l l y? N u không có công h nh chân th t thì nh ng vi c y ch gánh thêm n n n, nghi p ch ng mà thôi.

âu b ng m t ti ng A Di à ti n th ng lên a v b t thoái, ch có m t v i c ni m Ph t mà thành công c tr m vi c, nh àm Mô T i gi ng kinh *Hoa nghiêm*, kinh *Ni t bàn*, th l nh c ngàn ng i, l i b Diêm La trách r ng: “Ng i gi ng kinh mà tâm còn ch p ch t nhân ngã và kiêu ng o, l n hi p ng i khác. ày là h nh thô b c nh t trong các v t kheo, ph i giao phó cho ty ng c”. Ngày nay, chúng ta có th l y v i c này r n nh c.

Tuy nhiên c ng có b c xu t cách am t ng giáo ngh a, do tham c u giáo i n mà ng vi c v i không th ngh bàn c a Tây Ph ng. Vì vi ct l i, l i tha mà em l i l i ích cho i sau, nh ng i t u c trong êm dài t mt i, c v o l ng công c. àu ph i v i th y ng i n c m m c ngh n mà t mình không n, th y ng i khác ngã nhào mà t mình d ng xe l i.

## 6- S không a

Ng i h c o v a th y c chút ít v lý *các pháp v n r ng không*, nghe ng i khác ni m Ph t, v i nói: “Các pháp xa l i a v n t , n u theo cái gi danh thì càng thêm h v ng. T i sao v y? Vì ngôn ng , v n t còn r ng không, hu ng chi danh hi u”.

áp: Kinh *Pháp cú* ghi: “Ph t d y b tát B o Minh: Ông hãy quán sát danh t c a các c Ph t kia. N u danh t có, khi nói v th c n v i ng i khác thì h ph i c ói. N u danh t không thì nh Quang Nh Lai không th ký cho ta và tên c a ông. N u nh không có ng i th ký thì l ra ta không thành Ph t. Nên bi t, danh t ã nh nh lâu r i, và cái nh c a ta hi n bày tánh r ng không c a danh t , c a các pháp, ch không m c k t vào có, vào không”. Kinh *Hoa nghiêm* ghi: “Các pháp không có phân bi t t tánh, không có phân bi t âm thanh, nh ng mà t tánh không có x b , danh t không có d t h t”. Lu n Qu n nghi ghi: “N u nói danh t vô d ng thì không th nói v th c a các pháp, c ng không th nào g i tên l a, n c c”. Nên bi t, nôm b y ch ng ph i r ng không, nh có nôm b y mà b t c cá, th . C ng v y, n u hành gi ni m danh hi u A Di à thì d nhiên sinh v T nh , làm sao c nói ni m Ph t là h d i?

Thiền Thai Trí Gi nói r ng: “Th gian có nh ng ng i tu cái h nh *không*. Do ch p ch t vào cái *si không* kia, nên không phù h p v i kh kinh. Khi nghe pháp quán tâm này, h c t v n r ng: Quán tâm là bình ng v i pháp thân. ã bình ng thì ch nào c ng u bình ng. T i sao l i cung kính kính t ng mà khinh th ng gi y, g ? Vì có s cung kính, khinh th ng khác bi t, nên không ph i bình ng. Vì không ph i bình ng, cho nên ngh a pháp thân không ng v ng c”.

*áp*: Tôi cho r ng, a v phạm phu, quán t ng nh th là mu n hi n bày cái th t t ng này. Cung kính kính t ng khi n cho trí tu không b trói bu c. Gi s vô l ng ng i tôn kính pháp lành, xa lìa pháp ác thì khi n cho không b trói bu c vào ph ng tí n. Ch ng l ngang b ng v i ông sao?” Sách *Th ng ô nghi* ghi: “Quy m ng v ngôi Tam B o c n ph i ch ph ng, l p t ng. N u tr tâm, ch p c nh thì không rõ vô t ng, lìa ni m”. Ph t bi t tr c k phạm phu bu c tâm còn không c, hu ng chỉ lìa t ng sao? Nh ng i không có phép thu t th n thông mà mu n xây c t nhà gi a h không. Kinh *Pháp hoa* ghi: “Ông ch ng các pháp c a Ph t nh nh t thi t trí, th p l c,... c ba m i hai t ng m i là t ch di t chân th t”. i s Nam Tuy n nói: “Pháp thân thanh t nh, vi di u, y ba m i hai t ng nh ng không cho có tâm suy l ng, phân bi t mà thôi. N u không có tâm nh th thì t c ch t t p cho n búng móng tay, ch p tay u là chánh nhân”. Hòa th ng Bách Tr ng nói: “Hành o, l l y, tâm t , bi, h , x là vi c c n b n c a sa môn”. Rõ ràng là d a vào l i Ph t d y nh ng không cho dính m c. *T nh ch quy* ghi: “Hành gi t t p bên giáo viên n thì khi nói, nín, ng, t nh u tuân theo thánh giáo, u phù h p v i tâm Ph t”.

N u cho ni m Ph t là kh i tâm ng ni m thành ra v ng t ng thì k ch p vào tr ng thái d ng tâm, vô ni m c ng là v ng t ng. Kinh *Th l ng nghiêm* ghi: “Dù cho ông di t t t c cái th y, nghe, hay, bi t nh ng mà bên trong ông còn ch p vào tr ng thái u nhân thì v n là bóng dáng phân bi t c a pháp tr n”.

N u cho r ng ni m Ph t là dính m c vào tai h a h u vi thì ng i ch p ch t vào cái r ng không, tai h a y càng nghiêm tr ng h n n a. V nh Gia nói: “N u ng i ch p cái r ng không mà bài bác nhân qu , tung hoành phóng túng thì chu c l y tai h a hi m nghèo”.

N u cho r ng c u Ph t khác bên ngoài là ch a t ng thì k ch p ch t cái tâm bên trong l i càng mê l m h n n a. Huy n Sa nói: “Ng i h c o không bi t cái chân th t, ch v i t x a n nay ch p nh n cái th n th c. ó là ngu ng c sinh t t vô l ng kí p n nay mà ng i ngu g i là b n lai nhân (t tánh)”.

N u cho r ng c u sinh v t nh nào khác là biên ki n thì ng i ch p ch t t nh tr c m t là i u h t s c sai l m. Kinh *L ng Nghiêm* ghi: “Ng i l c vào con ng c a ma u ch cái tr c m t ã là cội Ph t, ch không có t nh và c Ph t nào khác. H thích nói: “M t, tai, m i, l i u là t nh . Hai c n nam, n là b , ni t bàn”. Vì v y, t cùng th y u b chính quy n tr ng tr. Do h mê l m, không bi t nên b r i vào a ng c Vô Gián”.

N u ng i ch p ch t có tu, có ch ng là quy n thuy t thì ng i ch p ch t không tu, không ch ng là l c vào ngo i o, tai h a y càng nghiêm tr ng h n n a. Kinh *L ng Nghiêm* ghi: “Thi n nam t , trong khi thi n nh, n u th y s c m m t r i, th m r o ràng, t cho s tu hành c a mình ã y thì h b ma i Ngã M n xâm nh p, nói r ng: “M t ni m có th v t qua ba vô s ki p”. Trong tâm, h còn khinh mi t Nh Lai kh p c m i ph ng, hu ng chỉ các v thanh v n, duyên giác. H không l chùa, tháp, phá h y kinh t ng, nói v i Ph t t r ng: “T ng Ph t là lo i vàng, ng, g , kinh sách là lá b i ho c gi y, l a. Xác thân này là chân th ng, sao không cung kính l i sùng bái lo i cây, lo i g ,



th t là iên o. Do gieo r c nghi ng , l m l c cho chúng sinh, nên h b r i vào a ng c Vô Giác”.

Vì th , nên bi t, ch p *không*, phá t ng u là quy n thu c c a ma. Lu n *Trí* ghi: “Nh anh nhà quê ban u không bi t mu i, th y ng i khác s d ng mu i nêm vào th c n, anh ta h i:

- T i sao nh v y?

Ng i kia áp:

- Mu i này có th làm cho v c a th c n ngon h n.

Anh ta suy ngh r ng, mu i này có th làm cho v c a th c n ngon h n. V y, ta c n ph i n mu i cho th t nhi u, li nh t mu i vào y c mi ng. V m n c a mu i làm t n h i cái mi ng. Anh ta h i:

- T i sao ông nói mu i có th làm cho v c a th c n ngon h n?

Ng i kia tr l i:

- ngu, ông không bi t s d ng mu i v a ph i nêm vào th c n cho v c a th c n ngon h n. T i sao ông ch n mu i mà thôi?”

K ngu nghe ng i khác nói Không gi i thoát pháp môn mà d t h t các c n lành c ng theo ây suy ra mà bi t.

Suy i ngh l i, m c tình cho ông nói t t c pháp u *không*, sinh t c ng *không*, nh ng ng t vì i v ng Diêm La KHÔNG ch ng c, thì sao?

## 7- Tỳ duyên a

Ng i x a nói: “Tỳ duyên tiêu nghi p c , h n nhiên m c áo xiêm”. Ch c n thu n theo thiên chân thì v n h nh t viên mãn. M i khi nh c chân lên, chân xu ng, cái gì không ph i là t n nghi p? V y âu c n ph i d ng công tu t p?

áp: Tiên c c ng có t câu h i: “N u ngay n i tâm là Ph t thì âu c n ph i nh vào tu hành?”. ây tôi xin trình bày:

Chính vì l y, cho nên hành gi c n ph i tu t p c ng nh qu ng s t, tuy có luy n l c nh ng s t không th nào thành vàng c. Qu c s Hi n Th nói: “Ngày nay, ba thân Ph t, m i ba la m t cho n các h nh l i tha c a b tát, v.v... u d a vào s dung thông trong pháp s n có c a chính mình mà th c hành. Vì trong tâm c a chúng sinh có chân nh , có th i, có t ng i, có d ng i, cho nên ngày nay tu t p s hi n hi n c pháp thân, báo thân... Vì trong tâm c a chúng sinh có chân nh , có pháp tánh, t không tham lam, cho nên ngày nay tu t p thu n theo pháp tánh không tham lam s hi n hi n c b thí ba la m t...”. Trong kinh *Ni t bàn*, Ph t b o b tát S T H ng: “T t c chúng sinh u có các pháp ni m tâm, tu tâm, phát tâm, chuyên c n tinh ti n tâm, tín tâm, nh tâm. Các pháp nh th tuy ni m ni m sinh di t nh ng th y d ng nh n i nhau không gián o ng i là tu o”; i u này nh ng n l a bùng cháy tuy l a sinh di t trong t ng giây phút nh ng t a sáng phá tan bóng êm ent i, nh chúng sinh n u ng tuy sinh di t trong t ng giây phút nh ng khi n cho ng i ói c no , nh thu c hay th ng h ng tuy sinh di t trong t ng giây phút nh ng có công hi u làm cho h t b nh, nh m t tr i chi u sáng, m t tr ng soi t tuy sinh di t trong t ng giây phút nh ng làm cho cây c , r ng r m c sum suê t i t t. Kinh *B o tích* ghi: “N u không có chánh tu thì l ra mèo, th ,...c ng thành Ph t”. i s Ng u u Pháp Dung nói: “N u cho r ng do tu t p mà sinh thì ó là t o tác, không ph i

chân. Nếu cho rằng sự có thể vẫn như thế thì phải tìm cách hành vi". Luận *Trần Ngự* ghi: "Nếu tất cả chúng ta cùng nhau thì người không có tâm tu ở phía trên trình vô tu". *T.M.N.T.M.T.N.G.L.C* ghi: "Nếu nói Th Tôn thuyết các pháp hữu vi như hoa mà gì a h không thì thì sao Th Tôn lý d các thuật chuyên cần tu cái nhân tuy đi u c a l c v n h nh s ch ng c qu v b , ni t b àn?". Tại sao có người trí nào tán d ng thành Càn Thác Bà cao p, c ng ch c, l i còn khuyên b o k khác l y s ng th làm c u thang b c lên ó. Vì lý do y, tuy hành gì tu t p pháp h u l u nh ng c ng là th t, là chánh, còn nh l i c a t Ma nói v i L ng Võ chính là phá b tâm tham ch p vào pháp h u vi c a vua, c ng nh y s tùy b nh cho thu c. Tại sao c n m l y l i nói nh t th i mà ph b các h nh nghi p Ph t o. H n n a, trong các kinh, Ph t nói không ch p vào t ng b thí, trì gì i, ... ngh a là có t o tác mà không dính m c v y. Nay ông cho r ng v n *không* là không dính m c, nh a n xin th p hèn nói v i ng i khác r ng: "Tôi không vì s giàu sang mà kiêu ng o". Ch ng l không ph i là nói m sao?

L i n a, ng i ch p vào vô tác r i không nhúc nhích nh pho t ng b ng vàng... hay v n còn giao ti p nh ng i bình th ng? Nếu còn giao ti p thì không ph i là vô tác. Nếu nói giao ti p không trái v i vô tác thì quán Ph t, l i ni m v n t thiên chân c ng tại sao có trái v i vô tác. Vì v y, hai ngh a: vô tác r i không nhúc nhích v à vô tác mà còn giao ti p u không ng v ng c. ó là i v ng ng .

Vì thế, nên biết, tùy duyên h n nhiên không ph i là vô ng i. Nếu vô ng i là tùy duyên thì nh con giun chui xu ng t, con ch trong bùn c ng là tùy duyên. Tại sao chúng không thành Ph t? Ng i nh n l m c c a t s , c m g ch ngói cho là ng c ng à so v i k ngu si tôn sùng giáo vô vi theo cái ngh a không làm gì h t, thì tại sao có gì khác biệt.

**8- Duy tâm a**

Có người cho rằng tánh tánh t c là ngay n i cõi i tr n t c mà h ng chân. Thế thì b o, ngói á u bình ng nh nhau, ch tâm mình thanh t nh thì tại sao c n ph i phân biệt gì n a?

*áp:* Ông nói tâm thanh t nh thì cõi n c thanh t nh, không c n phân biệt gì n a. Vì y thì tôi d n ông vào nhà xí, ông có th ó lâu c ch ng? Khi vào bãi tha ma có mùi hôi thì i n ng n c x c lên, ông không b t m i c ch ng? Ông có th s d ng chung c, gi ng n m v i nh ng ng i có b nh gh , có b nh h i dính y máu m c ch ng? Nếu không th c, thì cái t ng này là t ng y c n m y u t ô nhi m áng nhằm chán. Nếu ch c trú, ông còn c n ngôi nhà s ch s , khi vui ch i, ông còn l a ch n b n lạnh, thì cái t ng này là t ng t nh áng a. a, chán ã quá rõ ràng, t i sao ông l i nói bình ng? Dù cho ông có th ch u c nh ng vi c khó ch u nh ch u ng nh ng th nh u ã nói trên, nh ng mà con b hung, con qu , con chó c ng có th g ng i nh ng th y, ch ng l chúng u c o h t sao? Dù cho ông buông b ý ni m v t nh, v u , nh ng mà ông còn y nguyên n m l y cái x , thì i v i ngh a duy tâm c ng không phù h p.

Vì thế, nên biết, các c ph t vì duy tâm mà kh i lên s a thích, nhằm chán, vì duy tâm mà gì ng pháp bình ng, vì duy tâm mà trang nghiêm cõi Ph t. Nếu không ph i duy tâm thì tại sao tùy ni m. Nếu không bình ng thì phạm phu u vô ph n. Nếu u còn không buông b c thì t i sao ông ch buông b trong s ch? Buông b ã là tâm thì n m l y c ng là tâm, tại sao có trái ngh ch. Tất c u do không hi u rõ c y u ch c a Ph t m i sinh ra v ng ch p này. Hành gì ch c n bi t lý duy tâm thì ý ngh nghi ng ch m d t.

**9- n ng a**

Nhưng người tu thì nay nói: “M t khi v t lên trên và nh y th ng vào thì không c n công phu tu t p n a”. H không c u làm Ph t, hu ng chi nguy n c u vãng sinh.

áp: H nói không c u làm Ph t. V y thì sau khi x b thân m ng s v nh vi n d t h t nh tro tàn ngu il nh hay còn nh n l y hình hài i sau n a? N u còn nh n l y hình hài i sau thì h sinh v tnh hay sinh vào ba cõi? N u sinh vào ba cõi thì chỉ b ng sinh v Tnh . N u sinh v Tnh thì chính là vãng sinh. Tiên c b o r ng: “Tuy thì n tri th c nói th y Ph t tánh thì ngang b ng v i Ph t, nh ng bàn lu n v công phu c a ng i y thì ch a b ng các v thánh. Vì v y, ngày hôm nay ph i t ng b c huân tu”. L i nói: “Ng i ch a t ng mà tu thì không ph i là chân tu”. Ch có lý n ng , t m tu này ã h p v i Ph t th a, không trái v i ý ch viên n. Nói n ng , n tu c ng là do nhi u i ã t m tu, n i này li n c thu n th c. Ví c y, hành gi ph i t nghi m xét. N u l i nói và th c hành i ôi v i nhau, l ng t n cùng b mé c a pháp gi i thì tâm hành gi m i h p v i lý h không. Tám gió b t ng, ba th r ng l ng, ch ng t hi n hành u tiêu tan, c n b n phi n não, tùy phi n não u d th t, nh ng i không b nh thì không c n u ng thu c.

N u hi n hành ch a d t h t mà phi n não, t p khí l i sâu dày thì khi m t v a xem qua, hành gi kh i tâm ng ni m; khi ti p xúc v i tr n c nh, hành gi v n còn dính m c. Tuy rõ cái ngh a vô sinh, nh ng mà n ng l c y ch a c y ; hành gi không th nói r ng: “Ta ã ng r i, tánh c a phi n não thì r ng không. N u kh i tâm tu t p thì l i tr thành iên o”. M c dù tánh c a phi n não r ng không, nh ng mà nó có th sai khi n hành gi th nghi p. Tuy k t qu c a nghi p là vô tánh, nh ng nó c ng gây ra cái nhân kh . N i kh tuy h v ng nh ng t i sao l i khó chu? C ng nh ng i m c b nh tr m tr ng, b nh c ng hoàn toàn r ng không, t i sao ph i r c y s ch a tr, u ng thu c kh p n i? T s nói: “ em cái tâm nh h không h p v i lý c a h không, c ng không có cái l ng c a h không, công phu tu t p nh th m i không n tr qu báo”. Thi n s Ph n D ng Vô Nghi p nói r ng: “Thiên h ngày nay hi u thì n, hi u o nh s cát sông H ng; nói Ph t, nói tâm có tr m ngàn v n c, nh ng m y b i không h t thì khó tránh kh i chu k ti p n i c a sinh t ; ni m vit v n còn thì b tr m luân a l c”. Nh ng ng i y không th t bi t k t qu c a nghi p, l i còn d i nói t l i, l i tha. T cho mình là b c th ng l u, b t ch c l i c a tiên c mà phát ngôn: “M t ti p xúc v i tr n c nh u là Ph t s , chân c t b c kh p ch n cùng n i u là o tràng”.

Th t ra, s d ng công tu hành c a nh ng ng i y không b ng ng i gi n m gi i, làm m i i u lành. Xét l i l i c a h chính là khinh khi nh th a, b tát th p a. h có v ngon b c nh t c m ing i a thích, nh ng r i vào tay nh ng ng i y thì tr thành c d c. Gi s h có tài gi i nh Mã Minh, tri gi i ngang b ng Long Th , thì ch là m t i, hai i không b m t thân ng i mà thôi. n khi lâm chung, m y may tình l ng thánh phàm không h t, s suy ngh nh nhi m nh h t b i còn ch a quên, h s theo ý ni m mà ch u s tái sinh, nh n l y hình hài n ng, nh khác bi t: ho c âm u vào thai l a, b ng ng a g i thân, ho c b thiêu t trong v c n c sôi sùng s c, ho c trong lò than h ng. M t khi m th t ki ng i, ct ng ã ghi nh tr c kia thì v n y nh c , h tr l i làm con d nh i, con ki n, r i làm con ru i, con mu i. Tuy có gieo cái nhân lành, nh ng h g thái qu báo ác. Hòa th ng Viên Ng nói r ng: “ ch sinh t mà an lành không ph i là chuy n d , ch có b c i tri t ng , siêu ch ng, m t khi d t khoát c thì m i không khó. Tuy có c n khí và n ng l c c a chính mình, nh ng nh ng v y c ng c n ph i nh vào ph ng ti n”.

i v i c nh gi i nh nh t trong khi bình th ng, hành gi ph i chuy n cho c, ph i th u s u t tri t . C nh th mà th c hành, b i d ng tinh th n ó cho thu n th c, n khi duyên i ch m d t thì t nhiên hành gi không còn s hã i gi n a. Cho nên, c c có v ng i mà viên t ch, có v ng mà x thân. S ra i c a nh ng v y d dàng c ng nh con ve l t v , m i có th c thông dong t t i. ó là do c c g tr a thân tâm

trong khi bình thường, như Hoàng Lâm hết công phu suốt năm in m m i nh i thành m t kh i, D ng Tuy n d ng công tu t p su t b n m i n m mà tâm còn rong ru i. Vì lý do đó, Th ch S ng khuyên nh m i ng i hã y d t b t t c và gi tâm mình nh lò h ng trong ngôi mi u c ! V nh Gia nói: “Th t c vô sinh, li u v n không chóng”. Vì v n ch m ch m c n tr ng, ni m n i â y, tâm t t tr n v n n i â y, nên hành gi m i c t t i vô ng i. Sau khi x b thân i này, hành gi c ý sinh thân, ngh a là theo ý ni m c a mình i th thân i sau. Vì v n d ng lý trí khi n tr , nên không b nghi p l o i kéo. Ng i tu t p n trình này m i c g i là th u thoát sinh t . Nên bi t, các i s tu hành miên m t là mu n d b cho ch sinh t t t p. Tuy ng l i có khác bi t, nh ng cu i cùng ch là s thanh t nh mà thôi.

Tr c â y, có m t cu ng t ng t kiêu v ki ng i c a mình. Tôi h i:  
- Sau khi x b thân m ng này, th y có tin ch c r ng th y s c xu t gia hay không? Có tin ch c r ng th y còn Tr ng An hay không?

V t ng ng c nhiên h i:  
- â u th không tin.

Tôi h i:  
- Trong chiêm bao, ho c khi th y th y chính mình ch a xu t gia, ho c khi th y cha m , anh em, ho c khi th y mình làm tr con ù a gi n; khi y, th y có bi t chính mình ang là khách ch ng?

V t ng áp:  
- Không bi t.

Tôi nói:  
- Bàn lu n v vi c sau khi x b thân m ng, th y tin ch c m ình s c xu t gia và hành c c, có th nói là h t s c sáng su t. Dù cho th y th y o rõ ràng nh ng mà không qua i u này. Th nh ng, v a t a u vào g i, th y là v t ng tr l i làm ng i th t c, i khách làm ch mà th y c ng không bi t, hu ng chi êm dài sinh t . N u d a vào ki ng i i còn non kém c a th y thì â u có th b o m chính mình không b iên o.

B y gi , v t ng bàng hoàng s hã i.

## 10- Viên th t a

H i: Trong th gi i Hoa T ng, m t c o i n c, m t m y b i c ng dung ch a vô l ng c o i n c; v n không có nh , s ch thì â u có n, i? Lý tr ng gi nói: “T nh ph ng Tây c a Ph t A Di à là quy n ch không ph i th t, vì còn tình ch p, th x nên không ph i là th c a pháp gi i nh nh ”.

áp: N u ng v ph ng đi n chân bàn lu n thì th gi i Hoa T ng c ng là quy n thôi, â u ph i ch có Tây Ph ng là quy n. Lu n nói: “Lý trí vô biên g i là Ph , bi t tùy theo c n c làm l i ích cho chúng sinh g i là Hi n”. B t át Ph Hi n kia c ng là quy n. V n Thù S L i là trí tu tuy t đi u khéo gi n tr ch c a t tâm. B t át Giác Th , b t át M c Th , v.v...là lý trí hi n ti n i theo ni m tin trong tâm. B t át V n Thù kia, v.v...c ng là quy n. L i n a, các v thánh hi n Trung Qu c nh Kh ng T , Nhan Uyên, v.v...trong Lu n u nói là bi u pháp, v n không có nh ng ng i y sao? T t c thánh hi n u là quy n. Bã y gi , ông th suy ngh , xác nh V n Thù, Ph Hi n và các v thánh hi n Trung Qu c là quy n hay th t? N u ông nói là quy n thì hi n t i có các v y và có nh ng l i di ngôn nói v h nh

c a ng i x a. N u ông nói là th t thì tr ng gi kia ánh l a k phàm phu, h y đi t các b c thánh, ph m t i i v ng ng . ây, tôi xin c bi n lu n:

- Cõi Tây Ph ng nh p vào trong vô s cõi n c và vô s cõi n c c ng bao hàm cõi Tây Ph ng. V y thì âu có quy n, th t. L i n a, *Lu nghi*: “Th c a Liên Hoa T ng là cái áp l i c a pháp thân v n hành theo trí th vô tr . Cung i n là cái áp l i c a toàn th tâm i bi nuôi d ng. L u các là cái áp l i c a trí quán chi u c n tánh thu n theo tâm i bi c u giúp chúng sinh. t kim c ng kia là cái áp l i c a t tánh pháp thân bình ng. Ma ni trang s c là cái áp l i c a gi i th pháp thân v n hành. Bánh xe kim c ng bao quanh núi là cái áp l i c a nghi p gi i phòng h trong tâm i bi. Các lo i hoa trang s c là cái áp l i c a v n h nh làm l i ích cho chúng sinh c m bày. Cây báu c thành l p là cái áp l i c a h nh l i sinh che ch cho loài h u tình”.

Th nh ng, nghi p không h p nhau thì chúng sinh chung mà không th y nhau, nh th n linh và các lo i qu chung v i con ng i mà con ng i không th th y c. N u nói nh v y thì th gi i Hoa T ng và vô s cõi n c mà ông ã th y là gi ng nhau hay khác bi t? N u ông nói gi ng nhau thì cái th y, nghe c a M c Liên, Thu T còn b h n ch . N u ông nói khác bi t thì t i sao g i là nh t chân? L i nh Linh Cán l p nguy n ph ng trì kinh *Hoa nghiêm*, tr tác *Hoa nghiêm quán* và *Di L c thiên cung quán*, n khi lâm b nh tr m tr ng, Ngài nhìn lên h không nh th y có cái gì. Sa đi bèn h i, Ngài áp:

- Ta th y ng t d n ta n thiên cung âu Su t. Ta nói: - Cái vui c a cõi tr i ch ng c bao lâu, r t cu c b r i tr l i luân h i sinh t , ta a thích Liên Hoa T ng.

Ngài nói xong r i t t th . Giây phút sau, Ngài b ng nhiên s ng l i. Sa di h i:

- D th a, hòa th ng th y cái gì ?

Linh Cán áp:

- Ta th y n c tràn ng p mệnh mộng, ta ng i trên hoa sen nh bánh xe, s nguy n c a ta ã viên mãn.

Ngài nói xong r i qua i.

Qu c s Thanh L ng nói: “Quán h nh thì th y thiên ng n r c, và có n c tràn ng p mệnh mộng thì tôi cho là c vãng sinh v cõi Tây Ph ng”. Nh v y là gi ng nhau hay khác bi t?

Vì th , nên bi t, n ung i s d ng cái chén l ng tát n c bi n bao la, s d ng om óm thiêu t ng n núi cao ng t thì ch u ng công mà thôi. Ng i có trí không nên làm nh ng vi c b y b nh th .

## THÍCH TRÍ THÔNG d ch

### Ch ng IX

## TU TRÌ

Ồ! tình tr n ch t ch a nhi u ki p, bi n ái bao la nhi u i, nh thanh ki m b g sét n mòn, nh viên ng c b bùn nh ph l p. N u không mài thanh ki m thì không t ys ch c g sét. N u lau chùi bùn nh thì ng c kia m i trong sáng c. Mu n c tâm thanh t nh, hành gi ch c n di t tr phi n não ô nhi m. Ng i ng ph i th ng xuyên giác quán, còn ng i mê m ph i chuyên c n i u ph c tâm mình nhi u h n n a. K b công xi ng tham ái trói bu c c ng nên ti c th ng, au xót ngày tháng thoi a. Kh ng T có câu: “K n n mà không h c thì thân ph n th p hèn”. Bây gi , hành gi mu n m t i v t qua cái qu vô s ki p chính là m i ni m thu nhi p l trình v n c. âu ph i là s suy ngh mông lung, s th y bi t t m th ng, tâm t y d y phi n não, kh u nghi p ô nhi m mà có th v t thoát c. N u không m t phen ch u khó tu trì thì thân ph n cam ch u kh l y trong nhi u ki p, còn nh tu hành úng pháp thì thoát kh i l i ma.

1. T nh ng .
2. T nh tín.
3. T nh quán.
4. T nh ni m.
5. T nh sám.
6. T nh nguy n.
7. T nh gi i.
8. T nh x .
9. T nh l .
10. T nh b t nh.

## 1- T nh ng

Hành gi mu n sinh v t nh Th t Báo thì ph i chân th t tham c u, nh pháp li u ng . T i sao v y? Vì ng là b c th y d n ng cho k mê l m, nh trong êm t i mù m t, ng i ra i c n ph i có ng n u c soi ng. Ng là b n , ch d n hành gi vào cõi n c thanh t nh, nh k i xa x m muôn d m c n ph i bi trõ ng in c b c. Ng là th lãnh trong các vi c tu hành, nh chi n s h m h xông vào tr n a kiên c thì ph i tuân l nh c a ng i ch huy.

1. Hành gi t ng có th bi trõ ngay ch nh u mà th ng trong s ch, vì không buông b s trong s ch.
2. Nghe cõi Ph t thanh t nh không th ngh bàn, hành gi không h khi p nh c.
3. Trong cái *t t cánh không*, bi t nhân qu không m t, hành gi d ng t t c pháp ác, và pháp ác không còn kh i lên n a.
4. Hành gi bi t cõi n c kia không n, không i; cõi n c này c ng không n, không i.
5. Hành gi t ng thân l ng c a Ph t kh p c h không, thân l ng c a chúng sinh c ng kh p c h không, nh nghi p l c c a chúng sinh trong a ng c, ch ng nh ng m t ng i y kh p c ng c mà còn nhi u ng i c ng y kh p c ng c.
6. Hành gi nghe các h nh trong vô l ng vô s ki p c ng nh nghe ng i khác nói nh ng vi c x y ra trong giây phút nh búng móng tay, vì tâm không s hã.

7. Hành gì tu t p m i i u lãnh, ba i u ph c mà không dính m c vào cõi ng i, cõi tr i.

8. Hành gì nh ng i n m m ng, khi gi t mình t nh d y, nh l i nh ng vi c trong gi c chiêm bao mà không kh i ki n gi i v c ó, v không.

9. Nh chính m t th y c h ng, hành gì không còn có chuy n tin hay không tin.

10. Bi t các pháp u vô ngã, hành gì thu n theo chân tánh th c hành vi c l i sinh, b c th ng lên a v Ph t mà tâm không nhàm chán , m t m i.

B tát ã b c vào c a này thì c pháp lành thanh t nh, tùy ý c sinh . *Quán kinh* khi nói v th ng ph m có ghi: “Hi u sâu ngh a lý, i v i nh t ngh a , tâm không h khi p s ”. S ghi: “ nh t ngh a là th tt ng c a các pháp. Th tt ng này không th nào trình bày b ng con ng ngôn ng và chính là ch tâm hành d t tuy t”. *L c ni m ngh a* khi nói v th ng ph m có ghi: “Tâm l ng l , không có đao ng g i là ni m”. *Sao* ghi: “Lý nh t ngh a không b lay ng b i nh nguy ên, thông th ng g i là ni m”.

n , các v ch ng s hoan h a c vãng sinh nh Vi Hy, Thi n Tài, Long Th v.v... ph ng này (Trung Qu c), các v ch ng ng c vãng sinh nh Vi n Công, Trí Gi , V nh Minh v.v... T t c s tích vãng sinh c ghi chép r t nhi u trong kinh, lu n.

ây không th nào biên chép y c. Trong lu n có nói n nh ng ng i sinh v cõi n c kia c ut ng chính là nói ng i trung c n và h c n. Th m chí còn nói: “Ng i t ng Ph t tánh c a chính mình thì không c n nguy n c u vãng sinh”. ây là nói b tát th p a tr lên. N u nói r ng b ct ng nh t ngh a , các ki ts ch ad th t u không c u nguy n vãng sinh, thì các Ngài nh Long Th , Mã Minh, ... c ng là ng i d i m t th y hoa m gi a h không, ang vô s mà b ng sinh ra l m chuy n.

## 2. T nh tín

Lu n *Trí* ghi: “N u trong tâm c a con ng i có ni m tin thanh t nh thì ng i y có th b c vào Ph t pháp. N u không có ni m tin thì ng i y không th b c vào Ph t pháp, nh da trâu ch a m m d o thì không th b g p l i c. Ng i không có ni m tin c ng i lo i nh v y”. L i n a, kinh ghi: “Ni m tin là bàn tay, nh ng i có tay i vào núi báu thì có th t do n m l y châu báu. N u không có tay thì ng i y không th n m l y c gì. Ni m tin c ng i lo i nh v y”.

Ngày x a, V ng Tr ng H i h i Vô Vi T :

- Ni m Ph t nh th nào s a n trình không gián o n.

Vô Vi T áp:

- Sau khi có ni m tin, hành gì không còn kh i nghi ng gì n a. ó là không gián o n.

Tr ng H i vui m ng r n rã r i cáo lui. Ch ng bao lâu, Tr ng H i c vãng sinh. Ông tr l i c m t Vô Vi T .

Vì v y, n u tu hành ch a có th n ng thì hành gì nên gieo tr ng tín c n cho sâu ch c, không khi p s , không đao ng.

1. Tin l i thành th t t kim kh u c a Nh Lai tuyên thuy t thì quy t nh s c vãng sinh.
2. Tin t tâm bao la, trùm kh p có y công c thanh t nh nh th .
3. Tin nhân qu bao gi c ng theo nhau nh bóng theo hình.
4. Tin bi t thân này và t t c th gi i u không có b n ch t chân th t nh ánh n ng ch p ch n, nh hoa m gi a h không.
5. Tin th gi i y n m lo i ô nhi m có s kh não ghê g m v l nh, nóng, các th hôi nh n ng n c x c lên, không th nào ch u ng n i dù trong kho nh kh c.
6. Tin t t c các pháp u duy tâm nh ng i t ng nh n qu m chua thì mi ng ti t ra n c b t.
7. Tin n ng l c c a ni m không th ngh bàn c ng nh n ng l c c a nghi p.
8. Tin bào sen không th ngh bàn c ng nh bào thai.
9. Tin Ph t có vô l ng thân, có vô l ng tu i th , có vô l ng ánh sáng không th ngh bàn nh thân con ki n, tu i con phù du, ánh sáng con om óm c ng là m t i u không th ngh bàn.
10. Tin thân này th nào c ng ch t.

N u có y tín c n nh th , thì m i khi nh c chân lên, chân xu ng, ng i y u ni m Ph t.

Vì th , nên bi t, m t ch tín (tin) trùm kh p c b c th ng c n, trung c n, h c n. Th nh ng, ni m tin có sâu c n khác nhau. N u n ng l c c a ni m tin không thâm sâu, nh con chim không có cánh thì không th nào tung bay c.

### **3- T nh quán**

Ô nhi m c a chúng sinh t vô th trùm kh p t t c các pháp, nh d u ng m vào bún, nh vàng ròng còn n tàng trong qu ng m . Hành gi tu t nh nghi p nên tu t p theo các pháp quán, mài gi a t p khí làm n n t ng cho pháp lành thanh t nh, làm cây c u cho vi c vãng sinh.

#### *1- Quán t nh*

Hành gi quán t ng h o c a Ph t nh kinh *Quán Vô L ng Th* ã trình bày m i sáu pháp quán.

#### *2- Quán b t t nh*

Hành gi quán sát thân, tâm không trong s ch, quán sát th gi i n ày, cõi n c này u không trong s ch. Vì v y, hành gi sinh tâm nhằm chán.

#### *3- Quán vô th ng*



Hành gì quán sát t t c pháp u không c nh, nh k dâm d c trông th y ng i n ki u di m duyên dáng thì c m th y yêu thích. Ng i àn bà tính tình ganh t trông th y thì c m th y khó ch u. Còn ng i tu quán b t t nh trông th y vóc dáng xinh p kia nh trông th y các th nh b n hi n bày c ng nh cây, t.

#### 4- Quán hòa h p

Hành gì quán sát cái thân này, th gi i này, cái th y, nghe, hay, bi t này u không có b n ch t chân th t, nh gom g xây c t nhà, t làm n n, tích t màu s c trang trí.

#### 5- Quán i tr

Hành gì t quán sát thân c a mình có phi n nào n ng n nh t? Nên v n d ng pháp quán nào i tr? Nh các lo id c th o, n th c u ng có tính ch th i l nh, h i ng, h i rít, i v i b nh nóng, nó là thu c. Còn các b nh khác thì nó không ph i là thu c. Các lo id c th o, n th c u ng có tính ch th i ng, h i ng t, h i nóng, i v i b nh l nh, nó là thu c. Còn các b nh khác thì không c n dùng nó. Hành gì ph i quán sát nh th i tr.

#### 6- Quán tà m quý

Hành gì quán sát, t vô l ng ki p n nay, t t c chúng sinh v i ta làm cha m , anh em, ch em, nam n dâm d c l n nhau, sát h i l n nhau mà ch a t ng hi u bi t, nh con kiêu kinh n th t cha m c a nó, nh con trâu, con dê, chim b câu, chim s giao ph i v i thân thu c chúng nó. Chính nó không bi t, ng i khác th y nó làm nh ng vi c t i t thì h th n, c i ch e. Các c Ph t, các v b tất th y c chúng ta c ng theo ây suy ra mà bi t. Vì v y, chúng ta nên sinh tâm h i h n mãnh li t.

#### 7- Quán m i ni m

Hành gì quán sát trong t t c th i gian có bao nhiêu tâm nh Ph t, ni m Ph t? Có bao nhiêu tâm làm vi c l i sinh? Có bao nhiêu tâm nh b n, trong s ch, hôn tr m, tr o c ?

#### 8- Quán bình ng

Hành gì quán sát t t c s c là m t s c, vì không có p, không có x u. Quán sát t t c âm thanh là m t âm thanh. Vì không có khen ng i, không có chê bai. Quán sát t t c th là m t th , vì không có ân ngh a, không có oán thù. Quán sát t t c ngh a là m t ngh a, vì không có c n, không có sâu.

#### 9- Quán vi t

Hành gì quán sát cái tâm ni m Ph t, ni m Pháp t âu n? S i v âu?

#### 10- Quán pháp gi i

Hành gì quán sát m t s i lông, m th t b i, m t c ng c , m t cái cây u có y vô l ng cõ Ph t thanh t nh.

Khi quán sát, hành giả s d ng t nh quán th nh t làm chính, chín pháp quán còn l i làm tr , nh k tìm châu ng c trong á n u không p v t ng á thì k y không bao gi c châu ng c.

#### 4- T nh ni m

S d pháp môn Ni m Ph t m nh danh Nh t h nh tam mu i là vì ý chí ph i quy t nh. N u không ni m Ph t c thì tâm t hành gi t n mác kh p n i, tam mu i không bao gi thành t u.

##### 1. Nhi p tâm ni m

t t c ch , hành gi nhi p tâm ni m Ph t, không quên lãng. Dù ng mê, nh ng c ng ph i bu c ni m mà ng . Hành gi ni m Ph t không gián o n, không có ni m khác chen vào.

##### 2. D ng mãnh ni m

Nh ng i am mê s c p nghe c ch c a dâm n c trú, dù tr i qua núi hi m, su i sâu, dù trên ng i có bóng ma ch p ch n, ho c có hang c a loài h d , nh ng mà ng i y quy t tâm i n ch không khi p s .

##### 3. Thâm tâm ni m

Nh bi n c dù r ng sâu thì áy c ng cùng t n, tuy con ng giác ng xa l c xa l nh ng ch a c c u cánh thì hành gi không bao gi ng ng ngh tu t p.

##### 4. Quán t ng ni m

Trong ni m nào, hành gi c ng u th y ba m i hai t ng t t, tám m i v p c a Ph t.

##### 5. T c tâm ni m

Vì ni m Ph t, hành gi d t b t t c tâm nh tâm tham danh, tâm làm quan, tâm tham d c, tâm th gian, tâm tham luy n, tâm c ng cao, tâm bi n h , tâm nhân ng ã, tâm th phi.

##### 6. Bi ni m

M i khi t ng Ph t, toàn lông trên thân u d ng ng lên, ng t ng nh b c t xé, nh m hi n lia b con th và m t a con r t thông minh.

##### 7. Phát ph n ni m

Nh th sinh nghèo thi h ng, vì h th n tài c a mình, anh ta s ng trong c nh v ng v . M i khi nh n, anh ta d ng nh không còn mu n s ng n a.

##### 8. T t c ni m

T t c cái th y, nghe, hay, bi t cùng v i l chân lông, x ng t y c a hành gi không m t ch nào không ni m Ph t.

#### 9. Tham c u ni m

kh i m t ti ng ni m Ph t, hành gi li n truy c u n ch c u cánh c a ti ng y.

#### 10. Th t t ng ni m

Tâm ni m không dính m c vào *có*, vào *không*, vào *c ng có c ng không*. Ngay c *phi có phi không* u không dính m c vào bên nào h t. ó là pháp môn Ni m Ph t th ng ph m. N u Ni m Ph t c nh th thì hi n i hành gi quy t th y c Ph t.

### 5- T nh sám

Tâm tr ct ot i nh l p mây mù che l p không. Tâm sau di tt i nh bó u c bùng cháy xua tan bóng êm u ám. L i nói: “Tuy chi c áo d b n c tr m n m, nh ng gi t gi trong m t ngày thì c s ch s”. Vì v y, mu n r b nh ng ch ng ng i n ng n , hành gi nên siêng n ng c n m n sám h i.

#### 1. N i sám

Hành gi sám h i cái nhân không trong s ch c a tâm, ý, th c.

#### 2. Ngo i sám

Hành gi sám h i t t c s c, t t c âm thanh, t t c pháp u không trong s ch.

#### 3. S sám

Hành gi sám h i hai m i tám cõi, hai m i l m h u, tám v n b n ngàn các th tr n lao, ki t s ã làm ch ng ng i cho các h nh nghi p nh tu h c, th y Ph t, làm l i ích cho chúng sinh trong vô s ki p.

#### 4. Lý sám

T khi vào o cho n ngày nay, hành gi sám h i nh ng ki n gi i iên o nông cu ng ã ti p nh n, nh ng kinh lu n ã h c, nh ng ngh a lý thâm áo ã nghe, nh ng b nh tác, ch , nh m, di t, v.v...làm ch ng ng i cho trí vô l u c a Ph t.

#### 5. Quá kh sám

Hành gi sám h i nh ng nghi p ác ã gây t ot vô th cho n ngày nay nh i này, tuy không tr m c p nh ng hành gi mong c u i u gì c ng không c nh ý, t c là nghi p tr m c p ch a d th t. i này, tuy không có tà dâm, nh ng g p quy n thu c không thu n ý, t c là nghi p dâm ch a d th t. i này, tuy không v ng ng , không khinh chê pháp nh ng có nói ra i u gì ng i khác n a tin, n a nghi ng , t c là nghi p khinh chê pháp và v ng ng ch a d th t. Trong t t c qu , quán sát t t c nhân, hành gi s bi t i tr c không i u ác gì không gây t o. i v i nghi p ác gì, hành gi c ng u nên sám h i.

#### 6. V lai sám

Hành gì ng n ch n t t c pháp ác ngay t hôm nay cho n mai sau, không bao gi gây t o n a.

### 7. Hi n t i sám

Hành gì sám h i các th nghi p kh mà i hi n t i có sinh, già, b nh, ch t. Sám h i các th nghi p phi n não: nghi p nh c chân lên, chân xu ng, nghi p m mi ng, ng tâm, và t t c các nghi p v i t không th nào k h t c.

### 8. Sát na sám

Trong m t ni m có chín m i sát na, m t sát na có chín tr m l n sinh di t. M i m t sinh di t, hành gì u sám h i.

### 9. C u cánh sám

Trong a v ng giác có m t ph n vô minh nh làn khói m ng manh, hành gì c n ph i g tr a cho s ch h t.

### 10. Pháp gi i sám

Trong pháp tánh không có ngã, không có nh ân. Hành gì sám h i r ng kh p cho t t c chúng sinh trong m i ph ng, ba i.

N u hành gì có th sám h i chân th t nh th thì t t c ch ng ng i u tiêu tan h t, không xa lìa o tràng mà th y c các c Ph t.

## 6. T nh nguy n

Lu n *Trí* ghi: “Th y th gi i các c Ph t có vô l ng s thanh t nh, trang nghiêm, các v b tát phát l i th nguy n:

- Có th gi i Ph t không có các s kh não gì, cho n không có tên g i c a ba ng d . Th y nh v y r i, b tát t phát l i th nguy n: “Khi thành Ph t, th gi i tôi không có các s kh não cho n không có tên g i c a ba ng d c ng s nh th ”.

- Có th gi i Ph t có th t b o trang nghiêm, ngày êm th ng có ánh sáng thanh t nh, không có m t tr i, m t tr ng. Th y nh v y r i, b tát l i n phát l i th nguy n: “Khi thành Ph t, th gi i tôi th ng có ánh sáng thanh t nh, trang nghiêm c ng s nh th ”.

- Có th gi i Ph t mà t t c chúng sinh u th c hành m i i u lành, có i trí tu ; y ph c, n th c u ng tùy ni m mà áp ng. Th y nh v y r i, b tát l i n phát l i th nguy n: “Khi thành Ph t, trong th gi i tôi, chúng sinh u có y ph c, n th c u ng c ng s nh th ”.

- Có th gi i Ph t toàn là các v b tát có ba m i hai t ng nh s c thân Ph t, ánh sáng th u su t cho n không có danh hi u thanh v n, bích chi Ph t, c ng không có ng i n . T t c u th c hành Ph t o m t cách thâm sâu, vi di u, tham quan kh p m i ph ng, giáo hóa t t c . Th y nh v y r i, b tát l i n phát l i th nguy n: “Khi thành Ph t, trong th gi i tôi, chúng sinh c ng s nh th ”.

- Có vô lý không thì gì thì Ph t có các s thanh tnh, trang nghiêm i lo i nh v y. B tát c ng nguy n u c nh th ”.

Vì lý do ó, cho nên g i là nguy n thì c vô lý không thì gì i c a các c Ph t.

H i: H nh nguy n c a các b tát thanh tnh thì t nhiên c s thanh tnh áp l i. T i sao ph i l p nguy n, v sau s c sinh v tnh ? Nh nhà nông thu ho ch lúa, âu c n i nguy n?

áp: Hành gì làm ph c mà không có nguy n thì không có m c tiêu h ng n. Nguy n c ng nh ng i i u khi n chỉ c xe có th a hành gì i n n i n ch n, nh vì c nung ch y vàng làm n trang u tùy thu c vào ng i th , ch vàng không có hình d ng c nh. Ph t nói r ng: “Có ng i tu chút ít ph c b thí, tu chút ít ph c trì gi i mà không bi t pháp thì n. Ng i y nghe nói có nh ng ng i giàu sang, sung s ng trong nhân gian, ho c nghe nói cõi tr i d c gi i, cõi tr i s c gi i thì kh i tâm a thích. Sau khi i s ng k t thúc, ng i y c sinh vào cõi ó. C ng i lo i nh v y, b tát tut p nguy n sinh v th gi i tnh , v sau s c sinh. Vì th , nên bi t, do nguy n mà c k t qu thù th ng.

L i n a, trang nghiêm cõi Ph t là vì c v i. N u ch có công c c a h nh thì hành gi tut p không th nào thành t u, cho nên c n ph i có n ng l c c a nguy n, nh s c m nh c a con trâu tuy có th kéo xe d dàng nh ng nó c n ph i có ng i i u khi n m i i n m c tiêu. Hành gì nguy n sinh v th gi i tnh c ng theo ây suy ra mà bi t. Ph c c d cho con trâu, n ng l c c a nguy n d cho ng i i u khi n.

H i: N u không phát nguy n thì ng i y không c ph c ch ng?

áp: Tuy c ph c nh ng không b ng ng i có phát nguy n. Phát nguy n có th tr giúp cho ph c. Th ng ni m danh hi u Ph t thì ph c c l n thêm. Vì ngh a y, cho nên tut p sinh v cõi Ph t thanh tnh, hành gì nên phát th nguy n v i.

1. Không vì ph c i n cho nên nguy n, nguy n làm ch che ch cho t t c chúng sinh, nên hành gi sinh v tnh .

2. Không vì quy n thu c cho nên nguy n, nguy n trang nghiêm ngôi nhà c a t t c các c Nh Lai, nên hành gi sinh v tnh .

3. Không vì b nh kh cho nên nguy n, nguy n làm y s ch a tr b nh ung nh t vô minh,...c a t t c th gian, nên hành gi sinh v tnh .

4. Không vì ngôi v chuy n luân thánh v ng cho nên nguy n mà nguy n v n hành bánh xe pháp c a các c Ph t Nh Lai, làm b c pháp v ng v i, nên hành gi sinh v tnh .

5. Không vì cõi D c cho nên nguy n, nguy n xa lìa t t c cái vui ng d c vi di u, nên hành gi sinh v tnh .

6. Không vì cõi S c cho nên nguy n, nguy n xa lìa s tham m c a t t c thì n v, nên hành gi sinh v tnh .

7. Không vì cõi Vô S c cho nên nguy n, nguy n phá v h t các th l u chú vi t , ch ng c thân có vô l ng t ng h o c a Ph t, nên hành gi sinh v tnh .

8. Không vì thanh v n, bích chi Ph t cho nên nguy n, nguy n v n d ng hai th trang nghiêm ph c và trí làm l ích cho t t c chúng sinh, nên hành gi sinh v tnh .

9. Không vì m t th gi i cho n ngàn th gi i cho nên nguy n, ng y n thay th n i kh c a chúng sinh trong vô t n th gi i nh h t n i kh c a chúng sinh trong t t c th gi i, n ên hành gi sinh v tnh .

10. Không vì chúng sinh trong m t vô s ki p cho n ngàn vô s ki p cho nên nguy n, nguy n thay th n i kh c a chúng sinh trong vô l ng vô s ki p, nh t t c n i kh c a chúng sinh, nên hành gi sinh v tnh .

N u có th phát nguy n v i nh th thì n giây phút cu i cùng, ch c ch n hành gi s c nh trong kinh *Ph H i n h nh nguy n* ã nói. Vì th , nên bi t, nguy n là chi c thuy n v t qua bi n kh sinh t , là v th y sáng su t d n ng n cõi C c L c.

## 7. T nh gi i

T t c pháp thanh t nh u l y gi i làm n n t ng, nh ng i xây c t nhà c a, tr c tiên ph ích n l a ch t b ng ph ng; nh h a s v sông núi, tr c tiên ph i lau chùi t m l a cho s ch s , sau ó m i v các màu s c. C ng v y, gi i ng u trong các i u lành, gi i là c a ngõ u tiên b c vào cõi n c thanh tnh. N u ng i không trì gi i c ng nh ng i n x u ác, h hèn mu n ph ng s tr i Thích thì h n là không bao gi c.

### 1/ Gi i san tham

Hành gi th c hành hai h nh b thí: ti n tài, sinh m ng và pháp thí mà tâm không luy n tì c.

### 2/ Gi i h y c m

N m gi i, gi i lu t nghi cho n gi i vô l u, hành gi trì các gi i y m t cách y .

### 3/ Gi i sân h n

Hành gi v n d ng nh n nh c i u ph c ba nghi p thân, kh u, ý. N u g p ng i khác nói l i hung ác ho c s d ng dao, g y ánh p d ã man thì hành gi ch suy xét ó là pháp nhân duyên, do nghi p chiêu c m, ngh là ph i tr n , ngh là o s , ngh là gió, rét, l nh, nóng.

### 4/ Gi i phóng d t

Con ng sinh t vô cùng nguy hi m, không có ch dung thân, nh ng i b ng cái chén ch a y d u i trên s i dây treo l l ng. Ng i y không dám ngo nh m t nh in bên ph i, bên trái, c ng không dám ngh n b t c m t vi c gì khác.

### 5/ Gi i tán lo n

Hành gì thu nhiếp các c n, d t các duyên nh, nh che ng n òn tr c c n gió, nh chim p tr ng.

#### 6/ Gi i ngu si

Hành gì v n d ng trí tu quét s ch mê l m, nh ng i làm vì c th ng s d ng ánh sáng m t tr i. N u nh ban êm thì các công vi c u ng ng ngh. L i nh ng i mu n nhìn lên cao thì con m t ph i m ra. N u b u i mù ho c ang ng thì ng i y không th nào th y c non sông g m vóc...

#### 7/ Gi i kiêu m n

Không nên vì bi n tài mà kiêu c ng. Không nên vì gi i ng mà kiêu c ng. Không nên vì tranh cãi th ng l i mà kiêu c ng. T t c nh ng gì hành gi ã c c ng nh h t b i trên qu a c u, nh v t nh trên m t g ng, không nên em v t nh này khoe khoang v i ng i khác.

#### 8/ Gi i phú tàng

Các c Ph t có m t kh p m i n i; các v b tát, các th n minh c ng có m t kh p m i n i, cho nên chúng ta không th nào che gi u t i l i c, nh k ng d i ánh n ng mà ch y tr n bóng, nh k trong sóng n c mà tránh s m t, nh ng i gi a bãi cát mà tránh b i b m. T t c vi c tr n tránh y u không bao gi c.

#### 9/ Gi i vô ích

T t c vi c ch i ùa mua vui u không có l i ích, t t c th v n u không có l i ích, t t c tr n duyên u không có ích l i, t t c l i nói gi i thoát u mỗi chót l i u không có l i ích. Hành gi nên xa lia t t c nh ng vi c y.

#### 10/ Gi i b t tr

Trì gi i, nh ã k trên, ch vì tha thi t c u sinh v T nh làm l i ích cho chúng sinh, ch không c u ti ng t m n i b t v a các qu báo ng i, tr i, nh th a. B tát th c hành c t nh gi i nh th thì có th ti p d n chúng sinh sinh v T nh . T i sao v y? Vì t t c chúng sinh, dù cho chúng sinh ngu mu i, b ng b nh nh ng mà không ai không tôn tr ng, kính ng ng gi i c.

### 8. T nh x

Ng i h c o ã có ý chí thoát ly tr n t c thì nên x b nh ng ch ác. N u không c nh th thì tâm nhàm chán ch a n t t cùng. N u tâm nhàm chán ch a n t t cùng thì tâm a thích T nh c ng ch a n c ng mãnh li t nh t. Long Th nói: "Tâm b tát không quý chu ng a v chuy n luân thánh v ng, không a thích ph c báo cõi tr i, cõi ng i. B tát ch nh ngh n các c Ph t". Cho nên, tùy theo tâm a thích thi t tha mà c sinh v cõi Ph t. Ngày nay, k g p chuy n v a y m t chút xíu còn không th nào g t b c, hu ng chỉ a v chuy n luân thánh v ng, nh ng i b trói ôi chân mà mu n b c i, nh chim b bu c ôi cánh mà mu n tung bay. C hai vi c i, u b trói bu c, c hai tâm u l n qu n mà thôi.

1. Ch ph n hoa n ào náo ng nên xa lia.
2. Ch trà ình t u i m nên xa lia.
3. Ch nóng n c gay g t nên xa lia
4. Ch bản lu n v danh sách b nhi m, mi n nhi m c a quan l i và vi c tri u ình nên xa lia.
5. Ch ân ái ràng bu c và ch quen bi t qua l i nên xa lia.
6. Ch thi àn v n xã, ganh ua v v n ch ng, tìm tòi v câu ch nên xa lia.
7. Ch châm bi m chuy n x a nay, c nh tranh nhau so sánh chuy n t t p, l m l i nên xa lia.
8. Ch gi ng o h c không ngh a lý nên xa lia.
9. Ch các nhà gi i ngh a tranh ua theo danh t ng khoe khoang trí nh bé c a mình nên xa lia.
10. Ch tông th a có ki n gi i iên cu ng, nói d i là n ng , khinh th ng gi i lu t nên xa lia.

Nh ng ch k trên ch là khu y r i o c , không khác v i ma quân nên xa lia. N u lia b c nh ng ch y thì hành gi s thành t u t t c o nghi p.

## 9. T nh l

T t c th i c t ng n u không có b n thì không th nào phát sinh. T t c các pháp ác n u không có b n thì không th nào ng n ch n c, nh chỉ c xe có hai bánh xe n u v t b m t bánh thì xe kia ph i nghiêng . Cho nên, v n t th gian, các pháp hý lu n còn ph i c m i ng i ng lòng ch p nh n thì m i cho là úng, hu ng chỉ ng i có ý chí mong c u cái nhân duyên c a o l n vô th ng. Kinh ghi: “Nh tánh c a gió tuy r ng không nh ng n u th i ngang qua r ng chiêm àn, r ng chiêm b c thì gió có mùi th m ngào ng t. N u th i ngang qua ch ph n nh , ch thây ng i ch t thì gió có mùi hôi th i”. L i nh chỉ c áo s ch s trong cái tráp h ng, n khi l y ra, áo c ng th m ph c. N u vào ch hôi tanh thì áo c ng hôi rình. B n c ng i lo i nh v y. Vì th , ng i hành o k t b n ph i bi t s c phân bi t s ch, nh .

1. B n a thích ch an l c, nhàn t nh ch n núi r ng nên thân c n, vì có th ng n ch n tâm v ng ng c a hành gi .
2. B n nghiêm trì gi i lu t nên thân c n, vì có th làm gi m b t d c v ng iên cu ng c a hành gi .
3. B n có trí tu r ng l n nên thân c n, vì có th a hành gi v t kh i b n mê.
4. B n có v n t t ng trì nên thân c n, vì có th gi i t a các i u nghi ng c a hành gi .
5. B n tr m l ng khô khan nên thân c n, vì có th a hành gi n trình i m m.
6. B n khiêm t n, nh n nh c nên thân c n, vì có th làm tiêu tan tâm ngã m n c a hành gi .



7. B n tâm th ng, nói th t nên thân c n, vì có th ki m ch i u l i l m c a hành gi .
8. B n tinh ti n, d ng mãnh nên thân c n, vì có th giúp hành gi thành t u o qu m t cách nhanh chóng.
9. B n xem th ng c a c i, a thích b thí nên thân c n, vì có th phá b tánh keo kí t c a hành gi .
10. B n có tâm nhân t che ch loài v t, không ti c thân m ng nên thân c n, vì có th gây s ch p ch t v nhân ngã, v.v...c a hành gi .

N u không có nh ng b n thanh tnh nh th thì hành gi nên g t b nh ng ng i khác, l ng l m t mình, t t t p o nghi p, thi t l p hình t ng làm th y, l y kinh lu n làm b n. i v i nh ng ng i ch i ùa mua vui kia, hành gi ph i d t khoát tránh xa, nh có ng i i vào hoa viên n u không có hoa p thì quy t không tr ng nh ng lo i c d i hôi th i, vì khi th ng th c không có l i ích gì h t. Nh ng th y ch làm t ng thêm s nh m t m mà thôi.

## 10. T nh b t nh

C n khí c a chúng sinh có l i, n, r t thiên sai v n bi t. Các pháp k trên u là pháp cho b c th ng c n l i khí m i c y . Vì th , Nh Lai có nh ng ph ng ti n c bi t nh m c a chín ph m, phân bi tra ba b c tu t p: th ng, trung, h .

1. Ho c hành gi thông hi u nh t ng h a nh ng hoàn toàn ch a i u ph c c phi n não, ho c hành gi không thông hi u thâm sâu nh t ng h a nh ng ch có th c t ng các kinh i n.
2. Ho c hành gi ch d a vào l i nói c a ng i khác mà sinh ni m tin, ho c do k khác mà sinh ni m tin, ho c lâm vào tình tr ng b n cùng, nh c nh ã ê ch mà sinh ni m tin.
3. Ho c hành gi quán kim t ng, ho c tùy ý quán m t t ng.
4. Ho c sáng s m, hành gi ni m m i ni m, tr m ni m cho n ngàn ni m.
5. Ho c hành gi ch sám h i các t p khí thô n ng và m i nghi p ch ng lành.
6. Ho c vì s h i sinh t mà phát nguy n vãng sinh, ho c g p n n kh mà phát nguy n vãng sinh. Nh ng, hành gi không c phát nguy n làm ng i, làm tr i h ng các ph c c.
7. Ho c hành gi ch trì tám gi i, n m gi i cho n ch trì gi i sát, o, dâm, v ng.
8. T t c ch n não không th xa h n c, ch c n hành gi ph i luôn luôn sinh tâm nhàm chán.
9. Trong các pháp th gian không th nào c t ngay l p t c, ch c n hành gi không c tùy thu n.
10. *Quán kinh* khi nói v h ph m ghi: Ho c ch m i ni m khi lâm chung.

Các pháp ã k trên, hành gì ch có th chí tâm th trì m t pháp thôi c ng u c  
vãng sinh, ch không c tin, nghi xen l n v i nhau. N u kh i tâm nghi ng thì t t c  
h nh u không thành t u nh trong êm t i, có ng i i m t mình trên con ng xa xôi  
thì không c sinh tâm nghi ng . Cho nên, k nghe pháp n u kh i tâm nghi ng thì không  
b ng ng i không nghe. T i sao v y? Vì ng i không nghe kia ch không có nghe pháp,  
nên không có ch ng n n. Còn k nghi ng này thì t mình gây ra ch ng n n.

---

**Gi i thích (1) Tác, ch, nh m, di t** là b n th b nh c a ng i mong c u viên mãn giác  
tánh.

1. *Tác b nh*: Tác là sinh tâm t o tác.

Tác b nh là lo i b nh i v i b n tâm mu n th c hi n các h nh tu c u Viên giác,  
trong khi tánh Viên giác ch ng ph i do “Tác” mà t c.

2. *Nh m b nh*: Nh m là tùy duyên nh m tánh. Nh m b nh là lo i b nh không mu n  
o n sinh t , không c u ni t-bản, b m c t t c c u Viên giác, trong khi Viên giác ch ng  
ph i “Nh m h u” mà t c.

3. *Ch b nh*: Ch là ng ng v ng t c chân. Ch b nh là lo i b nh mu n d t tr h n các ý  
ni m, v ng l ng bình ng c u Viên giác, trong khi Viên giác ch ng ph i do “Ch” mà t  
c.

4. *Di t b nh*: Di t là t ch di t. Di t b nh là lo i b nh mu n di th n t t c phi n não  
thân tâm, khi n cho c n tr n v ng l ng hoàn toàn c u Viên giác, trong khi tánh Viên giác  
ch ng ph i do “Di t” mà t c.

(Theo *T i n Ph th c Hu Quang*,  
Thích Minh C nh ch biên)

## Ch ng X

# THÍCH D

Ý chính c a Tây Ph ng t có trình bày trong kinh. Các lu n ã gi i thích y v  
pháp môn tinh y u c a Tnh . Các v Thiên Thân, Trí Gi , H i ông, Vi t Khê, v.v... u  
v ch rõ ch sâu kín, nhi m m u bi u d ng tông ch . G n ây, hòa th ng Vân Thê có  
so n ra *Ti u b n s* sao, phân tích ra t ng i u, t ng lo i, gi i thích th t uyên bác, tinh vi.  
Th t là cây u c l n soi ng trong êm dài t m t i, là chỉ c thuy n nh l t qua bi n kh  
d p d n. Nh ng i u mà các i s ã phát huy thì không có d th a, ch d a vào các kinh  
tùy th i l p giáo. Vì thuy t ngh a h p v i c n c , cho nên m i th i có khác bi t n n i sinh

ra m i nghi ng cho h c gi . Nay tôi trình bày i khái nh ng i u c tuy n ch n trong các lu n, d a vào cái th y h n ch tôi dung h i v m t ch t i n cho vi c tham kh o.

1. Gi i thích v cỡi n c xa hay g n.
2. Gi i thích v thân, thành l n hay nh .
3. Gi i thích v l ng tu i nhi u hay ít.
4. Gi i thích v hoa sen nh bánh xe l n hay nh .
5. Gi i thích v m t tr i, m t tr ng có hay không.
6. Gi i thích v nh th a có hay không.
7. Gi i thích v ph n có hay không.
8. Gi i thích v s phát tâm l n hay nh .
9. Gi i thích v nghi thành thai sinh.
10. Gi i thích v ng i ph m t i ng ngh ch c vãng sinh.

### 1- Gi i thích v cỡi n c xa hay g n

H i: Kinh Vô L ng Th , kinh A Di à u nói: “Tây ph ng C c L c cách ây m i v n c cỡi”. Quán kinh ch nói: “Ph t A Di à cách ây không xa”. Nh v y, hai thuy t trên thuy t nào úng?

Gi i thích: Do kho ng cách xa, g n không c nh cho nên nói c ng xa, c ng g n. T i sao v y? Vì nói v m t ph ng nào ó t c là nói t ph ng này n ph ng kia cách xa bao nhiêu thành ph ? Bao nhiêu th tr n? ó là c n c vào s c thân thành l p. Nh ng vì thân t ng h v ng, cho nên s suy l ng v ph ng h ng, s d m c a ng i c ng u không th t. Do ó, không c nói n i nào g n? N i nào xa? Nh ng i Vân Nam cho t Yên v i v i xa xôi. ó là t Vân Nam mà suy l ng, ch t Yên không có xa xôi. Ng i n c T cho t Yên r t g n. ó là t n c T mà suy l ng, ch t Yên không có g n. L i nh kho ng cách m i b c, con ki n cho là xa, nh ng con voi cho là g n. Do ó, không nên nói kho ng cách xa, g n là th t. T i sao v y? Vì kho ng cách xa, g n không ph i c n c vào s suy l ng c a con ki n, con voi. V y thì s suy l ng v kho ng cách m i b c c ng không th t. T i sao v y? Vì kho ng cách ó không ph i c n c vào s suy l ng c a con ki n, con voi, con ng i. Lu n Trí ghi: “Tùy theo thói quen c a ng i th t c mà nói có ph ng h ng, ch ph ng h ng không có b n ch t chân th t”.

H i: T i sao Ngài nói không có ph ng h ng? Ph ng h ng kia c ng có, mà c ng th ng còn. Trong kinh, Ph t nói: “N i m t tr i m c là ph ng ông, n i m t tr i l n là ph ng Tây, n i m t tr i v n hành là ph ng Nam, n i m t tr i không v n hành là ph ng B c”. Nh v y, m t ngày có ba ph n h p: u tiên h p, gi a h p, sau cùng h p. S phân chia c ng tùy thu c vào ph ng m t tr i: n i u tiên h p là ph ng ông, k n là ph ng Nam, ph ng Tây. N i mà m t tr i không v n hành là n i vô ph n.

áp: Th t ra không ph i nh v y. Núi Tu Di gi a b n khu v c. M t tr i xoay quanh núi Tu Di và t a chi u kh p b n thiên h . M t tr i ng bóng U t át La Vi t; chính khi y, m t tr i m c Ph t Bà và ng i Ph t Bà cho là ph ng ông. M t tr i ng bóng Ph t Bà ; chính khi y, m t tr i m c cỡi Ta Bà và ng i ta cho là ph ng ông. Xét cho cùng thì không có ph ng u tiên. T i sao v y? Vì t t c ph ng u là ph ng ông, u là ph ng Nam, u là ph ng Tây, u là ph ng B c. Ông nói r ng n i m t tr i m c là ph ng ông, n i m t tr i l n là ph ng Tây, n i m t tr i v n hành là ph ng Nam, n i m t tr i không v n hành là ph ng B c. i u ó không úng.



Kinh ghi: “M ng s ng c a Ph t kia lâu n vô l ng vô s ki p”. L i nói r ng: “ n khi Ph t kia nh p ni t bàn, b tát Quan Th Âm m i thành Ph t”. Nói *r is nh p di tt c* là có h n l ng.

*Gi i thích:* Tiên c nói: “B tát b x (b tát còn tu t p m t i n a thì thành Ph t) theo t ng giáo, thông giáo cho r ng Ph t có h n l ng. B tát b x theo bi t giáo, viên giáo cho r ng Ph t không có h n l ng, vì t t c Nh Lai trong m i ph ng, ba i, không có kia, ây i ãi nhau, vì ng m t pháp thân, ng m t trí tu”. N u c duyên c a b tát h t thì b t u d u hi u ng thân c a Nh Lai; g i là b Ph t x th t khác v i t ng giáo, thông giáo cho r ng c Ph t tr c nh t nh nh p di t, c Ph t sau nh t nh giáng sinh. Kinh *Kim quang minh* ghi: “Có b n c Ph t xu ng cung i n”. S l i g i i thích r ng: “N u th y b n c Ph t ng m t th ng ng thân, ng m t thân, ng m t trí tu thì ó là thân th ng tr , vì chúng t ch có m t. N u th y b n c Ph t mà thân Ph t khác nhau thì ó là thân ng, hóa, vì chúng t ông nhi u”. Nên bi t, toàn thân pháp g i không sinh không di t. âu c ng v ph ng di n th i gian phân chia hi n t i, v lai. âu c ng v ph ng di n không gian bàn lu n ch này, ch kia. Thân pháp g i ã không sinh không di t thì cái ngh a *vô l ng* c thành l p. H n n a, côi Ph t thanh t nh thì n c, cây, vô l ng th g i i nhi u nh s b i b m u là thân Ph t. Kinh ghi: “Các loài chim kia u do Ph t A Di ã bi n hóa ra”. Lu n *Trí* ghi: “Chúng sinh có r t nhi u, n u ch nào Ph t c ng hi n thân thì chúng sinh không tin, cho là huy n hóa, tâm không kính tr ng. Có chúng sinh t con ng i nghe pháp thì tâm không t ng , nh ng n u t súc sinh mà nghe pháp thì li n tin t ng, ti p nh n”. Kinh *B n sinh* ghi: “B tát mang thân hình súc sinh, vì ng i thuy t pháp. Ng i cho s thuy t pháp th t là ít có, không th không tin t ng, ti p nh n. Có ng i cho súc sinh là v t h u tình, cho r ng cây c i vô tình mà có t ng thuy t pháp thì tin nh n”.

Vì lý do y. cho nên n c, cây, loài chim u là thân Ph t bi n hi n. S l ng tu i c a Ph t n u có cùng t n thì o tràng, côi n c, các th âm thanh c a n c, c a chim c ng ph i có cùng t n. N u có cùng t n thì không nên nói có b x . N u không có cùng t n thì không nên nói d th t nh ph m vi c a h không, ch ng ph i có ph m vi mà c ng ch ng ph i không có ph m vi. V n d ng trí không th ngh bàn chi u soi i u ó thì m i có th c.

#### 4. Gi i thích v hoa sen nh bánh xe l n hay nh

Kinh *A Di ã* ghi: “Trong ao, hoa sen l n nh bánh xe”. Kinh *Quán Vô L ng th* ghi: “ Trong ao nào c ng u có sáu m i c hoa sen b ng b y ch t li u quý báu, tròn tr a nh nhau,... l n m i hai do tu n”. Kinh *Vô L ng Th* ghi: “Trong ao, hoa sen l n m t do tu n cho n tr m, ngàn do tu n”. Bánh xe trong nhân gian l n không h n m t tr ng. Dù cho bánh xe b ng vàng c a chuy n luân thánh v ng có ngàn c m nh ng mà ngang, d c không h n m t do tu n. V y thì âu có cái t ng l n, nh chên l ch n nh th ?

*Gi i thích:* Hoa sen nh bánh xe có l n, nh c ng nh thân, thành. Vì c n c c a chúng sinh có l n, nh , cho nên thân, thành, n c, cây hi n bày c ng có l n, nh . Hoa sen c ng i lo i nh v y, nh s a bi n hi n tr m côi Ph t và bi n hi n hoa sen tr m cánh. Nh a bi n hi n ngàn côi Ph t và bi n hi n hoa sen ngàn cánh. Tam a bi n hi n hoa sen v n cánh. T a bi n hi n hoa sen c cánh. Ng a ngàn c. L c a tr m ngàn c. Th t a tr m ngàn c tr m tri u. Bát a tr m ngàn v n tam thiên i thiên th g i nh s b i b m. C u a tr m ngàn v n c vô s côi n c nh s b i b m. Th p a tr m ngàn c tr m tri u côi Ph t nh s b i b m, nhi u n m i l n không th nói h t. Vì thân t th d ng có l n, nh , cho nên hi n bày hoa sen c ng i lo i nh v y, ch không ph i là hoa sen có l n, nh .

Ất ng nghe v t ng nói r ng, ven b bi n có tháp th xá l i Ph t m à vua A D c xây đ ng. Chúng sinh th y ánh sáng c a xá l i u khác nhau. Có ng i th y không có ánh sáng. Có ng i th y ánh sáng nh b ng h t u. Có ng i th y ánh sáng to b ng qu t áo. Có ng i th y ánh sáng l n b ng u ngón tay. Có ng i th y ánh sáng l n b ng cái u. C ngàn ng i th y nh ng ai n y u th y khác nhau. Chúng sinh ng m t nh c nhn mà còn th y khác bi t nh th ; hu ng chỉ là b tát, thanh v n cho n tr i, ng i... Công đ ng ã cách xa nhau thì s c m th y hoa sen nh bánh xe làm sao mà không sai khác? Nh trong cõi n c này, t ng l p sát l i cao quý có l u h ng gác tía kh p c thành ph , th tr n thì khác h n v i k nghèo hèn s ng cô n trong c nh màn tr i chi u t. Không nên th c m c r ng: T i sao có s khác bi t nh v c th m tr i xa? ó là do ph c c c a chính mình mà r c l y. T ng hoa sen, ao báu c ng i lo i nh v y.

Trên ây nói v tháp c a vua A D c. Vì chính tôi ( n Quang) c ng ch a t ng th y qua s linh ng nh th , cho nên nghe qua k l i đ m t i s th t. Do ó, tôi vì t b sung làm sáng t v thánh tích.

Chùa này nguyên hi u là A D c V ng. V sau i hi u là Qu ng L i. Th nh ng, ng i ta v n quen g i là A D c V ng. Chùa t a l c trên núi M u cách làng Nam, huy n Ngán, ph Ninh Ba, tnh Tri t Giang (Trung Qu c) kho ng b n m i đ m.

Sau khi Ph t đi t kho ng m t tr m n m, mi n Trung n có vua A D c tr n c, có oai c r ng l n, có qu th n u là b y tôi. Vua mu n làm l i ích r ng l n cho ng i i, ã m kho tàng c a vua A Xà Th l y ra c tám v n b n ngàn xá l i c a Ph t. Vua phá qu th n p v n b y ch t li u quý v i các lo i h ng th m v t li u. Trong m t êm xây c t c tám v n b n ngàn b o tháp, phân chia kh p châu Thi m B phía Nam này. Vua nh tôn gi Da Xá du i cánh tay phóng ra tám v n b n ngàn tia sáng, phá m i qu th n s đ ng hai tay nâng l y m t b o tháp bay i theo chi u c a ánh sáng, n ch cu i cùng c a ánh sáng thì b o tháp trong lòng t. Phía ông Trung Hoa có m i chín ch . Khi Ph t pháp truy n n ph ng ông, các tháp y l n l t xu thì nh tháp núi Ng ài, núi A D c V ng (M u s n) v.v... Tháp núi Ng ài thì xá l i c c t k trong tháp l n. Tháp núi A D c V ng có s ki n nh sau:

Vào n m Thái Khang th 3 (282 TL), tri u vua V , i Tây T n có L u Tát Hà chính là b tát L i Tân th hi n. Tát Hà xu t gia, pháp danh Tu t, l bái, th nh c u, thì t lòng t, b o tháp v t lên. Tát Hà li n xây c t chùa A D c V ng. Khi hi n cúng ph i vào trong th ch tháp thu c n i i n. C a tháp luôn khóa kín. N u có ai mu n xem xá l i thì tr c tiên ph i thông báo cho ng i gi tháp bi t. Mu n l Ph t, dâng hoa thì ph i vào trong chính i n. Mu n xem b o tháp thì ph i qu g i theo th t b c th m, ngo ài chánh i n. Ng i gi tháp m i em b o tháp ra. Tr c tiên cho th y bên trong. Sau ó cho th y kh p c b o tháp. Dù trong m t ngày nh ng mà có ng i n xem vài ba l n, c ng không l y làm bu n phi n. Tháp kia cao m t th c t (42 cm), chu vi h n m t th c (30 cm). t ng gi a c a tháp thì bên trong tr ng r ng. gi a có treo m t cái chuông c ru t. Chính gi a c a áy chuông có m t cây kim, xá l i c ính u kim. B n m t u có c a s , có lan can hình hoa v n vây ph nên không th a tay vào c. Th nh ng, ng i ta có th nhìn vào c b i kho ng tr ng gi a các hoa v n.

Hình s c c a xá l i kia thì l n, nh , nhi u, ít, ng, tnh không có nh t nh. Bình th ng, a s ng i ta th y ch có m t viên xá l i, c ng có ng i th y hai, ba, b n viên. Có ng i th y xá l i ính áy chuông không nhúc nhích. Có ng i th y xá l i l l ng đ i cây kim n m tt c (3cm). Có ng i th y xá l i tho th xu ng, tho t lên cao, tho t l n, tho t nh . Có ng i th y xá l i s c xanh, vàng, , tr ng và m t màu s c có khi m, có khi nh t. Có ng i th y xá l i có hai màu khác nhau. Có ng i th y màu en xì. Có

ng i th y màu sáng r c. Không ch m i ng i th y khác nhau mà ngay c m t ng i c ng th y nhi u s chuy n bi n sai bi t. Có ng i th y hình hoa sen, hình t ng Ph t, b tát. Có ng i do nghi pl c quá n ng n nên hoàn toàn không th y gì h t. Nhìn xá l i kho ng m t gi ng h , có ng i th y xá l i l n b ng h t u xanh r i t d n b ng h t u , c ng có ng i th y l n b ng h t u n ành r i t d n b ng qu t áo. Vào i vua Th n Tông, nhà Minh, L i b th ng th L c Quang T r t kính tin và c cl ch trì Ph t pháp. Ông v i vài ng i b n n xem. u tiên th y xá l i l n b ng h t u , h t u n ành, r i l n d n b ng qu t áo, b ng qu d a, b ng bánh xe và t a ra ánh sáng r c r , trong lòng c m th y s ng khoái. Khi i n th xá l i b nát, tháp h h ng. L c Quang T l i n phát tâm trùng tu tháp, i n. Các ng i b n c a ông trông th y xá l i c ng r t t t nh ng không có s k di u b ng ông.

Ph i bi t, tâm t bi vô b b n c a Nh Lai mu n l i th chân th t c a pháp thân này khi n cho chúng sinh i sau gieo tr ng c n lành xu t th . Do th y th n d này mà phát sinh ni m tin chân chính. T ó b các i u d , làm các i u lành, b t d t tà ki n, gi tâm chí thành d th t mê l m, ch ng nh p chân nh , v t thoát h th m sinh t , quay th ng v Ph t tánh s n c a chính mình, viên mãn tu giác vô th ng. ây là b n tâm c a Nh Lai th hi n cái t ng không th ngh bàn làm ph ng ti n ti p d n chúng sinh. Nguy n cho k th y, ng i nghe cùng c m ni m sâu xa thì th t là i u may m n. Vào n m Quang T th 21, n Quang tôi hân h nh c nhl b o tháp vài tu n, ch t b A D c V ng S n Chí nên bi t xác th c nh ng i u k trên.

*Ngày mừng m t tháng giêng n m Dân Qu c th 20 (1931-Tân Mùi). Th ng Tâm Quý t ng Thích n Quang kính ghi.*

### 5- Gi i thích v m t tr i, m t tr ng có hay không

Các kinh ho c nói: “M t tr i, m t tr ng gi a h không”, ho c nói: “ gi a h không mà không chuy n ng”, ho c không c p n v n m t tr i, m t tr ng có hay không, ho c nói th ng: không có. Kinh ghi: ‘Ánh sáng c a Ph t kia chi u r ng r kh p c vô l ng vô s cõi Ph t không th ngh bàn. Ánh sáng y chi u trùm lên c v ng nh t nguy t. Các v thanh v n u có ánh sáng n i thân, có th to chi u m t t m. Ánh sáng c a b tát to chi u n tr m ngàn t m. Ánh quang minh c a b tát nào c ng th ng chi u n ba ngàn i thiên th gi i. Nh v y, tuy có m t tr i, m t tr ng nh ng m t tr i sáng nh ng n u c, ánh sáng âu áng k .

N u m t tr i, m t tr ng không th chi u soi th i l ra không có ngày êm. T i sao trong kinh l i nói r ng, ngày êm sáu bu i và vì c n u ng vào bu i sáng? bi t l i y ch là nói t m th i mà thôi. D a vào ngày êm cõi này mà Ph t ví d cho vì c phân chia th i kh c cõi kia, ch không ph i là vì c th t. H n n a, ngày êm t i lui liên t c không ng ng, ó là do tâm c a chúng sinh b s sáng, t i chi ph i mà c m th y có cái t ng y, cho nên T nh không có vì c này. T cõi tr i ao L i tr lên còn không n ng nh vào ánh sáng m t tr i, m t tr ng, hu ng chi cõi C c L c. Dù cho có m t tr i, m t tr ng i n a, nh ng vì chúng sinh cõi n c bi n hóa (Hóa qu c) kia ch a s ch h t ki n ch p v s c, không, cho nên hi n bày cái t ng nh t nguy t nh v y. Th t ra, cõi Ph t không có m t tr i, m t tr ng. *ilu n* ghi: “Ph t Thích Ca V n c ng có cõi n c thanh t nh nh Ph t A Di à. Ph t A Di à c ng có cõi n c không trang nghiêm, thanh t nh nh Ph t Thích Ca V n”. ây là tùy theo c c m c a chúng sinh trình bày, c ng không ng i gì nói có.

### 6- Gi i thích v nh th a có hay không

Vô Lãng Thạc ab tát Thiên Thân ghi: “Thật gì cũng lạnh cả đời này, v.v... hoàn toàn không có các công bố chê bai cho nên không nghe danh hiệu như thế này, huống chi có thể”. Các kinh kia đều nói: “Cõi này có chúng sanh vô lượng không thể nào kể xiết”. Hai thuyết này mâu thuẫn với nhau, phải không?

*Giải thích:* Thiên Thân nói: “Như thế này cũng vắng sinh chính là khi lâm chung bị thuyết niệm Phật pháp này”. Vì thói quen luân chuyển nghiệp quả Phật pháp thâm sâu, nên khi nghe Phật thuyết pháp thì âm vang cả ngàn, cả gió, cả cành cây đều phát ra tiếng pháp niệm Phật pháp này cho các vật thể thiên nhiên như vậy. Dẫu đến tận tận niệm này vẫn ab tát thì không còn vướng mắc vào quynh này. Cho nên nói không có như thế này có hai nghĩa:

1/ Như thế này nhai thì không sinh Tây Phương Cực Lạc, đây mới thật là không có.

2/ Không trở vào như thế này, vì đó là tất cả không.

Ví dụ có hai người cùng tu niệm niệm Phật quan Lang, người thì niệm Phật, người thì hai sự việc chuyện chuyện. Người niệm Phật có thể gọi là quan Lang, vì không có người thì hai. Còn người thì hai sự việc chuyện chuyện kia không niệm Phật là quan Lang, vì chỉ có quan Lang rồi chứ sự việc thay đổi.

Vì thế này, cho nên Thiên Thân không nói có như thế này, vì rồi thì cũng niệm Phật ab tát.

## 7. Giải thích về phật tử có hay không

Kinh *Thanh Văn* ghi: “Phật A Di Đà có cha mẹ”. Vậy thì đâu có nói không có người in?

*Giải thích:* Đây cũng là bị nhai nhai ra nhai bị nhai nhai ra chim vẹt. Sự việc ngài Huệ Tông ghi: “Kinh *Thanh Văn* nói: Trong thế giới An Lạc, Phật A Di Đà có cha mẹ là bị nhai nhai ra người in, chỉ không thể do kết quả nghiệp nhân mà có. Vì vậy, tuy có cha mẹ nhưng không phải bào thai sinh ra”. Thế này là mẹ cha mẹ hóa sinh. Kinh kia nói: “Nếu chúng sanh tâm niệm danh hiệu của Phật thì do công đức này, khi lâm chung, Phật A Di Đà cùng với chúng sanh nguyện này khi cho người này thấy cảnh, thấy rimmer, công đức thêm gấp bội. Vì nhân duyên đó, cho nên chúng sanh ra về như vì xa lìa hình hài dục vọng, như bào thai, như hoa sen báu từ từ tu tập, từ nhiên hóa sinh, ý thức thông, có ánh quang minh rực rỡ huy hoàng”. Nên biết, cha mẹ chỉ là giả mà thôi. Họ có người cho rằng kinh *Thanh Văn* nói có cha mẹ là hiện bày cõi u mà Phật kia chứng. Nghĩa này không đúng. Tại sao vậy? Vì kinh kia đã nói do hoa sen báu hóa sinh. Vì vậy nói: “Hai vế ab tát này bên phải, bên trái”. Tất cả những gì này là hình tượng trong Thiền, không khác với *Quán kinh* đã nói. Nên biết, kinh kia nói: “Bà t và quynh, ... đều bị nhai hóa thành Phật”. Nếu không có những gì này thì không phải là Thiền, như bị nhai nhai ra súc sinh mà không phải là uynh.

## 8. Giải thích về sự phát tâm niệm Phật hay nh

Kinh *Vô Lãng Th*, Ngạn d ch: “Ba hàng người (thiền gia, trung gia, hạ gia) đều phát tâm niệm Phật”. *Quán kinh* khi chứng minh phẩm nói rằng niệm Phật niệm Phật. Như vậy, các kinh nói có khác nhau. Đây chỉ là mục đích chung của Phật giáo.



Các kinh sư cho rằng: “Phát tâm b r ng l n là nhân”. T i sao v y? N u u tiên không có cái nhân i th a thì dù ng i y có c t ng kinh i n nh ng c ng sinh tâm nghi ng , âu c li n nghe, li n tin. Vì th , nên bi t, trong *Quán kinh*, khi c p n h ph m nói m i ni m chính là ã gieo tr ng cái nhân l n t i tr c và n i sau b thoái chuy n. Th nh ng, n khi lâm chung, ng i y g p c thì n tri th c nh lúa non b khô héo, n u c c n m a trút xu ng thì nó v t xanh t i m n m n. N u không có cái nhân thì thi n tri th c không bao gi g p c, hu ng chi tin t ng, ti p nh n, nh ng i quý t c mà không quan t c thì b nhi u ng i càng nghe l i càng không tin t ng. Nên bi t, m t khi nghe c thì n tri th c ch d y li n ni m Ph t thì không ph i là cái duyên nh . Chúng ta không nên c n c vào m t i làm ác mà v i b o r ng ng i y không có cái nhân l n. Kinh ghi: “Ng i dân trong th gian nghe c danh hi u A Di à, n u ng m i t tâm, vui m ng ph n ch n, lông tóc d ng ng, n c m t tuôn r i thì bi t ng i y ã t ng th c hành Ph t o trong nhi u i, ho c t ng làm b tát trong cõi Ph t ph ng khác”. Vì v y, không lu n là k ngu mu i hay ng i thông minh, n u chí tâm ni m Ph t thì ã gieo tr ng c n lành sâu dày trong nhi u ki p, ã phát tâm b r ng l n. T i sao v y? Vì nói n c n lành ngh a là không chuyên nói v trí tu . N u không có c n lành thì c ng nh h t lúa b cháy khô, không th nào n y m m c. Bàn v chuy n nh nh t, ch ng h n nh chuy n ánh c trong th gian, có nh ng ng i hèn m n, d t nát, m t khi c h cli n tr thành tay c cao th . L i có nh ng ng i trí th c tuy luy n t p su t i nh ng ch v ng v mà thôi. Nên bi t, k n ng v t vãnh ó mà không có cái nhân thì không c xu t s c, hu ng chi Ph t pháp tuy t di u. N u tin t ng có cái pháp hi m có khó tin kia thì ng i y là b tát phát tâm r ng l n vô b b n.

## 9. Gi i thích v nghi thành thai sinh

- Kinh *Vô L ng Th* , i ng d ch: “Có ng i vì ch a ng t tâm nên r i vào v c th m nghi ng , h i h n nh ng mà ng i y bi t tích t c n lành mong c u Ph t trí, ph bi n trí, b t t nghi trí, vô ng trí, oai c trí, qu ng i trí. i v i c n lành c a ng i y, vì ch a t ng nên không th phát sinh ni m tin chân th t. Do nghe danh hi u Ph t, nên kh i d y ni m tin c u sinh v T nh . Vì nhân duyên này, cho nên ng i y sinh trong thai sen n n m tr m n m nh cung i n, hoa viên, không th y c Ph t, không nghe c pháp. ó là thai sinh’.

- Kinh *Vô L ng Th* , Ng y d ch: “Tuy không t ng Ph t trí nh ng ng i y tin t ng t i ph c, tu t p c n lành, nguy n sinh v cõi n c kia. ó là thai sinh”.

- Kinh *Vô L ng Th* , i T ng d ch: “Có ng i tuy gieo tr ng c n lành nh ng không th l i a t ng, không mong c u tu giác vô th ng. Vì v ng sinh phân bi t, ng i y tham m vào ph c báo nhân gian, cái vui trong i. ó là thai sinh”.

- B n c a V ng Nh t H u ghi: “Có ng i tu t p công c nguy n sinh v cõi kia. V sau l i sinh tâm nghi ng , h i h n, không tin có cõi Ph t kia, không tin làm lành c ph c. Tuy v y, ng i y l i có tâm ni m t m th i tin, t m th i không tin. n khi lâm chung, Ph t li n hóa hi n thân hình khi n cho ng i y nhìn th y. Vì tâm h i h n nên t i l i c ng gi m b t, c ng c sinh v cõi kia. ó là thai sinh”.

Hai b n d ch tr c nói không tin t tánh ( i ng d ch), không t ng Ph t trí ( Ng y d ch) là thai sinh.

B n d ch i T ng nói th ng: tu t p các i u lành mong c u sinh vào cõi ng i, cõi tr i. ó là thai sinh, vì trong cõi C c L c không có thai sinh. Còn b n d ch c a V ng Nh t H u nói r ng, vì không tin cõi Ph t, không tin t i ph c, t m th i tin, t m th i nghi, nên g i

là thai sinh; khác với hai thai vãng sinh trong các bản dịch trước là *do nghe danh hi u nên kh i d y ni m tin* (ng d ch) và *tu t p c n lành* (Ng y d ch và T ng d ch).

Tnh i lo i nói chín ph m. N u nói r ng thì nhi u n ngàn v n ph m c ng không th nào k h t cho c. i nay, trong cõi ng i, các lo i ph c báo, các lo i t i nghi p, lo i nào c ng thiên sai v n bi t. Cho nên, tuy các b n d ch có khác nhau nh ng u là nh ng l i nói chân th t. Trong ó, b n d ch i ng có i ý r t sâu kín. Vì không tin c n lành c a chính mình, vì d a vào ng i khác kh i d y ni m tin, nên g i là nghi thành. N u tin vào qu lành c a chính mình thì ng i y l p t ct ng ct tâm, không t ng i khác mà c. Vì vào cc a ng này, nên m i có th thoát kh i l i nghi. Do v y, n u ch a t ng mà tu thì r t cu c b ng n cách b i thai nghi. Thai có ngh a là bao b c, ng n che. Ng i ch a t ng thì ch a phá h y c các ch ng. Phù h p v i k t qu này, ng i y c vào b c trung ph m h sinh, h ph m th ng sinh. T i sao v y? Vì h ph m trung sinh, h ph m h sinh ph i tr i qua sáu ki p, m i hai ki p thì hoa sen m i b ng n . Còn ây nói ch sinh trong thai sen n n m tr m n m mà thôi. N u c n c vào b n c a V ng Nh t H u thì ng i này tin t ng Ph t ch a m nh m b ng ng i h ph m trung sinh, h ph m h sinh. L i n a, sinh v biên a c a cõi kia không ph i n m tr m n m m i th y c Ph t.

## 10. Gi i thích v ng i ph m t i ng ngh ch c vãng sinh

Kinh *Vô L ng Th ghi*: “Ch tr k t o t i ng ngh ch, khinh chê chánh pháp và các thánh nhân”. *Quán kinh ghi*: “Nh ng ng i t o t i ng ngh ch, th p ác, n khi lâm chung, ni m Ph t m i ni m u c vãng sinh”. Nên bi t, kinh *Vô L ng Th lo i b k t o t i ng ngh ch* và khinh chê chánh pháp. T i sao v y? Vì b c vào Tnh l y ni m tin làm bậc th y d n ng. Khinh chê là i l p v i ni m tin, nh n c có th ch a t t c v t nh ng không ch a c l a, vì l a t nó i ch i v i n c; nh gió th i v i vút vào t t c ch nh ng không th nào th i vào á c, vì á t nó ng n c n gió. Ng i khinh chê chánh pháp, thiêu h y chánh pháp c ng nh ng n l a hung tàn; làm ng n cách Ph t trí c ng nh vách s t. Cho nên, bi n pháp, gió tu không th nào ti p nh n c. *Quán kinh lo i b k khinh chê chánh pháp* mà không lo i b k t o t i ng ngh ch, ngh a lý gì ng nhau mà l i v n l i khác. Vì t i ng ngh ch, tuy là hung ác c c nh ng không có ki n gi i m t m c không tin, nên không lo i b . Th nh ng, ng i có tâm r ng l n, u tiên không tin t ng. V sau g p c thì n tri th c ch d y thì nh n th c sai l m tr c kia l p t c b v nh Hàn X ng Lê: ban u qu trách xá l i Ph t, sau này ông quy y i iên, ho c nh Tr ng Vô T n, tr c tiên ch ng i sách v có liên quan v i Ph t giáo, mu n so n ra lu n *Vô Ph t*. V sau xem kinh *Tnh Danh* mà gi t mình tnh ng , r t cu c làm b c ki t xu t trong Thi n tông. ó là nh ng chuy n hi m có trong Ph t pháp. Vì th , các nhà nho tài ba l i l c, ho c tr c kia sai l m, khinh chê Ph t pháp, nh ng h h i h n, s a i r t mau, t c là vì c làm t t, không nên cho khinh chê Ph t pháp là ch ng n n v y.

\*\*\*\*\*

**L i B t**

ã lâu, pháp môn huy n di u c a T nh không cho ng d ng. i s Vân Thê  
nêu cao l i ngh a sâu xa huy n di u, m i ng i kh p trong b n bi n u kính ng ng. Th  
mà b n Tào L Xuyên còn ch p sai l c Ph ng s n hi p lu n, mê l m tranh lu n quy n,  
th t. Vì ch a thông su t viên tông, nên h ch p vào l i nói viên dung r ng l n. Tây ph ng  
hi p lu n m t khi ra i phê phán l i ch p sai l m kia là ch p viên th t mà không thông  
c ngh a viên th t. R i sau m i bi t các kinh nói v T nh không kém kinh Hoa  
nghiêm, kinh Pháp hoa, có th phá tan nh ng m i nghi ng t ngàn x a. Nguy n cho k  
th y ng i nghe b lu n này phá tan c nh ng m i tà nghi m t cách r ng kh p, s m m  
c n i m tin chân chánh, nêu cao ng n tâm ng c a T nh soi sáng tr n ki p vô  
cùng t n!

Mùa thu n m Tân Mão, t t nh nghi p Minh Thi n kính c n ghi l i b t.

## Ghi l i nh ng l i trong m ng c a Viên Trung o

Ngày R m, tháng m i, n m Giáp D n, niên hi u V n L ch th 42 (1573), i vua Th n  
Tông, nhà Minh.

Khi khóa t ng xong, tôi t nh t a c m th y thân th , tinh th n thanh t nh, sáng su t. B ng  
nhiên có tr ng thái nh vào nh. êm r m, tr ng sáng v ng v c, th n th c v t lên nhà,  
b t giác nh nhàng, b ng b nh bay vút lên, nhanh nh chim tung bay. Trong mây có hai  
ng t h v b o: “Hãy theo chúng tôi!” r i a v Tây Ph ng. Nhìn xu ng, tôi th y núi  
m, ru ng t b ng ph ng, thôn xóm, làng m c, thành ph , th tr n nh nh ng t, chén  
n c, t ong, t ki n. áp xu ng m t chút, có mùi hôi th i x c lên, tôi không th nào ch u  
ng n i! H t s c ph n ch n v t th ng lên cao m i kh i hi n t ng này. B ng ch c, hai  
ng t b o: “Đ ng l i!” r i cùng nhau áp xu ng t.

Tôi phóng t m m t nhìn xung quanh th y con ng th ng t p nh dây gi ng, b ng  
ph ng nh bàn tay. M t t ch ng ph i cát á, ánh ra tia sáng r c r , m n m àng. D c theo  
ng có ngòi n c r ng h n m i tr ng, th m b ng th ch b o có vân. Trong ngòi  
n c, hoa sen n m màu s c t a h ng th m ngát khác th ng. Dài theo ngòi n c có  
hàng cây ánh ra tia sáng chói chang, các lo i chim p hót vang hòa i u. Cách m t  
kho ng l i có cây c u b ng vàng n i ngang qua ngòi n c làm ranh gi i, có lan can an  
xen nh l i gi ng. Bên kia c u, phía sau hàng cây có l u các ngay ng n, p l ng l y,  
không c nh nào so sánh cho k p. Trong l u toàn là nh ng ng i có vóc dáng thanh tú, tr  
p nh tiên, m m c i nhìn tôi. Hai ng t i quá mau, tôi i theo không k p, bèn g i to:

- Xin ng l i trên c u i tôi m t chút!

Hai ng t th c hi n nh l i tôi nói, tôi m i theo k p. Khi m i n c u, cùng t a vào  
lan can báu ngh giây lát, tôi h i:

- Hai v là ai? ày là n i nào? Xin nói cho tôi c bi t!

M t ng t áp:

- Chúng tôi là th gi c a tiên sinh Linh Hòa. Tiên sinh mu n cùng ông chuy n vãn.

Tôi h i:

- Tiên sinh Linh Hòa là ai v y?

- Tiên sinh chính là anh c a ông, là Viên Hoàn o t Trung Lang ó! Khi g p nhau, tiên sinh s nói chuy n v i ông. Bãy gi , chúng ta ph i i mau cho n n i.

R i d n tôi n m t n i có h n ngàn c i cây to, lá b ng ng c xanh bi c, hoa có cánh b ng vàng. D i cây, h n c ch y róc rách. Trên h có cánh c a b ng b ch ng c. M t ng t b c vào tr c. ng t kia d n tôi i qua h n hai m il pl u các có kim s c ánh ra tia sáng chói chang, hoa th m c l lay ng qua l i bên th m. Khi n d il u n , m t ng i xu ng ón ti p, th n thái t a Trung Lang mà g ng m t sáng nh ng c, áo nh ráng mây, dài h n m t tr ng. Th y tôi, ông v i chào m ng: “Em m i n à!” r i d n lên l u chào. Trên ó có b n n m v ng i chung quanh, vóc dáng hình hài c ng nh ng i cõ tr i. Trung Lang nói:

- ây là biên a Tây Ph ng. Nh ng ng i tu T nh mà ni m tin, hi u bi t ch a hoàn thành, gi i b o ch a toàn v n, ph n nhi u sinh v ch n này. N i ây c ng g i là cõ n c Gi i M n. Ph ng trên có l u ài c a hóa Ph t. Tr c l u có h r ng l n kho ng ch ng m t tr m do tu n. Trong h có sen báu tuy t di u. Chúng sinh m i ph ng sinh v g i ch t n i hoa sen y. Khi hoa b ng n thì chia nhau vào trong các lâu ài. T t c nh ng v y n chung v i các ng i b n ã cùng nhau tu T nh thu tr c. Vì không có s c p, ti ng dâm nên ni m tin, hi u bi t thành t u d dàng. Ch ng bao lâu s ti n lên làm ng i trong T nh .

Tôi th m ngh : “C nh trí t i p nh th này mà còn là biên a sao?”. L i h i:

- Anh sinh v cõi nào?

Trung Lang áp:

- Tuy anh t nh nghi p thâm sâu, nh ng tình nhi m ch a d t, u tiên sinh v n i ây m t th i gian ng n. Bãy gi c trú khu v c T nh . Vì ng nh t ng h a nhanh, d ng nghi p ác ch m, nên ch thu c t ng l p a c , không c cùng b c i s c trú l u các gi a h không, còn ph i ti n tu thêm n a. May thay! Khi Ta Bà, nh có trí tu r t linh l i, anh t ng so n b *Tây ph ng hi plu n* tán d ng n ng l c sinh không th ngh bàn c a Nh Lai, nên c m báo c bay i t t i, tham quan các cõi khác. Các c Ph t thuy t pháp, anh n nghe c. Nh th th t là thù th ng.

Trung Lang n m tay tôi, t t bay lên h không, kho nh kh c v t muôn ngàn d m, r i áp xu ng m t ch . N i ây không có m t tr i, không có m t tr ng, không có ng ày êm, ánh sáng r c r không b ng n che. t toàn b ng l u ly; trong, ngoài u chói su t. Dây b ng hoàng kim an xen l n nhau. Ranh gi i c chia rõ ràng b ng b y ch t li u quý báu. T t c cây toàn là chiên àn, cát t ng; Hàng hàng song song, g c g c i x ng, tr i dài xa tít t p n vài muôn ngàn l p. Lá nào c ng u tr các lo i hoa p tuy t v i b ng màu s c d b o. Bên d i là h báu có v l ng t sóng nh p nhô, t nhiên phát ra âm thanh di u pháp. áy h trang r i toàn cát b ng kim c ng. Trong h , các lo i sen báu lá ánh ra tia sáng n m màu. Trên h , l u cao n hi n, xoay chuy n xung quanh vùng. Con ng ch y d c theo dẫy l u, i n các n i nhau. C a l n, c a s u giao chi u, hiên th m nhô ra, c t d mái cong. Các lo i nh th u y , u có v l ng nh c khí di n t u pháp âm. Nh ng i u ghi chép trong *i kinh, Ti u kinh* so v i ây thì m i ph n ch a

c m t. Tôi ng c nhìn lên th y nhi u l u các l l ng gi a h không c ng nh khói mây. Trung Lang nói:

- Quang c nh mà em th y là ch c a chúng sinh s ng trên tTnh . Qua kh i n i này là ch c trú c a pháp thân is , c nh trí còn p tuy tv i h n ây ngàn l n, v n l n. Th n thông c a các v y c ng h n ây tr ml n, ngàn l n. Anh v n d ng n ng l c c a trí tu tham quan n i ó, ch không c trú c. Qua kh i ch n y là ch c trú c a b c th p a, ng giác. Anh không th nào bi t n. Xa h n n a là ch c trú c a b c di u giác, ch có Ph tv i Ph t m i có th bi t c ch y.

Nói xong l i bay n m t ch không có thành quách, ch có lan can bao b c, có i n các ánh ra tia sáng r c r khác th ng, không bi t c k th p b ng nh ng ch t gì? Tôi c m th y t t c hoàng kim, b ch ng c th gian sánh v ilo i báu này u gi ng nh màu s c c a t. d i l u, cùng nhau trò chuy n giây lát, Trung Lang nói:

- Anh không ng khung c nh l i vui p t t b c nh th này! Khi Ta Bà, giá mà anh gi gi i lu t thêm tinh nghiêm thì s th l c còn h n n a, ilo i nh : ng nh t ng h a , d ng nghi p ác u nhanh chóng thì vãng sinh ph m v r t cao. K n, d ng nghi p ác nhanh thì vãng sinh ph m v r t n. N u ng nh t ng h a mà không d ng nghi p ác, thì a s b s c m nh c a nghi p l o i kéo, trôi d t vào tám b qu th n. Chính m t anh ã trông th y nh ng b n ng tu lâm vào tình tr ng này. Còn em, tuy khí ph n bát nhã thâm sâu nh ng n ng l c gi i, nh r t kém c i. Ôi! Ng lý sâu xa huy n di u mà không th sinh gi i, nh thì c ng là trí tu ngông cu ng mà thôi. Khi v c o i Ta Bà, nhân lúc s c kho d i dào, em ph i th t tu, th t ng , g m t nh nguy n. Hãy siêng n ng c n m n th c hành ph ng ti n l i tha, th ng xót t t c , ch ng bao lâu s có d p h i ng ! N u m t khi sa vào con ng khác thì th t là n i kinh hoàng! N u nh không th gi gi i thì hi n có pháp l c trai c a Long Th . Hãy tuân theo mà th c hành i! Trong các gi i, gi i sát quan tr ng b c nh t. Xin g i l i n nh ng b n ng tu: “Ch a có ai m i ngày tay c m dao bén gi t h i, mi ng thèm khát v ngon mà c vãng sinh v C c L c. Dù có thuy t pháp l i l hùng tráng nh m a , mây bay, nh ng i v is tu t p nào có ích gì?”. T thu Ph t Không V ng, chúng ta ã nhi u it ng làm anh em v i nhau cho n trôi l n trong sáu ng c ng u nh th . May thay! Anh ã c ch an lành, e r ng em b a l c, nên v n d ng n ng l c th n thông làm ph ng ti n em em n ây khuyên b o. Bây gi , báo nghi p gi a c o i t nh và c o i u ã cách bi t nhau, em không th nào ây lâu c n a!

Tôi v i h i ch sinh c a Bá Tu và các b n ng tu ã mãn ph n. Trung Lang áp:

- Ch sinh c a các v y ut t p c . V sau, em s t bi t.

B ng nhiên, Trung Lang v t lên h không mà bay m t. Tôi ng d y, ung dung c t b c trên h . B ng d ng nh té nhào xu ng n c, kinh hoàng mà gi t mình t nh d y, toàn thân vãi m hôi. Khi y, ng n èn tàn còn trên giá, ánh tr ng v n t a chi u lung linh xu ng c a s . Th i kh c ã i m sang canh t .

**L i B t**

Thành Thi nói: “ Kim Lăng, c s Mã Thái Chiêu ghi chép, tôi vì t l i bình i m ph vào. Xem th trong ó, m i ch u h p v i kinh i n, n ch thúc gi c tinh ti n tu h ành c àng không ph i là ch có th trình bày b ng ngôn t , nh ng ít ti p xúc v i giá l nh thì ch n ng, n i da gà. Còn có m i nghi ng nào d y lên c i v i nh ng l i Viên Trung o ã thu t l i ch ng? H n n a, trong sáu ng, i i ki p ki p t ng làm anh em v i nhau, ch ng l ó là l i nói khách sáo v a lòng nhau ? L i nói chân th t áng c l u truy n”.

Mùa h n m Giáp Ng  
Thành Thi ghi.

## Truy n Viên Trung Lang

Viên Trung Lang tên là Hoàn o, hi u c s Th ch u, huy n Công An, t nh H B c. Anh là Bá Tu, tên Tông o, hi u c s H ng Quang. Em là Ti u Tu, tên Trung o, hi u c s Th ng Sinh. C ba anh em ng m t m sinh ra. Thu tr tu i n i ti ng v v nh c, l n lên u a thích Thi n tông. Niên hi u V n L ch th 42 (1573), i vua Th n Tông, nhà Minh, tr c sau, ba anh em u ti n s. Bá Tu làm quan n ch c H u th t. Trung Lang làm Tri huy n Ngô Giang. Ông gi i quy t vi c công r t sáng su t, mau l . Khi r nh r i, Trung Lang thích ngao du s n th y. Sau c th ng lên ch c L b ch s , l y c b nh, xin v ngh .

Thành Nam, C s có l p m t khu v n tr ng muôn cây li u xanh t i, g i c nh trí này là Li u Lãng. C s th ng cùng v i các thi n nhân tham quan trong ó. u tiên C s h c thi n v i Lý Trác Ngô, tin hi u thông su t, bi n tài vô ng i. Sau ó, C s t nghi m xét: “Bàn lu n v cái *không* này ch ng ph i thi t th c”, li n h i h ng v T nh , s m hôm siêng n ng l t ng và gi gìn c m gi i. Bá Tu, Ti u Tu c ng ng th i phát tâm ni m Ph t. Trung Lang tuy n ch n trong các kinh giáo, vi t ra b *Tây ph ng hi plu n*. Trong y bàn tánh, t ng n ch viên dung, i sâu vào pháp môn b t nh. Vi t xong, Bá Tu ghi l i t a. Sau ó, Trung Lang nh n gi l i ch c c , r i th ng ti n n ch c Huân ty lang trung. Ch ng bao lâu cáo b nh, xin ngh . V nhà ch ng m y ngày r i vào thành Kinh Châu, t m trong chùa T ng tu ni m, không b nh mà qua i. Ti u Tu làm quan n ch c L b lang trung ph ng Nam c ng xin ngh vi c. V già, C s siêng n ng c n m n v i vi c l t ng. M t bu i t i, khi khóa t ng xong, th n th c tham quan T nh nh ã ghi trên.